

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
İŞLETME BİLİM DALI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİNİ KULLANARAK
YÖNETİM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ:
BİR BANKA UYGULAMASI**

İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Cevat AKÇA

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Necati KALKAN

İSTANBUL – 2018

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Cevat AKÇA
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Mali Tablolar Analiz Tekniklerini Kullanarak Yönetim Performansının Değerlendirilmesi: Bir Banka Uygulaması
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 27.06.2018
- SAYFA SAYISI** : 120
- TEZ DANIŞMANI** : Dr. Öğr. Üyesi Necati KALKAN
- DİZİN TERİMLERİ** : Bankalar, Bankalarda Yönetim Analizi, Bir Banka Uygulaması Mali Analiz, Mali Tablolar. Mali Analiz Teknikleri,
- TÜRKÇE ÖZET** : Hissedarların Banka Yönetim Performansını Mali Analiz Tekniklerini Kullanarak Değerlendirmesi
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi

Cevat AKÇA

T.C
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİNİ KULLANARAK
YÖNETİM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ:
BİR BANKA UYGULAMASI**

İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Cevat AKÇA

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Necati KALKAN

İSTANBUL – 2018

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

CEVAT AKÇA

.../.../2018

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Cevat AKÇA'nın "**Mali Tablolar Analiz Tekniklerini Kullanarak Yönetim Performansının Değerlendirilmesi: Bir Banka Uygulaması**" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İşletme anabilim dalı İşletme bilim dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____
Dr. Öğr. Üyesi Necati KALKAN
(Danışman)

Üye _____
Dr. Öğr. Üyesi Metin AYAR

Üye _____
Dr. Öğr. Üyesi Atila HAZAR

ONAY
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

/ / 2018

Prof. Dr. Nezir KÖSE
Enstirü Müdürü

ÖZET

Araştırmanın birinci bölümünde mali tablolar ve mali analiz kısmında; muhasebe uygulamalarına büyük ölçüde yön veren ve bir düzen getiren muhasebe temel kavramlarına Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No 1'de yer aldığı şekliyle; yer verilmiştir. Mali tablo kavramı, mali tabloları hazırlamada temel amaçlar ve mali tabloların düzenlenmesi konuları incelenmiştir.

Mali tablolar kısmında; bilanço, gelir tablosu, satışların maliyeti tablosu, fon akım tablosu, nakit akım tablosu, kar dağıtım tablosu ve öz kaynaklar değişim tablosu konuları incelenmiştir.

Mali analiz kısmında ise; mali analizin ön koşulları, mali analize etki eden faktörler, ekonomik faktörlerin etkisi, işletme ile ilgili faktörler, işletme yönetimi ile ilgili faktörler, tek düzen muhasebe sistemi, mali tablo analizini kimler kullanır, işletme yönetimi ve finans fonksiyonu, finansman süreci, mali analizin kapsamı ve amacı, mali analizin başarı koşulları, mali tabloların sınırları konuları incelenmiştir. Mali analiz türlerinden analizin yapılma amacı açısından mali analiz türleri olarak; yönetim analizi, kredi analizi, yatırım analizi, içerik açısından mali analiz türleri olarak; statik analiz, dinamik analiz, analizi yapacak kişi açısından mali analiz türleri olarak; dış analiz, iç analiz konuları incelenmiştir.

İkinci bölümde mali analiz teknikleri kısmında; karşılaştırmalı (mukayeseli) analiz, yüzde metodu ile analiz, eğilim yüzdeleri analizi, oranlar (rasyolar) analizi konuları ele alınmıştır. Oranlar ile analiz türlerinde likidite oranları olarak; likidite oran, cari oran, nakit oranı incelenmiştir. Likidite oranları olarak; stokların işletme sermayesine oranı, net işletme sermayesinin faaliyetlerden sağlanan fonlara oranı, faaliyet sonucu yaratılan fonların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı incelenmiştir.

Mali yapı oranları olarak; yabancı kaynak oranı, öz kaynak oranı, yabancı kaynakların öz kaynaklara oranı, kısa vadeli yabancı kaynak oranı, uzun vadeli yabancı kaynak oranı, yabancı kaynaklar vade yapısı oranına ve mali yapı ve yükümlülükleri karşılama yeterliliği oranlarından; ticari borç devir hızı, ticari borçların ortalama ödeme süresi, duran varlıkların öz kaynaklara oranı, duran varlıkların devamlı sermayeye oranı, maddi duran varlıkların öz kaynaklara oranı, maddi duran varlıkların uzun vadeli yabancı kaynaklara oranı, banka kredilerinin aktif toplamına oranı incelenmiştir.

Varlık kullanım oranları olarak; alacak devir hızı, alacakların ortalama tahsil süresi, stok devir hızı, stok devir süresi, aktif devir hızı, varlık kullanımı ile ilgili diğer oranlar, brüt işletme sermayesi devir hızı, net işletme sermayesi devir hızı, duran varlık devir hızı, maddi duran varlık devir hızı ve öz kaynak devir hızı incelenmiştir.

Kârlılık oranları olarak özkaynaklar üzerinden karlılık oranları; dönem net karının özkaynaklara oranı, dönem karının özkaynaklara oranı, satışlar üzerinden karlılık oranları olarak; brüt satış karı oranı, faaliyet karı oranları, olağan kar oranı, dönem karı oranı, dönem net karı oranı, varlıklar üzerinden karlılık oranları ve aktif karlılık oranı incelenmiştir.

DuPont analizi ve kar analizi ile ilgili diğer oranlardan; satışların maliyeti oranı, finansman giderlerini karşılama oranı, finansman giderlerinden önceki karın özkaynaklara oranı, finansman giderlerinden önceki karın pasif toplamına oranı, borç taksitlerini karşılama oranı ve sabit ödemeleri karşılama oranı incelenmiştir.

Borsa performans oranlarından; fiyat – kazanç oranı, piyasa değeri – defter değeri oranı, hisse senedi başına kar oranı, borsa performansına yönelik diğer oranlar hisse başına dağıtılacak kar payı, kar dağıtım oranı, temettü verimi ve hisse başına verim konuları incelenmiştir.

Üçüncü bölümde bankalarda yönetim analizi kısmında; bankacılık tarihi, banka ve işlevleri, bankaların organizasyon yapısı, bankacılık faaliyetleri, mevduat türleri, bazı bankacılık terimleri ve anlamları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ve basitleştirilmiş banka bilançosu konuları incelenmiştir. Bankacılıkta riskler olarak; kredi riski, likidite riski, piyasaya ilişkin likidite riski, yatırım (menkul değerler plasman) riski, faaliyet riski (operasyonel risk), döviz kuru, yabancı para riski, faiz oranı riski, transfer riski, politik risk, piyasa riski, işlemin sonuçlandırılmaması riski, işlemin sonuçlandırılması öncesi oluşan risk, hile, dolandırıcılık, yolsuzluk riski, yönetim riski, mevzuata ilişkin yetersiz bilgi riski, düzenlemelere uymama riski, itibar riski ve işletmenin risk düzeyi konuları incelenmiştir. Bankalarda performansı analizi, üst düzey yöneticilerde aranan nitelikler ve bankalarda başarısızlık nedenleri konulara ele alınarak, bankalarda başarısızlık nedenleri olarak; başarısız yönetim şekilleri, teknik bilgi yetersizliği, tutkulu yönetim, kozmetik, makyajcı yönetim, dürüst olmayan yönetim, yönetim yetersizliği ve hataları, denetim etkinliği konuları incelenmiştir.

Performans ölçüleri ve performans değerlendirme amaçlarına, bankalarda yönetim başarısının ölçülmesinin önemi ve banka yönetim başarısını mali analiz teknikleri ile ölçmeye yönelik model çalışmasında; zamana dayalı ölçmede; karşılaştırmalı analiz, eğilim yüzdeleri analizi, sektör ortalamaları ile ölçmede; yüzde metodu ile analiz ve oranlar ile analizi teknikleri kullanımı öngörülmüştür. .

Dördüncü bölümde bir banka uygulaması kısmında; özel bir bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları bilançoları ve gelir tabloları, 2014, 2015 ve 2016 yılları özet finansal göstergeleri ve bankacılık sektöründe uygulanmakta olan sermaye yeterlilik rasyosu konuları incelenmiştir.

Bir bankanın temel mali tablolarını zamana dayalı ölçmede karşılaştırmalı analiz tekniği uygulamasına ve eğilim yüzdeleri analiz tekniği uygulamasına, eğilim yüzdeleri analiz tekniği uygulaması- 1.yöntem, eğilim yüzdeleri analizi uygulaması - 2.yöntem, özel bir bankanın temel mali tablolarını sektör ortalamaları ile ölçme uygulamasında; yüzde metodu ile analiz uygulaması, oranlar (rasyolar) analizi, Türkiye'de bankacılık sistemi Aralık 2014, 2015 ve 2016 rasyoları ile özel bir bankanın rasyoları karşılaştırılması uygulamaları yapılmıştır.

İşletme yönetimi açısından analizde anlamlı göstergeler kısmında; aktif (yatırım) karlılık oranı, özkaynak karlılık oranı, yaratılan ekonomik katma değer, net faiz marjı, toplam giderler / toplam gelir oranı, tahsilde gecikmiş krediler / toplam kredi oranı, faaliyet giderleri / toplam varlık (aktif) oranı ve likidite oranları uygulamalarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mali Tablolar, Mali Analiz, Mali Analiz Teknikleri, Bankalar, Bankalarda Yönetim Analizi, Bir Banka Uygulaması

SUMMARY

In the first part of the study, in the financial statements and financial analysis section, The basic concepts of accounting which give a great importance to accounting practices and bring an order are as stated in the accounting system General communiqué No 1.; the concept of social responsibility, personality concept, continuity concept of business, periodicity concept, measurement concept with money, cost principle concept, objectivity and certification concept, consistency concept, full disclosure concept, prudence concept, importance concept and priority of essence concept, financial statement concept, preparation of financial statements, basic objectives and arrangement of financial statements are studied.

Balance sheet, income statement, cost of sales statement, Fund flow statement, cash flow statement, profit distribution statement and changes in equity statement are studied in the financial statements section.

Financial analysis; financial analysis, pre-conditions, the factors that affect financial analysis, economic factors, operational factors, and management-related factors, uniform accounting system, who uses financial statement analysis, business management and finance function, Finance process, financial analysis, scope and purpose, financial analysis, success conditions, were the limits of the financial statements. Financial analysis; in this course, the topics of external analysis, internal analysis are examined as the types of financial analysis in terms of management analysis, credit analysis, investment analysis, content analysis, static analysis, dynamic analysis, and the types of financial analysis in terms of the person to perform the analysis.

In the second part of financial analysis techniques, comparative analysis, percent method analysis, trend percentages analysis, ratios analysis topics were discussed. In terms of ratios and analysis types, liquidity ratios, current ratios and cash ratios were analyzed. In liquidity ratios, the ratio of stocks to operating capital, The ratio of net operating capital to funds provided from activities, and the ratio of funds created as a result of the activity to short-term foreign currency.

Financial structure ratios; the ratio of foreign source equity ratio liabilities to equity ratio, current liabilities ratio, long-term liabilities ratio of liabilities maturity structure of financial liabilities and the structure and adequacy ratios the ratio welcome; commercial debt commercial debts turnover rate average payment period is the ratio of assets to equity fixed assets to equity capital ratio ratio of fixed assets

to long term liabilities tangible assets constant, the ratio of bank loans to total assets ratio was examined.

Asset utilization rates are as follows: credit transfer rate, average collection time of receivables, stock transfer rate, stock transfer rate, asset transfer rate, other ratios related to asset use, gross operating capital transfer rate, net operating capital transfer rate, fixed asset transfer rate, tangible asset transfer rate, equity transfer rate.

Profitability ratios rate of return on equity; the rate of profit to equity net profit for the period shareholders ' equity ratio rate of return on sales, Gross profit ratio, operating profit ratio ordinary profit ratio, gross profit ratio, net profit ratio, return on assets, rate and active rate of return has been investigated.

Other ratios related to Dupont analysis and profit analysis include the ratio of sales cost, the ratio of financing expenses, the ratio of prior profit to shareholders ' equity, the ratio of Finance expenses to the total prior profit to total liabilities, the ratio of solvency payments to installments, and the ratio of fixed payments to total liabilities.

Stock market performance ratios; price – gain ratio, market value – book value ratio, profit per share ratio, other ratios related to stock market performance, dividend distribution rate, dividend yield and yield per share are studied.

In this course, the basic concepts of banking, banking organization, banking operations, types of deposits, banking terms and their meanings, the Central Bank of the Republic of Turkey, banking regulation and Supervision Agency (brsa) and simplified banking balance sheets are studied in the third part of the management analysis of banks. Risks in banking; credit risk, Liquidity risk, Market related liquidity risk, investment (securities placements) risk, operational risk (operational risk), exchange rate risk, foreign currency risk, interest rate risk, transfer risk, political risk, Market risk, non-finalization risk, pre-transaction risk, fraud, fraud, corruption risk, management risk, imperfect information about legislation risk, non-compliance risk, reputation risk and risk level subjects were studied. Analysis of performance in banks, qualities required by senior managers and Reasons for failure in banks, the reasons of failure in banks, the reasons of failure in banks, the management of failure, technical knowledge deficiency, passionate management, cosmetics, make-up management, dishonest management, management deficiency and errors, audit effectiveness issues have been examined.

The purpose of performance measures and performance evaluation is to determine the importance of measurement of management success in banks and to measure bank management success with financial analysis techniques; comparative

analysis, ratio analysis, ratio analysis, ratio analysis with industry averages; analysis and ratio analysis techniques. .

In the fourth section, a bank Application section covers the balance sheets and income statements of a private bank for the years 2014, 2015 and 2016, financial indicators for the years 2014, 2015 and 2016 and the capital adequacy ratio for the banking sector.

To apply comparative analysis techniques in time - based measurement of basic financial statements of a bank, to apply trend percentages analysis techniques, to apply trend percentages analysis techniques-1.method, trend percentages analysis application-2.method in the application of measuring the basic financial ratios of a bank with sector averages; analysis method with percentage method, analysis of ratios, comparison of ratios of a private bank with banking system in Turkey with December 2014, 2015 and 2016 ratios were carried out.

In terms of business management, the analysis highlights the following: asset (investment) profitability ratio, equity profitability ratio, economic added value created, net interest margin, total expenditures / total income ratio, deferred loans in collection, operating expenses / Total assets (assets) ratio and liquidity ratios.

Key Words: Financial Statements, Financial Analysis, Financial Analysis Techniques, Banks, Management Analysis In Banks, A Bank Application.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	I
SUMMARY	IV
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
TABLolar LİSTESİ	XII
ÖNSÖZ	XIV
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
MALİ TABLOLAR VE MALİ ANALİZ	
1.1. MALİ TABLOLAR	3
1.1.1. Muhasebenin Temel Kavramları	3
1.1.2. Mali Tablo Kavramı	7
1.1.3. Mali Tabloları Hazırlamada Temel Amaçlar	7
1.1.4. Mali Tabloların Düzenlenmesi	8
1.1.5. Mali Tabloların Türleri	9
1.1.5.1. Bilanço	10
1.1.5.2. Gelir Tablosu	11
1.1.5.3. Satışların Maliyeti Tablosu	12
1.1.5.4. Fon Akım Tablosu	13
1.1.5.5. Nakit Akım Tablosu	14
1.1.5.6. Kar Dağıtım Tablosu	15
1.1.5.7. Öz kaynaklar Değişim Tablosu	15
1.2. MALİ ANALİZ	16
1.2.1. Mali Analizin Ön Koşulları	16
1.2.2. Mali Analize Etki Eden Faktörler	16
1.2.3. Mali Tablo Analizini Kimler Kullanır	17
1.2.4. İşletme Yönetimi ve Finans Fonksiyonu	18
1.2.5. Finansman Süreci ve Finansal Yönetim	18
1.2.6. Mali Analizin Tarihçesi	21
1.2.7. Mali Analizin Tanımı ve Önemi	22
1.2.8. Mali Analizin Kapsamı ve Amacı	23
1.2.9. Mali Analizin Başarı Koşulları	24

1.2.10.	Mali Tabloların Sınırları	25
1.2.11.	Mali Analiz Türleri	25
1.2.11.1	Analizin Yapılma Amacı Açısından Mali Analiz Türleri	25
1.2.11.1.1.	Yönetim Analizi	25
1.2.11.1.2.	Kredi Analizi	26
1.2.11.1.3 .	Yatırım Analizi	26
1.2.11.2.	İçerik Açısından Mali Analiz Türleri	26
1.2.11.2.1.	Statik Analiz	26
1.2.11.2.2.	Dinamik Analiz	26
1.2.11.3.	Analizi Yapacak Kişi Açısından Mali Analiz Türleri	27
1.2.11.3.1.	Dış Analiz	27
1.2.11.3.2.	İç Analiz	27
İKİNCİ BÖLÜM		28
MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ		
2.1.	MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMA	28
2.1.1.	Karşılaştırmalı (Mukayeseli) Analiz	28
2.1.2.	Yüzde Metodu İle Analiz	29
2.1.3.	Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analizi	30
2.1.4.	Oranlar (Rasyolar)	32
2.1.4.1.	Likidite Oranları	33
2.1.4.2.	Mali Yapı Oranları	36
2.1.4.3.	Varlık Kullanım Oranları	42
2.1.4.4.	Karlılık Oranları	47
2.1.4.5.	Borsa Performans Oranları	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	59
BANKALARDA YÖNETİM ANALİZİ	
3.1. BANKA HAKKINDA GENEL BİLGİLERİ	59
3.1.1. Bankacılık Tarihi	59
3.1.2. Banka ve İşlevleri	59
3.1.3. Bankaların Organizasyon Yapısı	60
3.1.4. Bankacılık Faaliyetleri	61
3.1.5. Mevduat Türleri	61
3.1.6. Bazı Bankacılık Terimleri ve Anlamları	62
3.1.7. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	68
3.1.8. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)	68
3.1.9. Basitleştirilmiş Banka Bilançosu	69
3.2. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE RİSKLER	69
3.3. BANKALARDA PERFORMANS ANALİZİ	73
3.4. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ÜST DÜZEY YÖNETİCİLERDE ARANAN NİTELİKLER	74
3.5. BANKALARDA BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	76
3.6. PERFORMANS ÖLÇÜLERİ VE PERFORMANS DEĞERLENDİRME AMAÇLARI	80
3.7. MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ KULLANARAK BANKALARDA YÖNETİM PERFORMANSINI DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR MODEL ÇALIŞMASI	83
3.7.1. Zamana Dayalı Ölçme	83
3.7.2. Sektör Ortalamaları İle Ölçme	83
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	85
ÖZEL BİR BANKADA UYGULAMA	

4.1.	MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ KULLANARAK YÖNETİM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR BANKA UYGULAMASI	85
4.2.	BANKACILIK SEKTÖRÜNDE UYGULANMAKTA OLAN SERMAYE YETERLİLİK RASYOSU	88
4.3.	ÖZEL BİR BANKANIN TEMEL MALİ TABLOLARINI ZAMANA DAYAL ÖLÇME	89
4.3.1.	Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması	89
4.3.2.	Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması	92
4.4.	ÖZEL BİR BANKANIN TEMEL MALİ TABLOLARINI SEKTÖR ORTALAMALARI İLE ÖLÇME	98
4.4.1.	Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması	99
4.4.2.	Oranlar (Rasyolar) Analizi Uygulaması	101
4.5.	İŞLETME YÖNETİMİ ANALİZİNDE ANLAMLI GÖSTERGELER	108
	SONUÇ	113
	KAYNAKÇA	116
	ÖZGEÇMİŞ	-

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AŞ	: Anonim Şirket
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
CEO	: Chief Executive Officer
EFT	: Elektronik Fon Transferi
EMKT	: Elektronik Menkul Kıymet Transferi
EUR	: Euro
FIBOR	: Frankfurt Bankalararası Faiz Oranı
IMF	: Uluslararası Para Fonu
IMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KGK	: Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
LIBID	: Londra Bankalararası Mevduat Faiz Oranı
LIBOR	: Londra Bankalararası Borç Faiz Oranı
Ltd.	: Limitet
MB	: Maliye Bakanlığı
M.Ö.	: Milattan Önce
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
YSR	: Sermaye Yeterliliği Standart Oranı
Ş	: Şirket
TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	: Türk Lirası
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
USD	: Amerikan Doları
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
WB	: Dünya Bankası

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
Tablo-1: İstatistik Genel Müdürlüğü Reel Sektör Verileri Müdürlüğünce Tüm Firmaların 2011-2013 Yılları Bilançoları Esas Alınarak Tespit Edilen Genel Standart Oranlar	50
Tablo-2: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları Bilançoları	85
Tablo-3: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları Gelir Tabloları	87
Tablo-4: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Özet Finansal Göstergeler	88
Tablo-5: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması (Bilanço)	89
Tablo-6: Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması (Gelir Tablosu)	91
Tablo-7: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması – 1.Yöntem (Bilanço)	92
Tablo-8: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması–1.Yöntem (Gelir Tablosu)	94
Tablo-9: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analizi Uygulaması – 2.Yöntem (Bilanço)	95
Tablo-10: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analizi Uygulaması – 2.Yöntem (Gelir Tablosu)	97
Tablo-11: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Sektör Ortalamaları İle Ölçmede Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması (Bilanço)	99
Tablo-12: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Sektör Ortalamaları İle Ölçmede Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması (Gelir Tablosu)	100
Tablo-13: Özel Bir Bankanın Aralık 2014, Aralık 2015 ve Aralık 2016 Rasyoları	101
Tablo-14: Türkiye’de Bankacılık Sistemi Aralık 2014, Aralık 2015 ve Aralık 2016 Rasyoları	102
Tablo-15: Özel Bir Bankanın Aralık 2014 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2014 Rasyolarının Karşılaştırılması	103
Tablo-16: Özel Bir Bankanın Aralık 2014 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2014 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar	104

Tablo-17: Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2015 Rasyoları Karşılaştırılması	104
Tablo-18: Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2015 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar	105
Tablo-19: Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2016 Rasyolarının Karşılaştırılması	106
Tablo-20: Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2016 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar	107

ÖNSÖZ

Mali tablolar; şirketlerin mali durumunun ve performansının bir sunumu, mali analiz ise; mali tablolara bir takım özel teknikler kullanılarak istenilen bilgileri alma, hedefe uygun bilgi ve anlayış üretme süreci olarak tanımlanabilir. Mali analiz yapacak kişinin her bir hesap kaleminin işleyişini, mali tabloları, sektörü, ülkenin ve dünyanın ekonomisini çok iyi bilmesi gerektiği söylenebilir. Mali tablolar analizi, mali tablolarda yer alan hesaplar arasında ilişkiler kurarak şirketin içinde bulunduğu durumun ve geleceğinin yorumlanmasıdır.

Mali tabloların analizinde amaç;

- ◆ Şirketlerin hesap dönemine ait mali tablolarını analiz ederek, işletmenin içinde bulunduğu dönemde varlık veya sermaye durumu ile şirketin sonuçlarını değerlendirmek,
- ◆ Şirketin geçmiş hesap dönemine ait mali tablolar ile içinde bulunduğu döneme ait mali tabloları analiz ederek gelişme seyrini tespit etmek,
- ◆ Şirketin mali tablolarını aynı iş kolunda bulunan şirketlerin mali tabloları ile karşılaştırarak şirketin o iş kolundaki yerini tespit etmek,
- ◆ Kredi talep eden şirketlere kredi verilebilirlik durumunu ve geri ödeme durumunu tespit etmek,
- ◆ Şirket ile ilgili yeni yatırım veya büyümeye ilişkin yatırımlara karar verebilmektir.

Mali analiz, mali tablolardaki bilginin doğruyu gösterdiği kabul edilerek yapılır. Mali tablolar gerçeği göstermiyorsa bu tablolara dayalı analizlerde gerçek durumu göstermeyecektir. Mali tablolar analizi, çeşitli analiz teknikleri kullanarak analiz sonuçlarının elde edilmesi, bu sonuçların değerlendirilerek şirketin durumunu, karlılığını, borç ödeme gücünü işletmenin içinde bulunduğu durumunu ve gelişme durumunu ortaya çıkararak bir sorun varsa tespit edilerek gerekli önlemlerin alınmasını içeren çalışmaları kapsamaktadır.

Mali tablolar analizi; işletmenin faaliyetlerinde etkinlik ve başarı derecesini saptamada, işletmenin ana ve ikincil hedeflerine ulaşip ulaşmadığını ortaya çıkarmada, hedefe varılamamışsa nedenlerini araştırmada çok büyük önem taşımaktadır. Mali tabloların analiz edilmesi geleceğe ait kararlar alınmasında hayati önem taşımakta, üretilecek mal ya da hizmetlerin, üretim miktarı, bileşimi ve izlenecek fiyat politikası konularında karar almada şirket yönetimi açısından önem taşımaktadır. Şirketin varlığını tehlikeye düşürmeden, yükümlülüklerini yerine getirme gücünün olup olmadığını belirlemede, kısacası şirket faaliyetlerinin her evresinde doğru ve düzeltici kararlar alınmasına yönelik önemli bir işlevi bulunmaktadır.

Şirketlerin ana hedefleri kârlılık ve sürekliliktir. Şirketlerin kârlı olması durumunda hisse değerlerinde de artış görülecektir. Şirketlerin belirlenen hedeflere ulaşmasını sağlayan şirket yönetimleridir. Şirket yönetimlerinden beklenen ortakların (hissedarların) menfaatlerini korumalarıdır. Hissedarlar, şirket yönetiminin belirlenen hedeflere ulaşp ulaşmadığına yönetim analizi yaparak elde ettikleri performans sonuçlarını göre karar vermektedirler.

Ülkemizde hissedarların, yönetim analizi değerlendirmelerini büyük bir oranda bilimsel metotlar yerine akrabalık ve sair saikler ile yapıldığı bilinmektedir. Bunun nedenleri arasında, hissedarların haklarının korunmasına ilişkin Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ilk kez 2003 yılında yayınlanan “Kurumsal Yönetim İlkeleri” uygulamasının geçikmesi, mevzuat eksikliği ve bunun benzeri etkiler bu araştırmada göz ardı edilerek, hissedarların yönetim analizini bilimsel anlamda yapabilmesi için yönetimin finansal performansını ölçmeye yönelik zamana dayalı ölçme ve sektör ortalamaları ile ölçmeye dayalı bir modeli geliştirilerek, yönetimin geliştirilmesine, kurumsal yönetimin gelişmesine, şirketlerin iyi yönetilmesine, hissedarların sermayelerini etkin kullanmalarına ve faydalı yatırımlar yapmalarına faydalı olunmak istenmiştir.

Yüksek Lisans Tezimin hazırlanması süresinde beni yönlendiren ve daima yol gösteren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Necati KALKAN' a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Yüksek Lisans Tez'im hazırladığım süre boyunca desteğini esirgemeyen aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Cevat AKÇA

GİRİŞ

Bu araştırmada; muhasebenin temel kavramları, mali tablolar, mali tablolar analizi, mali tablolar analizinde kullanılan teknikler, banka, banka yönetim performans analizi hakkında kısaca bilgi verildikten sonra, hissedarların yönetimi analiz ederek değerlendirmesinde mali analiz teknikleri kullanarak banka yönetiminin finansal performansını ölçmesine ilişkin bilimsel bir model oluşturulmuştur. Bu yönetim analizi modeliyle hissedarlar, banka yönetiminin performansını ölçerek elde edecekleri sonuçlara göre banka yönetimini ibra edip etmeyeceklerine, hissedar kalıp kalmayacaklarına veya hissedar olarak başka işletmelere yönelip yönelmeyeceklerine ve vb. hususlara ilişkin kararlar alabileceklerdir. Bu çalışmada, bankaların Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)' na zorunlu olarak verdikleri halka açık olan bilgilerden yararlanılarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) internet sitesinden özel bir bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları temel mali tabloları alarak, mali analiz teknikleri kullanılarak banka yönetimi amacına göre analiz türlerinden İşletme yönetimi analizi açısından analiz edilerek hissedarların elde ettikleri banka yönetimi finansal performans sonuçlarına göre ne gibi kararlar alabilecekleri ortaya konulmuştur.

Mali analiz, mali tablolarda yer alan hesaplar arasında önemli ilişkilerin saptanması ve yorumlanmasıdır.

Bankalar finansal piyasanın en önemli aktörlerinden biri olup, bankacılık sistemi güven esasına dayanması nedeniyle bankalar ile diğer işletmelerden daha fazla kişi ve kuruluş yakından ilgilenmektedir. Banka hissedarları dışında fon tedarikçileri, fon kullanıcıları ve devlet adına düzenleme ve denetleme yapan kuruluşlar banka performansı ile yakından ilgilenmektedir. Ayrıca bankanın zarar görmesi halinde ilgilileri ile birlikte bankanın içinde bulunduğu ülkenin ekonomisi de zarar görmektedir.

Yönetimin başarısı ile şirket kârlılığı arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Şirketlerin kârlı olması halinde hisse senetleri değerinde artma, zarar etmesi halinde ise hisse senetleri değerinde azalma olacağı beklentisi nedeniyle, kârlılık aynı zamanda şirketlerin gelecekteki durumunu da yansıtmaktadır. Şirketlerin kârlı olması halinde şirketlerin değerinde artış olacağı beklentisi nedeniyle, değeri artan şirketlerde kıymetli kâğıtların elden çıkarılması kolaylaşmaktadır.

Yönetim performansı birçok açıdan ölçülebilir, önemli olan karşılaştırma ölçülerinin belirlenmesidir.

Yönetimin görevi hissedarların menfaatlerini korumak olduğundan, hissedarlar, yönetim performansı ile yakından ilgilenmektedirler.

Banka hissedarları, TTK 437. Madde IV-Bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı hükmüncü şirketin mali tablolarını analiz ederek, elde ettikleri yönetim performansı sonuçlarına göre, TTK 424, 434, 452, 454, 456, 460, 461, 462, 463, 472, 473 maddelerinde yer alan hususlarda karar vermektedirler. ve işletmenin kârlılık durumuna göre uzun dönemde ellerindeki hisse senetlerini elde tutup tutmayacaklarına veya yeni hisse senedi alıp almayacaklarına karar vermektedirler.

Bu araştırmamda banka yönetim analizi konusunu seçerek; banka hissedarlarının banka yöneticilerini seçerken; akrabalık ve sair saikler yerine oluşturulan bilimsel metodu kullanarak yöneticileri seçmeleri halinde; kurumsal yönetimin gelişmesine, finansal performansı yüksek yöneticilerin seçilmesine, şirketlerin doğru yönetilmesine, hissedarların sermayelerini etkin kullanmalarına, faydalı yatırımlar yapmalarına ve yönetim uygulamalarının gelişmesine faydalı olunmak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MALİ TABLOLAR VE MALİ ANALİZ

1.1. MALİ TABLOLAR

1.1.1. Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebe temel kavramları, muhasebe uygulamalarına büyük ölçüde yön vermekte ve bir düzen getirmektedir. Bu çalışmada muhasebe temel kavramları, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği Sıra No 1'de yer aldığı şekliyle ve mali analiz açısından dikkate alınması gereken yönleriyle ele alınmıştır.¹

◆ Sosyal Sorumluluk Kavramı

Sorumluluk, görevleri yerine getirme bilinci olup, muhasebe açısından bakıldığında, muhasebe işlevini yerine getirilmesinde, muhasebe uygulamalarında, mali tabloların hazırlanması ve sunulmasında sorumlu davranmayı, tarafsız ve dürüst davranılmayı ifade etmektedir.

Sosyal sorumluluk kavramı, mali tablolarda yer alan bilgilerin herkes aynı sonuçlara ulaşabilmesi için aynı olmasını, mali tabloları düzenleyenlerin, belli bir grubun çıkarları doğrultusunda değil analiz sonuçlarıyla ilgilenen herkesin aynı sonuçları alabileceği muhasebe kavram ve ilkeleri çerçevesinde işletmeyle ilgili gerçek bilgileri alabilmelerine hizmet etmelerini, işlevlerini yerine getirirken denetçileri kendileri olmayı,² hukuki sorumluluk ile birlikte vicdani sorumluluğu da kapsamaktadır.

◆ Kişilik Kavramı

Kişilik kavramında; işletmelerin sahip veya sahiplerinden, işletme ile ilgisi olan tüm kişi ve kuruluşlardan ayrı bir kişiliğe sahip olduğu hukuken kabul edilmiştir. Bu hukuki bir kişilik olan tüzel kişiliktir.³

"Kişilik kavramı, işletmenin sahip veya sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu, işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına"⁴ yürütüldüğünü kapsamaktadır.

¹ Adem Çabuk, İbrahim Lazol, Mali Tablolar Analizi, Uludağ Üniversitesi, 2016 Ekin Yayınevi, 16. Basım, s. 4

² Çabuk, Lazol., a.g.e., s.4

³ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.4

⁴ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.4

◆ İşletmenin Sürekliliği Kavramı

İşletmenin sürekliliği kavramı, sözleşmede aksi bir hüküm yoksa işletmelerin belirli bir süre ile kurulmadığı, ömrünün belirli bir süre ile bağlı olmadığı sonsuz olduğu kabul edilir.

İşletmenin sürekliliği kavramı, İşletmelerin “faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder. Bu nedenle işletme sahiplerinin ya da hissedarlarının yaşam süreleriyle bağlı olmadığını, işletmelerde maliyet esasının geçerli olduğunu, işletmeler de bu kavramın geçerliliğinin bulunmadığı veya ortadan kalktığı durumlarda, farklılıkları mali tabloların dipnotlarında açıklanması gerektiğini kapsamaktadır.”⁵

◆ Dönemsellik Kavramı

“Dönemsellik kavramı, işletmenin sınırsız olarak kabul edilen ömrü belli dönemlere ayrılır ve her dönemin faaliyetleri birbirinden bağımsız olarak sürdürülür. Muhasebede bu dönem genellikle bir yıldır.”⁶ Özel hesap dönemine göre defter tutma izni verilenler hariç. Muhasebede her dönem birbirinden bağımsızdır. Her dönemin gelir ve gideri birbiri ile karşılaştırılarak o döneme ait kar ya da zarar rakamı bulunur.

Dönemsellik kavramının geçerli bulunmadığı veya ortadan kalktığı durumlar mali tabloların dipnotlarında açıklanır.

◆ Parayla Ölçme Kavramı

Parayla ölçme kavramı, para ile ölçülebilen iktisadi kıymetlerin ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü para birimiyle kaydedilmesini ifade eder. İşlemleri muhasebeye ulusal para cinsinden kaydedilir.

Ancak yüksek enflasyon nedeniyle mali tablolardaki bozulma, analiz sonuçlarını geçersizliğe götürmektedir. Bu durumlarda, yüksek enflasyon yaşanan dönemlerde enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkileri dikkate alınmalı veya mali tablolar indekslerden yararlanarak düzeltilmelidir.⁷

◆ Maliyet Esası Kavramı

Maliyet; bir varlığın edinilmesinde katlanılan parasal fedakârlıktır.⁸

Bu kavram, “para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin

⁵ Çabuk , Lazol, a.g.e., s.5

⁶ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Muhasebe ve Finansman Alanı, Mali Tablolar, 344MV0052, Ankara 2011, s.28

⁷ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.5

⁸ MEB, a.g.e., s.28

muhasebeleştirilmesinde, bunların maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade eder.⁹

Piyasa şartlarındaki değişimler maliyet esasını anlamsız hale getirebilir. Yüksek enflasyon olduğu dönemlerde, İşletme karları bozulmakta ve fiktif kazançlar oluşmakta ve işletmenin mali yapısı bozulmaktadır. Ülkemizde uygulanan yeniden değerlendirme ile amortisman tabii maddi duran varlıkların mali tablolarında düzeltilmiş olarak gösterilmesi mümkündür.

Analist, enflasyonun mali tablolarında yaptığı bozucu etkiyi yukarıda yapılan değerlendirmeler ışığında ele alarak değerlendirmelidir.¹⁰

◆ Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

“Tarafsızlık ve belgelendirme kavramı, muhasebede yapılan tüm işlemlerin belgelendirilmesi ve kayıtlanması kanunda geçerli sayılan belgelere göre yapılması gerekir.”¹¹

Muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif, gerçeğe uygun belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gerektiğini eder.

Analizde, mali tabloların güvenilirliği önemlidir. Bu da muhasebe işlemlerinin yasalarca geçerli belgelere dayandırılarak yapılmasıyla mümkün olmaktadır.¹²

◆ Tutarlılık Kavramı

“Tutarlılık kavramı, muhasebe seçilen politikalar ve izlenen yöntemler her dönemde aynı olması gereğini ifade eder.”¹³

“Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur. Tutarlılık kavramı, benzer olay ve işlemlerde kayıt düzenlemeleri ve değerlendirme ölçülerinin değişmezliğini ve mali tablolarında biçim ve içerik yönünden tek düzeni öngörür. Geçerli sebepler ile değişiklik yapılırsa bu değişikliklerin ve bunların parasal etkileri mali tabloların dipnotlarında açıklanması zorunludur.”¹⁴

⁹ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.5

¹⁰ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.5

¹¹ MEB, a.g.e., s.28

¹² Çabuk, Lazol, a.g.e., s.6

¹³ MEB, a.g.e., s.29

¹⁴ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.6

Analizde bilgilerin karşılaştırılabilir olması önemlidir. Bunun için mali tabloların yıldan yıla değişen muhasebe politikaları ve yöntem uygulamaları ile düzenlenmesi söz konusu mali tabloların karşılaştırmalarda analisti yanıltıcı sonuçlara götürür.¹⁵

◆ Tam Açıklama Kavramı

Tam açıklama kavramı, muhasebenin en önemli işlevlerinden birisi de bilgi sağlamaktır. Mali tablolar işletmenin bilgilerine ihtiyaç duyan, bu tablodan yararlanacak olan “kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli ve anlaşılır.¹⁶ olmalıdır. Örneğin borç tutarı yazılırken bunların biçimi, vadesi ayrı şekilde belirtilmelidir.

◆ İhtiyatlılık Kavramı

İhtiyatlılık kavramı, “muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gereğini ifade eder. Örneğin, ileri bir tarihte bedeli tahsil edilmek üzere bir mal veya hizmet satılırsa hemen gelir olarak kaydedilmemeli, tahsilât yapıldıktan sonra kaydedilmelidir. Aynı şekilde bir gider veya zarar kesinleşmese bile ortaya çıktığında bunun için karşılık ayrılmalıdır.”¹⁷

◆ Önemlilik Kavramı

Önemlilik kavramı, işletmedeki mali işlemlerin muhasebeleştirilmesinde, “bir hesap kalemi veya mali bir olayın nispi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Önemli hesap kalemleri, finansal olaylar ve diğer hususların muhasebeleştirilmesi ve mali tablolarda yer alması zorunludur.”¹⁸

İşletmeyi etkileyen veya etkileyebilecek bazı mali olaylar mali tablolarlada dikkate alınmaz ise mali analiz sonuçları onları kullananları yanlış kararlar almasına sebep olacaktır.¹⁹

◆ Özün Önceliği Kavramı

Özün önceliği kavramı, muhasebe kayıtlarına yansıtma ve değerlendirmede biçimlerden önce mali olayların ifade ettiği önemin göz önüne alınmasını içerir.²⁰

Bu kavram, “işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerin esas alınması gereğini ifade etmektedir.”²¹ Örneğin bir alacak zamanında tahsil edilemediğinde öz olarak

¹⁵ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.6

¹⁶ MEB, a.g.e., s.29

¹⁷ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.7

¹⁸ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.7

¹⁹ Çabuk, Lazol, a.g.e., s.7

²⁰ MEB, a.g.e., s.29

²¹ Emin Arat, Ayetn Çetin, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Finansal Durum Tabloları Analizi, Nihat Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul, Nisan 2011, s.19

şüpheli duruma düşmüş sayılır. İşletme borçlunun ödeme yapacağından emin olsa bile alacağıın şüpheli duruma düştüğüne dair kayıt yapmak zorundadır.

Mali analiz yapılırken özün önceliğine dikkat edilmelidir. Özün önceliğine dikkat edilmediği durumlarda, mali analizde elde edilen sonuçlar ilave bilgilerle desteklenerek, işletmenin mali tablolarında görüldüğünden farklı bir noktada olduğu tespit edilebilir.²²

1.1.2. Mali Tablo Kavramı

Mali tablolar, İşletmelerin mali durumlarını, finansal performansını, mali sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Mali tablolar ile; işletmenin ortakları, yöneticileri, çalışanları, işletme dışında yer almakla birlikte bir yönüyle işletme ile bağı olanlar, işletmeye fon veren kredi kuruluşları, işletmeye mal / hizmet satan veya mal / hizmet satın alan diğer işletmeler, işletmeye yatırım yapan / yapmayı düşünen yatırımcılar ve vergi geliri elde etmeyi bekleyen devlet yakından ilgilenmektedir.

İlgililerin düzenli ve istenilen ölçüde bilgi edinmek istemeleri, süreci standardize etmek istemeleri mali tablo kavramını ortaya çıkarmıştır.

Bu yönüyle Mali Tablolar; muhasebe kapsamında toplanan ve kaydedilen bilgilerin genel kabul görmüş Muhasebe İlkeleri ve Muhasebe Standartlarına göre defterlere kaydedildikten sonra finansal tablolara dönüşerek kullanıcılara iletilmesini sağlamaktadır.²³

1.1.3. Mali Tabloları Hazırlamada Temel Amaçlar

Dinamik bir ortamda çalışan firmaların ilişkili olduğu gruplara bilgi verme sorumluluğu vardır. İşletme sahipleri firmada karar alırken, planlama ve denetim yaparken bu işlerini daha etkin yapabilmek için mali verilere ihtiyaç duyarlar. Aynı şekilde işletmenin sahipleri veya ortakları işletmeye koydukları sermayenin korunup korunmadığını ve yatırımlarının kârlılığını bilmek isterler. Bunun gibi kredi kuruluşları, firma ile ilgili diğer firmalar, müşteriler yatırımcılar, devlet vb. çıkar grupları da işletmenin mali yapısı hakkında bilgi almak isterler. Mali tabloların hazırlanması ve sunulması zarureti de bu noktada ortaya çıkar.

Mali tabloların hazırlanma ana amaçları aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

- ◆ “Yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililer için karar almada yararlı bilgiler sunmak,
- ◆ Gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede veri hazırlamak,

²² Çabuk, Lazol, a.g.e., s.9

²³ Arat, Çetin, a.g.e., s.15

◆ Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamak şeklindedir.”²⁴

Yukarıda belirtilen ana amaçlardan da anlaşılacağı üzere; yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililerin alacağı kararlarda, gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede, varlık ve kaynaklardaki değişiklikleri takip etmede ve işletme faaliyetlerinin sonuçlarını belirlemede yol göstermesi amacıyla mali tablolar düzenlenmektedir.²⁵

Türkiye’de SPK’ ya bağlı işletmelerin uyacakları kurallar Seri XI, No.1 Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara ilişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliği ile SPK’ ya tabi işletmelerin mali tablolarını hangi formatta düzenleyecekleri belirtmiş ve böylece mali tabloların düzenlenmesi açısından özel sektör için bir şekil birliği (tekdüzen) oluşturulmuştur.

1.1.4. Mali Tabloların Düzenlenmesi

Muhasebe tabloları düzenlenmesinde bir standardın olması gerektiğine ihtiyaç duyularak, Türkiye Finansal Raporlama Standartları oluşturulmuştur. Bu standart oluşturulurken, finansal tabloların, şeffaf ve sunulan tüm dönemler açısından uygulanabilir nitelikte olmasına ve faydasından daha düşük bir maliyetle yüksek kalitede bilgiler içermesi amaçlanmıştır. ²⁶

Muhasebe standartlarını “ulusal ve uluslararası standart olarak iki şekilde sınıflamak mümkündür. Ulusal muhasebe standardı, bir sistem içerisinde belirli bir ülke için olup, bu tür standartlar uygulandıkları ülkelerdeki kurum ve işletmelerde muhasebe birliğini sağlamakta ve bu standartlar çerçevesinde söz konusu kurum ve işletmeler ilgili yerlere hesap vermektedir.”²⁷ “Uluslararası muhasebe standardı ise, finansal bilgilerin ilgili finansal tablo kullanıcılarına iletilmesinde birden çok alternatif sunan, uluslararası bazda raporlamaya olanak veren, işletmelere kendilerine uygun olan en uygun politikaları seçmesine imkan sağlayan bir standart olarak ifade edilmektedir.”²⁸

“Muhasebe standartlarına ihtiyaç aşağıdaki başlıklarda ele alınabilir:

- ◆ Uygulama farklılıklarını ortadan kaldırması,
- ◆ Muhasebe ilkelerinde tekdüzeni gerçekleştirilmesi,

²⁴ Mali Tabloların Hazırlanma Ana Amaçları, <https://www.ismmmo.org.tr/Mevzuat/III-Mali-Tablolar-Ilkeleri---4001> (Erişim Tarihi: 20.5.2017)

²⁵ Güven Sayılıgan, Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı, 3. baskı, Ankara,2008, s.4

²⁶ Remzi Örtün, Hasan Kaval, Aydın Karabınar, Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, s.618

²⁷ Arat, Çetin, a.g.e., s.178

²⁸ Metin Atmaca, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Vergi Yasalarına Göre Düzenlenen Temel Mali Tabloların Finansal Analiz Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi ve Türkiye Uygulanması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Finansman ABD, Doktora Tezi, İstanbul 2010, s.6

- ◆ Finansal tabloların açık, uygun anlaşılabilir, tarafsız ve karşılaştırılabilir olmasını sağlanması,
- ◆ İşletmeyle ilgili kişi ve kurumların yanlış değerlendirmelere ve karar vermelerine engel olunması,
- ◆ Uluslararası alanda finansal bilgi üretimi ve sunulması sırasında ortak bir dil oluşturulmasıdır.”²⁹

Seri XI, No.1 “Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara ilişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ”de muhasebe politikalarının açıklanması ile ilgili olarak şu kurallara yer verilmiştir:³⁰

- ◆ “Mali tablolar işletmenin sürekliliği, tutarlılık ve dönemsellik kavramlarına dayanılarak hazırlanmış ise bunların açıklanması istenmez. Ancak bu kavramlardan ayrılmalar varsa, mali tabloların dipnotlarında nedenleri ile birlikte açıklanmalıdır.
- ◆ İhtiyatlılık, özün önceliği ve önemlilik kavramları muhasebe politikalarının seçimini ve uygulamasını yönlendirmelidir.
- ◆ Mali tabloların içerdiği bütün önemli muhasebe politikaları anlaşılır ve kısa olarak açıklanmalıdır.”³¹
- ◆ Mali tablolardaki yanlış ve gerçeğe uygun olmayan işlemler, dipnotlarla düzeltilemez. Düzeltme muhasebe kayıt ve tekniğine uygun olarak yapılır ve mali tablolara yansıtılır.
- ◆ Mali tablolar dönemler itibarıyla karşılaştırılabilir nitelikte olmalıdır.

Finansal tabloların standartlara uygun şekilde düzenlenmesi yanında tüm faaliyet sonuçlarını yansıtacak şekilde, tam ve doğru olarak bu tabloların sunulması da önemlidir. ³²

1.1.5. Mali Tabloların Türleri

“Finansal muhasebe kapsamında toplanan ve işlenen iş olguları, genel kabul görmüş Muhasebe İlkeleri ve Muhasebe Standartlarına göre ticari defterlere kaydedildikten sonra, belirli dönemlerde ilgililere sunulmak üzere, mali (finansal) tablolara dönüşür.

Finansal durum tabloları olarak da tanımlanan bu tablolar, Temel Mali Tablolar ve Ek Mali Tablolar olmak üzere iki guruba ayırmak mümkündür. Ek mali tablolar, temel mali tabloları destekleyici ve tamamlayıcı niteliktedirler.

²⁹ Cemal Elitaş, Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Satandartları Üzerine Yorumlar ve Örnek Uygulamalar, Gazi Kitabevi, Ankara, 2010, s.1

³⁰ Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlama, <http://www.ekonomist.8m.net/m14.html> (Erişim Tarihi: 18.5.2017)

³¹ Mali Tabloların Düzenlenmesi, <https://www.ismmmo.org.tr/.../II-MUHASEBE-POLITIKALARININ-ACIKLANMASI> (Erişim Tarihi: 13.07.2017)

³² Fatma Pamukçu, Nevzat Pamukçu, Bilanço tarihinden Sonraki Olaylar (TMS-10) ve Finansal Tablolara Etkileri, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 91, 2009, s.79

- **Temel Mali Tablolar**

- ◆ Bilanço

- ◆ Gelir Tablosu

- **Ek Mali Tablolar**

- ◆ Satışların Maliyeti Tablosu

- ◆ Fon Akım Tablosu

- ◆ Nakit Akım Tablosu

- ◆ Kar Dağıtım Tablosu

- ◆ Öz kaynak Değişim Tablosu³³

1.1.5.1. Bilanço

Durum raporu olarak ta bilinen bilanço, firmanın belirli bir an itibariyle varlıklarını, borçlarını ve öz varlığını yansıtan tablodur. Burada sözü edilen an, bilançonun yapıldığı tarihtir. Bu tarih herhangi bir gün olabileceği gibi ayın son günü veya dönem sonu da olabilir. Ancak hesap döneminde işletme hakkında kesin bilgi edinebilmek amacıyla hesap döneminin son gününde yapılmalıdır. Bu ise genellikle takvim yılının son günüdür.³⁴

Mali analizde en çok başvurulan tablolardan biri olan bilanço; aktif ve pasif olmak üzere iki kısımdan oluşur. Aktif kısmında firmanın yatırımları, pasif kısmında ise bu yatırımların hangi kaynaklarla karşılandığı yer alır. Diğer bir deyişle aktif kısım firmanın ekonomik yapısını pasif kısım ise firmanın finansman kaynaklarını göstermektedir. Bilançoda varlıkların toplamı, borçlar ve öz kaynakların toplamına eşittir. Bilançonun matematiksel olarak ifade edilmesine “Bilanço Genel Denklemi” denilmekte, aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

Aktif (Varlıklar) = Pasif (Kaynaklar)

Bilanço genel denklemi aşağıdaki şekilde detaylandırılabilir:

(Dönen + Duran) Varlıklar = (Kısa + Uzun Vadeli) Yabancı Kaynaklar + Öz kaynaklar

İşletmedeki faaliyetler nedeniyle işletmenin varlık, borç ve öz sermaye kalemleri değişse de kayıtlar doğru tutulmak kaydıyla her zaman aktif kalemlerin toplamı pasif kalemlerin toplamına eşittir.

Bilanço kalemlerin aktifle sıralanışı, likitidelerine (nakde dönüşüm hızı) göre yapılır. En likit varlıklar en üstte olacak şekilde likidite derecelerine göre sıralandırılır. Pasifte borçlar yukarıdan aşağıya doğru ödenme zamanlarının kısalığı esas alınmak suretiyle yazılır ve daha sonra firma sahiplerinin öz sermayeler hesapları yer alır. Bu

³³ Arat, Çetin, a.g.e., s.15

³⁴ Yusuf Sürmen, Muhasebe 2, Akademi Yayınevi Kitapları, Trabzon, 2007, s. 298

tip bir sıralanış, bu kalemlerin defter değerlerinin piyasa değerlerine yakınlığı konusunda da bilgi verir.

Mesela stokların defter değeri piyasa değerine daha yakın bulunuyorken sabit varlıkların defter değeri piyasa değerinde oldukça farklı bir konumda bulunabilir.

Muhasebe uygulama genel tebliğinde belirtilen bilançoda varlıklar, dönen varlıklar ve duran varlıklar olarak iki gruba ayrılmıştır. Dönen varlıklar grubunda bir yıl içinde ya da işletmenin normal faaliyet dönemi içerisinde paraya çevrileceği veya kullanılacağı tahmin edilen varlıklardır. Başlıca dönen varlık kalemleri kasa, banka, menkul kıymetler, alacaklar, alacak senetleri ve stoklardır. Dönen varlıklar tanımında da görüleceği üzere, işletmeye faaliyet dönemi için tahsis edilen varlıklardan oluşması nedeniyle işletme sermayesi olarak da isimlendirilmektedir.

Duran varlıklarda ise normal şartlar altında, bir yıl içerisinde elden çıkarılması düşünülmeyen veya yararları bir yılda tükenmeyecek olan varlıklardır. Duran varlık grubu; vadesi bir yıldan uzun olan alacak ve fonlardan, bağlı menkul kıymetlerden, iştiraklerden, maddi ve maddi olmayan duran varlıklardan oluşmaktadır.

Bilançonun pasif tarafı ise borçlar ve öz sermaye olarak iki gruba ayrılır. Borçlarda kendi arasında kısa vadeli borçlar ve uzun vadeli borçlar olarak ikiye ayrılır. Pasif tarafı Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar, Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar ve Öz kaynaklar toplamına eşittir. Öz kaynaklar; işletme sahiplerinin işletme üzerindeki haklarını göstermektedir.

Bir firmaya ait bilanço değerlendirilirken; bilançodaki vade uyumuna, kur riskine, finansman politikasına, varlıkların kalitesine özellikle dikkat edilmeli, vade uyumu olmayan, kur riskine açık, spekülatif biçimde finansman politikası izlenen ve varlıkların kalitesindeki sorunlar bulunan firmaların riskliliğinin daha yüksek olduğu hususlarına özellikle dikkat edilmelidir.

1.1.5.2. Gelir Tablosu

“Gelir Tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği bütün gelirleri, bu gelirlerin elde edilmesi için aynı dönem içinde katlanılan bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda oluşan dönem net karını veya zararını belli bir düzen içinde gösteren ve faaliyetlerin net sonucunu kar veya zarar olarak özetleyen mali tablodur. Gelir tablosunda ilgili dönemde ne tutarda kar elde edildiğini veya ne miktarda zarara uğrandığını, karın ya da zararın oluşumunu göstermektedir. Gelir tablosu tekdüzen hesap planı çerçevesinde, gelir tablosu ilkeleri dikkate alınarak düzenlenir. Gelir tablosu ilkelerinin amacı; gelirlerin, satılan mali maliyetinin, giderlerin, kar /

zarara ait hesapların, belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini sağlamaktır.³⁵

Başka bir ifadeyle, gelir tablosu, işletmenin belli bir hesap döneminde net sonucunu; brüt satış karı, faaliyet karı, olağan karı, net dönem karını oluşturan olaylara yer vererek gösteren bir tablodur.³⁶

Gelir tablosu bilanço gibi statik değil dinamiktir. "Bilanço işletmenin belli bir andaki fotoğrafını gösterirken, gelir tablosu işletmenin belirli bir dönemine ait filmi göstermektedir. Gelir tablosunun sahip olduğu bu dinamizm nedeniyle modern muhasebede bu tabloya daha çok önem verilmektedir."³⁷

Gelir tablosu üç kısımdan oluşur. Birinci kısımda firmanın döneme ilişkin gayri safi satış kârı hesaplanmaktadır. Bu kısımda döneme ait net satışlarla satılan malın maliyeti arasındaki fark olan brüt satış kârı yer almaktadır. İkinci kısımda ise firmanın faaliyeti esnasında katlandığı faaliyet giderleri kalemleri satış karından düşülerek faaliyet kârı hesaplanmakta, son kısımda ise, elde edilen faaliyet kârı işletmenin faaliyet konusu dışındaki diğer gelir ve giderler dikkate alınarak düzeltilmekte ve firmanın net kârı bulunmaktadır.

. Gelir tablosu düzenlemede tahakkuk esası geçerli olup kalemler arasında mahsup işlemi yapılamaz. "Bütün satışlar, gelir ve karlar ile maliyet, gider ve zararlar brüt tutarları üzerinden gösterilirler ve hiçbir satış, gelir ve kar kalemi, bir maliyet, gider ve zarar kalemi ile tamamen veya kısmen mahsup edilemez, gelir tablosu kapsamından çıkarılmaz."³⁸ Mahsup edilmesi hali, firmanın mevcut durumu mali tablolarda farklı olarak görünmesine yol açılabilir.

Gelir Tablosu değerlendirilirken, dönemler itibariyle özellikle istikrarlı bir yapı sergileyip sergilemediği konusu üzerinde titizlikle durulmalı, tek dönemlik incelemelerde ise karın / zararın kaynağına bakılmalı, gelecek dönemlerde devam olasılığının bulunup bulunmadığı, firmanın faaliyet döneminde ortaya çıkan olağanüstü olaylardan kaynaklı gelir ve giderleri var mı incelenmeli, olağan üstü gelir ve giderlerin varlığı halinde bunlara ihtiyatlı yaklaşılmalıdır.

1.1.5.3. Satışların Maliyeti Tablosu

"Gelir tablosunda yer alan satışların maliyeti kümesinin ayrıntısını belirten ve aynı zamanda gelir tablosunu bütünleyen bir tablodur. .

Satışların maliyeti tablosunun ana kalemleri şunlardır:

³⁵ Akgüç, a.g.e. s.275

³⁶ Nalan Akdoğan, Nejat Tanker, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 13. Baskı, Ankara 2010, s.178

³⁷ Ümit Ataman, Genel Muhasebe, Muhasebede Dönem İçi İşlemleri, Türkmen Kitabevi, İstanbul 2010, s.314

³⁸ Mahmut Kalenderoğlu, Genel Muhasebe ve Mali Tablolar Analizi, Agon Bilgi Akademisi, 2009, s.29

- ◆ Direkt ilk madde ve malzeme giderleri.
- ◆ Direkt işçilik giderleri.
- ◆ Genel üretim giderleri.
- ◆ Yarı mamul stoklarında değişim:.
- ◆ Mamul stoklarında değişim.”³⁹

1.1.5.4. Fon Akım Tablosu

Bu tablo, işletmede belirli bir dönem içerisinde sağlanan fonları ve bu fonların kullanım yerlerini göstermektedir.

İşletmelerin fon planlamasında kullandıkları fon kaynaklarını ve kullanım yerlerini gösteren fon akım tablosunda, fon deyimi geniş anlamda kullanılmaktadır. Fon kaynakları; faaliyet karları, amortismanlar, aktif değerlerde meydana gelen azalışlar ve pasif değerlerdeki artışlardan oluşur.

Fon kullanım yerleri ise; zarar, aktif değerlerde meydana gelen artışlar ve pasif değerlerdeki azalışlardan oluşmakta olup, bu tabloya nereden geldi nereye gitti tablosu da denmektedir.

Fon kaynaklarının fon kullanımına eşit olması zorunluluğu, muhasebe sisteminin sonucudur. Çünkü işletmelerde alınan veya yaratılan fonlar, bazı kullanım alanlarına tahsis edilmek zorundadır.

Fon akım tablosunda kullanılan fon kavramına uygulama da farklı anlamlar verilmektedir. Fon kavramı ile nakit, vadesiz banka mevduatı ve net işletme sermayesi ile beraber tüm finansman kaynakları ifade edilmektedir. Başka bir ifadeyle fon, işletmenin üçüncü şahıslarla olan ilişkilerinden doğan tüm finansal olanaklarını ifade etmektedir.

Fon akım tablosunun hazırlanış amacı; mali tablolarda görünmeyen fon akımını ortaya koyarak, faaliyet sonucu yaratılan veya ek finansman şeklinde elde edilen finansal olanaklarla neler yapıldığını ortaya koymaktır. Bu açıdan fon kaynak ve kullanım tablosu işletmeye kredi açacak olanlara, işletmeyle ilgilenen diğer gruplara veya yöneticilere yardımcı olur. Fon akım tablosu yöneticilere işletmenin gelişme seyri ve problemlerinin çözümü konusunda önemli ipuçları verir.

Fon akım tablosu, gerçek değişimi meydana getiren tüm hareketleri kapsar.

- ◆ Yeni sabit değer alımları nasıl finanse edilmiştir?
- ◆ İşletmenin elde ettiği karlar ne şekilde kullanılmıştır?
- ◆ Vadesi gelen borçlar nasıl ödenmiştir?

Sorularına cevap verir.

³⁹ Arat, Çetin, a.g.e., s.56

Fon akım tablosu, dönem başı ve dönem sonu bilançolarının karşılaştırılmasıyla düzenlenir. Karşılaştırma sonucunda bilanço kalemlerindeki değişiklikler kaynak ve kullanım olarak sınıflandırılır.

Fon kaynakları şu şekilde açıklanabilir.

◆ Aktiflerdeki azalış - Öz sermayedeki artış -Borçlardaki artış – Amortismanlar.

Bilançolarda fon kullanımı temsil eden değişiklikler ise şunlardır:

◆ Aktiflerde artış - Borçlardaki azalış -Öz sermayede azalış.

Fon akım tablosu düzenlenirken; fon kaynaklarını temsil eden değişiklikler bir tarafta, kullanımı temsil eden değişiklikler diğer tarafta yer alacak şekilde fon kaynak ve fon kullanım şeklinde düzenlenir. Bilindiği gibi amortismanlar, nakit çıkışı gerektirmeyen ve üretimde kullanılan sermaye malları için ayrılan fonlardır ve nakit çıkışı gerektirmez. Öte yandan fon akım tablosu düzenlenirken çift sayıma neden olabilecek unsurların ayıklanması gerekir. Örneğin, dönem kârı kaynaklar arasında yer alırken, kârdan yedek akçelere ayrılan ilavelerin kaynaklar arasında gösterilmemesi gerekir. Fon akım tablosu hazırlanırken işletmenin geçmiş dönem verilerinden faydalanılabilir.

Bu durum da geçmiş dönemlere ait fon kaynak ve kullanım tablosu da düzenlenmiş olur. Diğer yandan proforma bilanço ve gelir tablosundan yararlanarak işletmenin gelecek döneme ait fon akım tablosu da düzenlenebilir.

1.1.5.5. Nakit Akım Tablosu

“Nakit akım tablosu; bir işletmede belli bir hesap dönemi içinde nakit giriş ve çıkışlarını, bir başka anlatımla nakit kaynaklarını ve kullanılış yerlerini göstermektedir.

Nakit akım tablolarında sadece nakit giriş ve çıkışlar yer alır. Dolayısıyla fon akım tablosundan daha dar kapsamlı bir tablodur. Nakit giriş ve çıkışına sebep olmayan gider ve gelirler veya iktisadi olaylar bu tabloda yer verilmez.”⁴⁰

“Nakit akım tablosu firmanın bir dönem boyunca yarattığı nakit akımlarını gösteren finansal tablodur.”⁴¹

⁴⁰ Nakit Akım Tablosu,

ww.megep.meb.gov.tr/mte_program.../Finansal%20Tablo%20Ve%20Raporlar.pdf (Erişim Tarihi: 27.5.2017)

⁴¹ A. Adair Marcia Millon Cornett Troy , Jr. John Nofsinger, Mc Graw Hill, FİNANS – Finance, Çeviri Editörü: Vedat Sarıkovanlık, Çevirenler: Bengü VURAN, Sibel TÜRKMEN, Musa GÜN, Ahmet ZELKA, Kartal DEMİRGÜNEŞ, Abdullah BAYRAM, Semra TAŞPUNAR, Yayınevi: Nobel Akademik Yayıncılık, 2. Basımdan Çeviri, Aralık 2016, s.32

Nakit akım tablosu dönem başı nakit mevcudu, dönem içi nakit girişleri, dönem içi nakit çıkışları, dönem sonu nakit mevcudu, nakit artış ve azalışı bölümlerinden oluşmaktadır.

“Nakit akış tablosunun analizinde işletme yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit tutarın ayrı şekilde raporlanması, bu faaliyetlerin bilanço ve gelir tablosu üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlar.”⁴²

Nakit akış tablonsu, işletmedeki para akışını özetleyerek hem geçmişe yönelik finansman politikasının değerlendirilmesinde hem de geleceğe yönelik nakit planı yapmada önemli fayda sağlamaktadır.

1.1.5.6. Kar Dağıtım Tablosu

Bu tablo, işletmenin dönem kârını ve bu kârın dağıtım biçimini gösterir. İşletme ortaklarına ve “diğer ilgililere ana sözleşme ve/veya yasa hükümleri uyarınca dağıtılacak kar payını belirlemek, dönem karından ödenecek vergileri ve ayrılacak yedek akçeleri göstermek, dönem kar veya zararının finansal yapıya etkisini ortaya”⁴³ koymak, yatırım alanı arayan birikim sahiplerine işletmenin kar dağıtım hakkında bilgi vermek amacıyla⁴⁴ düzenlenir.

Şirketin kar dağıtım politikasını, şirketin elde etmiş olduğu kazançların temettü olarak hissedarlara dağıtılması veya firmanın yapacağı yatırımların finansmanında kullanılmak üzere şirkette bırakılması kararlarını da kapsar.

Şirketlerin kar dağıtım politikası kapsamında; hissedarlara nakit olarak dağıtılacak temettü miktarı, hisse senetlerine dağıtılan temettünün istikrarı, hisse senedi şeklinde temettü dağıtımını gibi konular yer almakta olup, şirketin faaliyetleri sonucu elde edilmiş kazancın temettü olarak dağıtılması veya dağıtılmayarak şirkette bırakılmasının şirketin mali yapısına etkileri ve gelecekteki finansman yapısının tahmin edilmesi üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

Şirketler dağıtılmayan kâr tablosu da düzenlemektedir. Geçmiş dönemdeki dağıtılmayan kâr tutarına cari dönemin vergi sonrası net kar tutarı ilave edilmekte, elde edilen tutardan dağıtılan kâr payı miktarı düşülerek ilgili döneme ait dağıtılmayan kâr tutarı tespit edilmektedir.

1.1.5.7. Özkaynaklar Değişim Tablosu

Bu tablo, “cari dönem ve önceki dönem verilerini içerecek şekilde hazırlanır. Öz kaynaklar değişim tablosu; ödenmiş sermaye, sermaye yedekleri, kar yedekleri ve

⁴² Serdar Özkan, Ece Erdener, Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Finansal Tabloların Analizinde Dikkat Edilmesi Gereken Özelikli Alanlar, XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Kıbrıs, 2008, s.128

⁴³ Kâr Dağıtım Tablosu, <http://www.vmhk.org.tr/donem-sonunda-duzenlenmesi-gereken-mali-tablolar/> (Erişim Tarihi: 15.08.2017)

⁴⁴ Arat , Çetin., a.g.e., s.70

geçmiş dönemler karı veya zararı kalemlerinin her birinin dönem başı tutarını, dönem içinde meydana gelen kalemlerde meydana gelen azalışları, artışları ve dönem sonu kalanının ayrı ayrı gösterecek biçimde düzenlenir.”⁴⁵ Bu tablonun düzenleme amacı, özellikle sermaye şirketlerinde dönem içinde öz kaynak kalemlerinde meydana gelen değişmelerin topluca gösterilmesini sağlaması bakımından yarar sağlamaktadır.

1.2. MALİ ANALİZ

Mali “analiz, işletme ilgililerinin amaçlarına uygun olarak, bir veya birkaç dönemine ait finansal tablolarda yer alan kalemlerin, gerek kendi aralarındaki gerekse bütünlü ile ilişkilerinin çeşitli analiz tekniklerinden yararlanarak incelenmesi, yorumlanması ve işletmenin içinde bulunduğu koşulların da göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi işlemleridir.”⁴⁶

1.2.1. Mali Analizin Ön Koşulları

Mali analizin ön koşulları; mali analize temel oluşturan mali tablolardaki bilgilerin doğru ve gerçeği gösterir olması, firmada iyi bir muhasebe kayıt sisteminin bulunmasıdır. Mali analiz, cari dönem için yapılacak olsaydı genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tablolar düzenlemek analiz için yeterli olabilirdi. Ancak mali analizlerde genellikle geçmiş yıllar verileri kullanılarak cari yıl ve geçmiş yıllar arasındaki ilişkiler ve trendler saptanmaya çalışılır. Bu durum, birbirini izleyen yıllarda, firmalarda aynı muhasebe politikaları ve yöntemlerini uygulanmasını zorunlu kılar. Farklı muhasebe yöntemleri faaliyet sonuçlarını farklı göstereceğinden, yıllar arasında yapılan mukayeseler sağlıklı olmaz. Buna dayandırılarak yapılan yorum ve planlamalarda aynı şekilde işletme hedefine paralel olmayabilir. Bu yüzden tek düzen muhasebe sistemine ihtiyaç vardır ve analist mali analize başlamadan önce varsa muhasebe farklılıklarını ortadan kaldıracak düzenlemeleri yaparak analize başlamalıdır.

1.2.2. Mali Analize Etki Eden Faktörler

Şirketler için mevcut durumun analizi ve gelecekteki faaliyet planlarının temelini oluşturacak olan mali analiz dış etkilere bağımsız değildir. Mali analizi yapacak yöneticilerin bu etkileri göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Mali analize etki eden Faktörler aşağıdaki gibi tasnif edilebilir:

⁴⁵ Arat, Çetin., a.g.e., s.75

⁴⁶ Akdoğan, Tanker, a.g.e., s.549

◆ Ekonomik Faktörlerin Etkisi

Ekonomide görülen mevsimlik, dönemsel ve benzeri dalgalanmalar ve fiyat seviyesindeki değişikliklerin işletme faaliyetleri üzerindeki etkileri önemlidir ve mali analizde bu etkiler göz önünde bulundurulmalıdır.

◆ İşletme İle İlgili Faktörler

İşletmedeki aktiflerin dönüş hızı, işletmenin gerektirdiği sabit aktiflerin hacmi, üretim döneminin uzunluğu, satış koşulları, kârların genel seviyesi gibi unsurlar mali analize etki eden faktörlerdir. Bunlardan her birisinin işletmenin likiditesi, finansmanı, verimliliği ve kârlılığı üzerinde önemli etkileri olduğundan, mali analiz sonuçlarının yorumu yapılırken bu faktörlerin etkisi muhakkak dikkate alınmalıdır.

◆ İşletme Yönetimi İle İlgili Faktörler

Bir işletmenin elde ettiği sonuçlarda, yöneticilerinin çeşitli durumlardaki davranışlarının ve sahip oldukları yeteneklerin rolü vardır. Bu bakımdan mali analiz uzmanı, elde ettiği sonuçları değerlendirirken, o işletmenin yöneticilerin niteliklerini ve verdikleri hükümler de göz önünde bulundurmalıdır. Yönetici profili ile ilgili, yöneticinin geçmiş dönemdeki uygulamalarını ve geleceğe yönelik plânlarını inceleyerek bilgi sahibi olabilir.

◆ Tek Düzen Muhasebe Sistemi

Mali analizde kullanılacak mali tabloların genel kabul görmüş muhasebe standartlarına göre hazırlanmış olması gerekir. Aksi durumda mukayese yapılacak veriler arasında homojenlik olmayacağı için firma yöneticileri yanlış karar verebilirler. Buna ilave olarak mali olayların doğru ve güvenilir bir şekilde kayda geçirilmesinin analizin doğruluğu ve verimliliği açısından büyük önemi vardır.

1.2.3. Mali Tablolar Analizini Kimler Kullanır

Mali tablolar; firmanın daha önce nerede olduğunu, mevcut durumunu ve gelecekte yöneleceği alanı gösteren çok önemli göstergelerdir. Bu yüzden firmaya ilgi duyan kişi ve grupların, yöneleceklerin ilk bilgi kaynağı firmanın mali tablolarıdır.

Hissedarlar (Ortaklar): mali tablolar analizini firmanın o dönemdeki performansını görebilmek ve ellerindeki hisse senetlerini satmaya, elde tutmaya veya yenisini almaya karar vermede yardımcı olması için firma ile ilgili mali tablolar analizinden faydalanır.

Kreditörler: Firmanın tahvillerini alıp almamaya karar verirken veya şirkete kısa veya uzun vadeli kredi açarken ya da şirketin menkul değerlerine yatırım yapıp yapmama kararını verirken firmayla ilgili mali tablolar analizinden faydalanır.

Diğer meslek sahipleri: Vergi kurumları, denetçiler ve devletin diğer kurumları, şirketle ilgilenen diğer kişi ve kurumlar, SGK vb. finansal tabloları kendi amaçlarına yönelik olarak mali analizden faydalanır.

1.2.4. İşletme Yönetimi ve Finans Fonksiyonu

İşletme, en basit olarak mal ve hizmet üreterek kar elde etmeyi amaçlayan ekonomik birimler olarak tanımlanabilir. İşletme bu amaçlarına etkin bir yönetim ve iyi bir finans politikasıyla ulaşabilir.

Dar anlamda, finans tanımı yapacak olursak, Finans; ödeme vasıtası temin etmektir denilebilir. Finans kavramı, nitelik olarak ticaretin varlığıyla başlamıştır. Öyle ki en basit bir ticari malın alış- satışında bile şu anki finansman anlayışı hâkim olduğunu söylenebilir. Birey satacağı mamulü bir yandan en ucuza temin etmeye çalışırken, diğer yandan da satabileceği en yüksek fiyattan satmaya çalışmaktadır. İşletmelerin temel amacı kâr elde etmekle beraber, iş yapabilmek veya da var olan ticari faaliyetleri devam ettirebilmek için paraya ihtiyaç vardır. Günlük hayatımıza girmiş bir deyimle işi finanse etmek gerekir. Bu yüzden büyük ölçekli firmalar gibi küçük veya orta ölçekli işletmelerinde finans politikaları oluşturması zorunludur.

Küçük işletmelerde yönetim ve finans sorumluluğu genelde firma sahibine aittir. Ödeme vasıtalarını, alacak ya da borç politikasını veya da yeni yatırım alanlarını belirlemek birinci derecede firma sahibinin sorumluluğundadır. Ancak sanayileşmeyle birlikte büyüyen işletmelerin fon ihtiyaçları artmış, bu ihtiyaçların karşılanabilmesi önemli bir sorun haline gelmiştir. Bir yandan mevcut faaliyetlerinin devamı, diğer yandan büyümeleri için reel varlık temin etmeleri (makineler, fabrikalar, demirbaşlar, maddi, maddi olmayan varlıklardır) gerekmektedir.

Geniş alanda finansman diyebileceğimiz bu durumun etkin bir şekilde sağlanabilmesi için, işletmenin optimal bir finans yönetimine ve dolayısıyla verimli çalışan bir finans yöneticisine gereksim bulunmaktadır.

Dolayısıyla finansman kavramı, gelişen ekonomik şartlar paralelinde bir firmanın genel yönetiminde gittikçe artan oranda önem kazanan bir kavram olmuştur.

Değişen ekonomik koşullarla işletmenin sürekliliği için finans kavramının doğru bir şekilde anlaşılması ve yorumlanması gerekmektedir.

1.2.5. Finansman Süreci ve Finansal Yönetim

Şirketler; varlıklarını sürdürebilmek, talep yaratmak, var olan ve yeni oluşan talebi karşılayabilmek, büyüebilmek ve şirket değerini arttırabilmek için çeşitli yatırımlar yapmak ve bu yatırımları nasıl finanse edileceğine ve borçların nasıl

ödeneceğine karar vermek zorundadır. Bu karar sürecinde işletmelerin finans bölümüne önemli görevler düşmektedir.

Finans fonksiyonu temelde başlangıcından itibaren aynı amaca hizmet etmekle beraber modern anlamda finansmanın gelişmesi 19.yy den sonra başlamış, sanayi devrimiyle birlikte gelişme sürecine girmiş, teknolojiyi üretimde kullanma isteği şirketleri yoğun bir kaynak arayışına yöneltmiştir. Bunun sonucu olarak ta sermaye ihtiyacının karşılanması rekabete dönüşmüştür. İlk yıllarda finans bölümü ve finans yöneticileri firma içi kararlarla çok fazla ilgilenmeyip, firmayı kredi kuruluşlarına daha iyi tanıtmaya ve pazarlama çabası içine girmiş iken, kaynak ihtiyacı arttıkça kaynak temini etme ön plana çıkmış, en fazla kaynağı bulan finansçı daha iyi bir finansçı olduğu kabul edilmiştir. Ancak 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı'nın şirketler üzerindeki öldürücü etkisi şirket yöneticilerini oldukça zor durumda bırakmış, bu bunalımla beraber yaşanan şirket iflasları, yöneticilerin iflasları önleme çabaları ve bunlara ilave olarak kredi kuruluşlarının verdikleri krediyi kaybetme korkusu finans yönetiminin ve finans yöneticisinin tekrar gözden geçirilmesi ihtiyacını doğurmuş ve finansla ilgili saha genişletilmiştir.

Finansman kavramının sadece fon bulma işlevi değil, bulunan fonun etkin ve verimli yatırımlara dönüşüm fonksiyonu olduğu anlaşılmıştır. Bunun sağlanabilmesi için gereken bilginin güç kaynağı olduğunu anlayan şirketlerin bilgiye olan ihtiyacı artmış, işletmeyle ilgili olan her türlü mali olayı, nakit giriş çıkışlarını, yatırımların bileşenlerini vs. daha doğru ve etkin kullanabilme çabaları artmış, ödeme vasıtası temin etme anlamına gelen finansman kelimesinin içeriği genişlemiş, işletme yöneticilerinin amaçları arasına, işletmeye hem fon sağlama hem de sağlanan fonların etkin yatırımlara dönüştürülmesi çabaları girmiştir.

Finans yöneticileri artık sadece kaynak bulma konusuyla değil, sermayenin bütçelenmesi, yatırım projelerinin seçimi, sermayenin etkin kullanımı gibi konularda da çalışmalar yapmaktadır.

Gelişen işletmecilik süreci ile beraber finans fonksiyonu işletme organizasyonu içinde önem kazanmış, bu önem ikinci Dünya Savaşı'ndan sonrası gelişmeler ile birlikte daha da artmıştır. 1940'larda ve 1950'lerin başında finansman tanımsal ve kurumsal olarak öğretilmeye devam edilse de özellikle işletme dışındaki kişilerinde bakış açıları da işletmelerde dikkate alınmaya başlanmıştır.

1950'lerin sonuna gelindiğinde çok daha ciddi analizler yapılmasına doğru bir eğilim başlamıştır. Ayrıca, finansal yönetimde ağırlık bilançonun pasifinden aktifine doğru kaymıştır. Teknolojinin gelişmesiyle işletmelerin girdilerine ve aktif yönetimine yardımcı modeller geliştirilmiştir.

1970'lerde ise artan enflasyonla mücadele etme yolları araştırılmaya başlanmış, enflasyonist ortamlarda finansal karar sürecinin nasıl olması gerektiği konularında çalışmalar artmıştır. Yeni finansal araçlar, kurumlar ve finansal teknikler ortaya çıkmıştır.⁴⁷

Finansal yönetim; işletmede üretim miktarının tespiti, stok miktarı tespiti, sabit yatırım kararı, finansman kaynağının seçimine kadar tüm konuları kapsamaktadır.

Finans yöneticisi kimdir? Sorusunun en basit cevabı: Şirketin yatırım ve finans kararlarından sorumlu olan kişidir. Şeklinde cevap verilebilir. Burada ihmal edilmemesi gereken önemli bir noktada, finans yöneticisi; işletmenin ihtiyacı olan fonları en uygun zamanda, en az maliyetle temin etmek ve bu fonları şirket amaçları doğrultusunda en verimli yatırımlara dönüştürmek zorunda olduğu, firmalarda alınan her önemli kararın arkasında, bir finansal yön var olduğudur.

Bu durumda, bir finansal yöneticisinin firmada başlıca şu görevleri şunlardır:

- ◆ “Finansal analiz,
- ◆ Finansal ihtiyaçları planlama,
- ◆ Finansal ihtiyaçları karşılayacak fonların bulunması ve elde edilmesi (Fon sağlama),
- ◆ Fonların yatırımı (Fonların kullanımı)
- ◆ Finansal denetim,
- ◆ Kar dağıtımı.”⁴⁸

Finans yöneticilerin temel sorumlulukları firmanın hangi yatırımları yapması gerektiği, bu yatırımlara ait projelerin hangi kaynaklardan, ne oranlarda finanse edileceği ve firma kaynaklarının nasıl en etkin şekilde yönetileceği gibi konulardaki kararları kapsamakta olup, görevlerini en iyi biçimde yerine getiren yöneticiler firma piyasa değerini ve hissedarlarının refahını maksimum yapabilir. Firma piyasa değerini ve ortakların refahını arttırma amacına ulaşmak önemlidir.

Bunun birçok gerekçesi bulunmaktadır. Bunlar:

- ◆ Bir firmaya ait hisse senedinin değerinin artması veya azalması, o firmanın gelecekteki durumunu yansıtır. Firmanın gelecekteki durumunun iyi olacağı beklentisi firma değerini arttırır.

⁴⁷ Finansman Süreci, <http://www.mufad.org.tr/journal/attachments/article/536/16.pdf> (Erişim Tarihi: 18.01.2018)

⁴⁸ Yöneticinin Görevleri, www.sakaryasmmmo.org.tr/dosyalar/1323816181-7-2-2011.doc (Erişim Tarihi: 18.12.2017)

◆ Yatırımcılar ellerinde tuttıkları hisse senedi ve diğer menkul kıymetleri istedikleri an ellerinden çıkarıp nakde çevirmek isterler. Değeri artan firmaların kıymetli kâğıtlarını elden çıkarmayı kolaylaştırır.

◆ İnsanların harçayabilecekleri para miktarı ne kadar çoksa o kadar mutlu olmaktadır. Bu paranın nereye ve ne kadar harcanacağına pek önemi bulunmamaktadır.

Şirket yönetimi şirketin piyasa değerini maksimum etmek istiyorsa firmanın güçlü yönlerinin sağladığı avantajları en etkin bir biçimde kullanmalı, zayıf yönlerini ve riskli alanlarını da güvence altına almaya çalışmalıdır.

Finans yöneticisinin çizilen genel hatlarından yola çıkılarak finansal yönetimde tanımı yapılabilir. Finansal yönetim; ortakların refahını en yüksek düzeyde gerçekleştirmek amacıyla bir işletmenin ihtiyaç duyduğu fonları en uygun kaynaklardan, en uygun koşullarda sağlamak ve sağlanan bu fonları en verimli ve en kârlı yatırımlarda kullanmaya yönelik uygulamaların tümüdür. Yani işletmenin ürün veya da hizmet verebilmesi için ihtiyaç duyduğu kaynakların istenildiği kadar ve istenildiği zamanda en uygun şartlarla temin edilmesidir.⁴⁹

Finansal yönetim; bir organizasyonun bir değeri nasıl meydana getirebileceği ve onun nasıl devam ettirebileceği konuları üzerinde yoğunlaşır. Bütün işletmelerin büyük veya küçük kâr amaçlı veya kâr amaçsız finansal yönü vardır ve işletmelerin başarısı ya da başarısızlığı büyük ölçüde finansal yönetiminin kalitesi ile ilgilidir.

Finansal yönetimin likitide ve kârlılık gibi birbirine paralel olmayan iki amacı bağdaştırmak gibi güç bir görevi vardır. İşletmede atıl fon kalmaması ve nakit giriş çıkışlarının çok iyi düzenlenmesi gerekir. Para temin edildiğinde acaba ne şekilde kullanılırsa daha fazla kâr elde edilecektir? Alternatif yatırım amaçlarından hangisini seçmek firma için daha kârlı olacaktır? Sorularının cevabı mutlaka verilmelidir.

Finansal yönetimin aynı zamanda en önemli fonksiyonu olan planlama yapabilmek için firmanın geçmiş ve gelecek yıl verilerinin muhakkak incelenmesi ve analiz etmesi gerekmektedir.

1.2.6. Mali Analizin Tarihçesi

“Mali tablolar ve tablo analizleri sanayileşme devrimi ile beraber İngiltere’de görülmüştür. Ancak Amerika Birleşik Devletleri’nde 19’uncu yüzyıl sonlarında bankalar ve bankerler tarafından bugünküne yakın teknik ve amaçlarla yapılmaya başlanmıştır. New York Eyaleti Bankalar Birliği, kredi talep edenlerden mali durum tablolarının istenmesi koşulunu arayan bir hükmü 1895 yılında yayımlanmıştır.

⁴⁹ Leyla Seral, Vasfi Nadir Tekin; İşletme: Kavramlar, İlkeler, İşlevler, Ankara, Seçkin Kitabevi, 2007, s.185

Böylece bankalar kredi verirken işletmelerin mali tablolarını istemeye başlamışlar ve bu uygulama bankacılık sektöründe yaygınlaşmıştır.

James Canon, kredi alacak kurumların birden çok dönemi kapsayan mali tablolarının istenilmesi gerektiğini belirtmiş ve mali durum tablolarının karşılaştırılması için bir formül vermiştir. Böylece mali analizde karşılaştırmalı tablolar tekniğini kullanan ilk analizci James Canon olmuştur.

William M. Rosendale, 1908 yılında yayımladığı Credit Department Method adlı makalesinde, ilk kez rasyo (oranlar) analizi yöntemini kullanmıştır. Bilançodaki dönen varlıklarla kısa vadeli yabancı kaynakların ilişkisini gösteren cari oranın kredi açısından 2,5 olmasının uygun olacağını ileri sürmüştür. Böylece oranlar analizi de mali tablo analizlerinde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Lawrence Chambertain, oranlar analizinde karlılık oranlarını geliştirmiştir. Ayrıca Lawrence Chambertain mali analiz yöntemlerinden dikey analizi (yüzdeler analizi) ilk kez açıklayan kişidir.

Stephan Gilman, eğilim trendleri analizini ilk defa ortaya koymuştur. Eğilim trendleri analizi ile oranlar analizinde yer alan sakıncaları eleştirmiş ve pay veya paydadaki değişimlerin oranlar analizinde ne tip sonuçlara neden olabileceğini ele almıştır.

Roy A. Fouike tarafından yazılan ve 1931'de yayımlanan Practical Financial Statement Analysis isimli kitap, oranlar analizinde kullanılacak standartları açıklamıştır.⁵⁰

1.2.7. Mali Analizin Tanımı ve Önemi

“Mali analiz; İşletme ilgililerinin amaçlarına uygun olarak bir veya birkaç döneme ait mali tablolarda yer alan kalemlerin, gerek kendi aralarındaki gerekse bütünle olan ilişkilerinin çeşitli analiz tekniklerinden yararlanarak incelemesi, yorumlanması ve işletmenin içinde bulunduğu koşulların da göz önünde bulundurularak⁵¹ değerlendirmesi sürecidir.

Yukarıdaki tanım kapsamında; mali tabloların analize hazırlanması birinci aşamayı, analiz yöntemleri ile analiz yapma ikinci aşamayı, analiz sonuçlarının değerlendirilmesi ve öneri ise mali analizde üçüncü ve son aşamayı oluşturmaktadır “Mali tablolar analizi, kalemler arasındaki belirgin ilişkilerin ortaya çıkarılması, değişimlerin veya eğilimlerin tespit edilerek değerlendirilmesi işlemidir.

⁵⁰ Mali Analizin Tarihi, <http://docplayer.biz.tr/5975400-T-d-h-p-uyumlu-mali-tablolarda-mali-analiz-teknikleri.html> E- Kitap, 11 Temmuz 2015, s.7 (Erişim Tarihi:19.01.2018)

⁵¹ Mali Analizin Tanımı, www.sakaryasmmmo.org.tr/dosyalar/1323816181-7-2-2011.doc (Erişim Tarihi: 04.4.2017)

Mali analiz; firma faaliyetlerin etkinlik ve başarı derecesini ölçme, belirlenen firma amaçlarına ne derece ulaşıldığını saptama, hedeften sapma varsa nedenini araştırma, geleceğe dönük planlar yapma, optimal mal ve hizmet üretim miktarını bileşimini belirleme, izlenecek fiyat politikası konusunda karar alma, firmanın yükümlülüklerini yerine getirebilme gücünü ölçebilme ve değerlendirebilme amacıyla yapılır.

Mali tablolardaki kalemler arasındaki ilişkilerin analizi ve yorumlanması çeşitli analiz teknikleri yoluyla yapılır. Mali analizde, şirketin geçmiş dönemlerdeki uygulamaları esas alınarak, şirketin bugünkü durumu saptanır ve geleceğe ilişkin planlar yapılır.

Mali analizin çıkış noktası şirketin etkin çalışma ihtiyacı da olsa, sosyal sorumluluk gereği şirketlerin etkileşim halinde olduğu gruplara da bilgi verme zorunluluğu vardır.

Mali analiz işletme içindeki uzmanlar tarafından yapılabileceği gibi, şirketin ekonomik gücünü görmek isteyen kredi kuruluşları ya da yatırımcılar tarafından da yapılabilir. Yapılacak mali analizde doğru bilgilere ulaşabilmek için mali analizi yapacak yöneticinin;

- ◆ “Muhasebe teori ve uygulamalarını bilmesi
- ◆ Şirketin içinde bulunduğu sektörü tanması
- ◆ Şirket politikalarını bilmesi
- ◆ Ekonomik konjonktürü iyi tahlil etmesi ve elde edilen sonuçları mantıklı bir şekilde yorumlaması gerekir.”⁵²

1.2.8. Mali Analizin Kapsamı ve Amacı

“Mali analiz geniş anlamda, temel ve ek mali tabloların analizlerini kapsarken dar anlamda, sadece temel mali tablolar olarak da adlandırılan, bilanço ve gelir tablosu analizini kapsamaktadır.

Öte yandan, yapılacak analizin kapsamı, analizin amacına göre farklılık gösterebilmektedir.

Mali analizin amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

- ◆ Şirkete ait yalnızca bir hesap dönemine ait mali tablolar analiz edilerek şirketin varlık veya sermaye durumuyla şirket sonuçlarını değerlendirmesi.
- ◆ Şirketin geçmiş hesap dönemine veya dönemlerine ait mali tablolarını analiz ederek şirketin geçmişini saptamak.
- ◆ Şirketin mali tablolarının geçmiş dönem mali tabloları ile karşılaştırarak şirketin geleceğe yönelik eğiliminin tespit etmek.

⁵² Akgüç, a.g.e. , s.25

- ◆ Şirketin mali tablolarına ilişkin sonuçları aynı iş kolundaki şirketin mali (finansal) tablolarının ortalama sonuçları ile karşılaştırarak, şirketin aynı iş kolundaki yerini ve durumunu saptamak.
- ◆ Kredi isteyen bir şirkete, istediği kredinin verilebilirlik durumunu ve geri ödeme durumunu saptamak.
- ◆ Şirketin yeni yatırım ya da genişleme yatırımına karar verebilmek.”⁵³

Şirket yönetimi, yönetimle ilgili kararlar alırken, bazı temel göstergelere bağlı kalarak hareket eder. Bu önemli göstergelerin büyük bölümünü ise muhasebeden sağlanana verilerden oluşmaktadır.

Mali analizde amaç; bu muhasebe rakamlarının kullanılarak, firmanın fiziksel varlık alım – satımlarında ne ölçüde başarı sağladığını tespit edilmesi, şirketin finansal politikaların değerlendirilmesi, şirketin potansiyel büyüme ve gelişme olanaklarının ortaya çıkarılması, zayıf noktaları tespit edilerek düzeltilmesi, şirketin ihtiyacı olan finansal kaynakların tahmin edilmesidir.

Yapılacak bir mali analizle, firmanın hali hazırdaki mali tablolarıyla geçmiş dönem mali tabloları karşılaştırılarak, firmanın hem geçmişteki durumu, hem şimdiki durumu, hem de geleceğe yönelik eğilimi, ayrıca işletme sonuçları aynı endüstrideki diğer işletme sonuçları ile karşılaştırılarak sektördeki yeri ve durumu hakkında tespitler yapılabilir.

1.2.9. Mali Analizin Başarı Koşulları

Mali analizden beklenen sonuçların alınabilmesi için aşağıda belirtilen ön şartların olması gereklidir.

- ◆ “Analizin temelini oluşturan mali tablolar muhasebe temel kavramlarına ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre hazırlanmış olmalıdır.
- ◆ “Analizi yapan kişi yeterli, tarafsız, önyargısız ve samimi olmalıdır.
- ◆ Analist, muhasebe kuram ve uygulamalarını iyi bilmelidir.”⁵⁴
- ◆ Analist, işletmenin özelliklerini ve sektörü iyi bilmelidir.
- ◆ Analist, ilgili mevzuatı iyi bilmelidir.
- ◆ Analistin, iyi bir neden-sonuç ilişkisi kurma ve sezgi yeteneğine sahip olmalıdır.

Analiz yapmada önemli olan, yalnızca analiz tekniklerin hesaplanması değil, önemli olan, bu tekniklerden yararlanarak, onların gösterdikleri ipuçlarından hareketle gelişmelerin nedenlerini araştırmak ve gelişmelerin değerlendirilmesidir.

⁵³ Arat, Çetin, a.g.e., s.79

⁵⁴Mali Analizin Başarı Koşulları,

<http://www.baskent.edu.tr/~ferhan/MaliTablolar/Mali%20Analiz%20Teknikleri.pdf> (Erişim Tarihi 15.10.2017)

Mali analistin görevi, yalnızca içinde bulunduğu dönemi, geçmişi araştırmak değil, önemli olan sonuçları değerlendirilerek işletmenin geleceğine ilişkin öngörülerde bulunmasıdır.

1.2.10. Mali Tabloların Sınırları

“Mali analiz, mali tablolarda yer alan verilerin değerlendirilmesiyle yapılır. Ancak mali tablolarda yer alan verilerin de, işletmenin mali durumunu göstermede çeşitli sınırlılıklar taşıdığı bilinmesi, elde edilecek sonuçların daha sağlıklı olarak değerlendirilmesi için bilinmesi gereklidir.”⁵⁵

Mali Tabloların taşıdığı sınırlılıklar:

◆ Mali Tablolar geçici nitelik taşımaktadır.

“Mali tablolar, belli geçici dönemler için hazırlanır. Bir işletme satılmadıkça veya tasfiye edilmedikçe gerçek öz varlığı, kar ve zararı kesin olarak tespit edilemez.

◆ Belirli bir döneme ait gelirin hesaplanması öznelidir.

◆ Mali tablolarda yer alan rakamların doğruluğu kesin değildir.

◆ Mali tablolar farklı tarihlerde farklı para değerleriyle olan işlemleri yansıtırlar.

◆ Mali tablolar bir firmanın mali durumuna etki yapan tüm faktörleri göstermezler.”⁵⁶

Bu etmenler nicel olarak mali tablolarda yer almazlar.

1.2.11. Mali Analiz Türleri

Mali tablolar analizi, işletmenin mali durumunun ve mali yönden gelişmesinin yeterli olup olmadığı, mali tablolarda yer alan kalemlerdeki değişikliklerin, hesaplar arasındaki ilişkinin incelenmesi ve gerektiğinde aynı sektör şirketleri ile karşılaştırmalar olarak ifade edilebilir.

Literatürde mali tablolar analizi ile ilgili olarak; analizin yapılma amacına, analizin kapsamına ve analiz yapacak olan kişilere göre çeşitli ayrımlar yapılmaktadır.

1.2.11.1. Analizin Yapılma Amacı Açısından Mali Analiz Türleri

1.2.11.1.1. Yönetim Analizi:

Şirket yönetiminden sorumlu olanlar, başlıca aşağıdaki hususlarda mali tablolar analizi yapılmaktadır.

◆” Bir bütün olarak şirket faaliyetlerinin başarı derecesini ölçmede,

◆ Şirketin ana ve ikinci hedeflerine ulaşip ulaşmadığını saptamada,

◆ Hedeflere ulaşamamışsa nedenlerini araştırmada,

⁵⁵ Mali Tabloların Sınırları, <https://acikders.ankara.edu.tr/course/view.php?id=993#section-2> (Erişim Tarihi: 18.10.2017)

⁵⁶ Mali Tabloların Özellikleri, <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=16366> (Erişim Tarihi: 15.08.2017),

- ◆ Geleceğe yönelik planlar hazırlamada,
- ◆ Üretilecek mal ve hizmetlerin türleri, üretim miktarı ve izlenecek fiyat politikası konularında karar almada,
- ◆ Faaliyetleri denetim ve değerlendirmesinde,
- ◆ Yürütmenin her aşamasında doğru ve düzeltici kararlar almada.

Gerçekten de mali analiz yoluyla elde edilen bilgi ve sonuçlar, yöneticilerin işletme ile ilgili olarak çeşitli konularda aldıkları kararların temelini oluşturmaktadır.”

57

1.2.11.1.2. Kredi Analizi

Bu analiz, “işletmeye bir yönüyle kredi ilişkisi içinde olan veya olacak olan taraflarca, işletmenin riskliliğinin değerlendirilerek alınacak kredi kararındaki riskin en aza indirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Uygulamada özellikle finans kuruluşları tarafından işletmeye kredi verilip verilmemesi kararının verilmesi aşamasında ve kredinin kullandırılma şartlarının belirlenmesinde kredi analizi yapılmaktadır.

1.2.11.1.3. Yatırım Analizi

İşletmeye ortak olanlar ve ortak olmayı düşünenler ile işletmeye uzun vadeli kaynak sağlayan veya sağlayacak olanlar tarafından yapılan analiz türüdür.

1.2.11.2. İçerik Açısından Mali Analiz Türleri

Mali tablolar analizini içerik açısından bir ayrıma tabi tuttuğumuzda ikiye ayırmak mümkündür. Bu ayrıma statik analiz ve dinamik analiz isimleri verilmektedir.

1.2.11.2.1. Statik Analiz:

İşletmenin belirli bir tarihte düzenlenmiş ve tek dönemine ait mali tabloların analizine statik analiz denilmektedir.⁵⁷ Statik analizde tek dönem vardır ve cari faaliyet döneminin mali yapısı analiz edilir. İşletmenin finansal durumunu ve faaliyet sonuçlarını, cari faaliyet dönemini kapsamakta olup yapılacak geniş kapsamlı analizin önemli bir parçasını oluşturur. Statik analizde tüm analiz tekniklerinden yararlanılabilir. Statik analiz ile işletmenin analizi yapılan faaliyet dönemiyle ilgili önemli ve yararlı bilgiler elde edilmesine karşılık, bilgilerin elde edilmesinde karşılaştırılmaya yer verilmemiş olması statik analizin önemli bir eksikliğidir.

1.2.11.2.2. Dinamik Analiz

Dinamik analiz, birbirini takip eden dönemlere ait mali tabloların incelenerek, dönemler arasında oluşan eğilimlerin tespit edilmesidir. Bu tür analiz için genelde karşılaştırmalı mali tablolardan ve oranlardan yararlanır. Dinamik analizde; belli bir

⁵⁷ Akgüç, a.g.e., s.21

⁵⁸ Arat, Çetin, a.g.e., s.83

faaliyet dönemine ait bilgilerin geçmiş dönemlerle karşılaştırılması nedeniyle eğilimlerin ve ilişkilerin tespitine, olumlu ve olumsuz gelişmelerin ortaya çıkarılmasına imkân verir. Bu da dinamik analizin statik analize göre avantajlı olan tarafıdır.

1.2.11.3. Analizi Yapacak Kişi Açısından Mali Analiz Türleri

Mali analizi yapan kişiler açısından mali analiz türleri aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

1.2.11.3.1. Dış Analiz

İşletmeyle fiilen bağı bulunmayan finans kuruluşları, yatırımcılar, işletmeye mal / hizmet satanlar gibi 3. kişilerce, işletmenin mali tabloları üzerinde yapılan analiz türüdür.

1.2.11.3.2. İç Analiz

İşletme içinde görev yapan kişilerin yapmış olduğu analiz türüdür. İç analizde, analizi yapan kişiler işletme kadrosunda olduklarından işletmenin bütün finansal tablo ve dokümanlarından yararlanabilmekte ve bu yönüyle de işletmenin mali durumu hakkında gerçeğe en yakın bilgileri edinebilme olanağına sahip olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ

2.1. MALİ ANALİZ TEKNİKLERİ İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMA

İşletmelere ilişkin çeşitli göstergeler, ölçüler, karşılaştırmalar, işletmenin mali durumunu, karlılığını, verimliliğini değerlendirmede ilgililere yardımcı olmaktadır.

Mali Analizde Kullanılan Temel Teknikler Şunlardır:

- ◆ “Karşılaştırmalı (Mukayeseli) Analiz
- ◆ Yüzde Metodu ile Analiz (Ortak paya indirgenmiş tablolar – Yüzdelerle ifade olunan tablolar – Dikey analiz)
- ◆ Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analizi
- ◆ Oranlar (Rasyolar) ⁵⁹

2.1.1. Karşılaştırmalı (Mukayeseli) Analiz

Karşılaştırmalı analiz, farklı tarihlerde düzenlenmiş mali tablolarda yer alan kalemlerin birbirleri ile kıyaslanarak değerlendirilmesi biçiminde yapılan analiz tekniğidir.

Karşılaştırmalı analizin en büyük üstünlüğü, incelenen işletmenin gelişme yönü hakkında bir görüş oluşturulmasına ve işletmenin gelecekteki gelişimi hakkında tahminler yapabilmesine büyük ölçüde yardımcı olmasıdır.

Koşullarda büyük bir değişiklik olmadığı sürece, işletmenin geçmişteki eğilime uygun düşen bir gelişme göstereceği öngörülür.

◆ “Karşılaştırmalı Mali Tabloların Hazırlanması

Karşılaştırmalı mali tablolar cari dönemin bilançosunun ve gelir tablosunun bir önceki dönemleriyle karşılaştırılması şeklinde hazırlanır. Karşılaştırmalı mali tablolar analizi için mali tablolarda ele alınacak dönem kadar sütün bulunur. Bundan başka artış ve azalış içinde sütunlar açılır. Artış ve azalışlar yüzde yöntemine göre hesaplanır.”⁶⁰

◆ “Karşılaştırmalı Mali Tabloların Yorumlanması

Birbirini izleyen iki döneme ait mali analize tabi tutulan bilanço ve gelir tabloları birbirleri ile karşılaştırılarak ilk döneme göre hesaplar ve kümeler arasındaki artış veya azalışlar çıkarma işlemiyle tutar olarak belirlenir.”⁶¹

⁵⁹ Akgüç, a.g.e., s.426

⁶⁰ Mali Tabloların Hazırlanması, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 15.07.2012)

⁶¹ Arat, Çetin, a.g.e., s.85

◆ Değişim Nedenlerinin Tespit Edilmesi

“Karşılaştırmalı bilançolarda önce varlıklar, sonra da kaynaklar incelenir. Varlıklar ve kaynaklardaki gruplar ve bu grupları oluşturan kalemler ele alınır. Bu grupları oluşturan kalemler ve grupların toplamlarındaki değişimlerin nedenleri araştırılır.

Karşılaştırmalı bilançolarda bir kalemin değişmesi gelir tablosu kalemlerine de bağlı olabilir. Dolayısıyla gelir tablosundaki değişimlerin de incelenmesi gerekir.”⁶² Tespit edilen değişimler karşılaştırılarak değişimlerin nedenleri açıklanmaya çalışılır.⁶³

2.1.2. Yüzde Metodu ile Analiz

“Ortak paydaya İndirgenmiş tablolar, Dikey Yüzdeler Analizi olarak da isimlendirilen bu analiz tekniğinde, mali tablolarda yer alan her bir kalemin, toplam içerisindeki payı yüzde olarak ifade edilir. Bu analiz türünün diğer teknikler göre temel üstünlüğü; diğer analiz teknikleri, mali tablolarda yer alan kalemlerin toplam içindeki göreceli önemlerini göstermedikleri halde, bu yöntem her bir kalemin toplam içindeki yüzdesini, payını açıkça ortaya koymaktadır.”⁶⁴

Yüzde metodu ile analizde, mali tablolarda yer alan hesap kalemlerinin ilgili mali tablodaki nispi önemi ortaya konularak işlemler rakam kalabalığından arındırılmış olması nedeniyle, gerek işletmenin diğer dönemleri ile, gerekse sektördeki diğer firmalar ile kolayca kıyaslama imkanı vermektedir.

Genel olarak yüzde metodu ile analiz yapıldığı durumda, bilançoda aktif ve pasif toplamına 100 denilerek diğer kalemlerin aktif/pasif içerisindeki payı ve gelir tablosunda da Net Satışlar kalemine 100 denilerek diğer kalemlerin net satışlara oranı hesaplanarak, her bir kalemin bütün içerisinde büyüklüğü tutarlardan arındırılarak daha kolay anlamlı karşılaştırmalar yapılabilmesine imkan vermektedir.

Gelir tablosu incelenirken, net satış tutarları 100 kabul edilerek her kalemin net satışlara oranı, hasılat ve kârlılık açısından incelenir.

Dikey analiz, çoğu kez yüzde yönetimi ile analiz olarak da adlandırılır.

◆ Bilançolarda Dikey Yüzdelerin Belirlenmesi

“Dikey Yüzdelerin belirlenmesi, mali tablo kalemlerinin grup toplamı ya da genel toplamı içindeki yüzdelerin bulunması şeklinde belirlenir.

⁶² Mali Tablolarda Değişimlerin İncelenmesi, http://cbuadmin.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/MaliTablolardaAnalizi.pdf (Erişim Tarihi: 06.08.2017)

⁶³ Mali Tablolarda Değişim Nedenlerinin Açıklanması, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolarda%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 26.08.2017)

⁶⁴ Akgüç, a.g.e., s.427

◆ Gelir Tablosunda Dikey Yüzdeler

Gelir tablosunda dikey yüzdelerin belirlenmesinde ise her bir kalemin tutarı Net Satışlar tutarına oranlanarak bulunur. Gelir tablosunda dikey yüzdelerin bulunmasında Net Satışların tutarı 100 olarak kabul edilmektedir. Hasılat kalemi 100 rakamına yakın olmalıdır. Yoksa yüksek oranda satış indirimi olduğunda bahsedilir.

Herhangi bir kâr kaleminin kendisinden sonra gelen gider ve zararları karşıladıktan sonra dönem kârına da katkıda bulunması istenir. Dönem kârına yapılan katkının büyüklüğü o kâr kaleminin dönem kârı içindeki yeri ve önemini gösterir. Dönem kârının daha çok esas faaliyet alanındaki kârlardan oluşması istenir. Bu durumda, işletmenin sahip ya da ortaklarına kâr dağıtımını yapabilmesi mümkün hale gelir ve işletmede yeterli oto finansmandan söz edilebilir.

Dönem kârı yüzdeleri başka işletmelerle ya da işletmenin bulunduğu sektör ortalamaları ile karşılaştırılması ile yeni değerlendirmeler yapılabilir.”⁶⁵

2.1.3. Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analizi

Mali tablolarda yer alan hesapların ve hesap gruplarının zaman içerisinde göstermiş oldukları eğilimlerin tespit edilmesinde için uygulanmaktadır.⁶⁶

Bu yöntemin uygulanmasında aşağıdaki yöntemler uygulanmaktadır.

◆ Bir Önceki Yıl Yöntemi (1.Yöntem): Bu yöntemde, bir önceki yıl rakamları yüz kabul edilerek izleyen dönem değişimi hesaplanmaktadır.

◆ Baz Yıl Yöntemi (2.Yöntem): Bu yöntemde, ilk yıl rakamları yüz kabul edilerek izleyen dönemler değişimi hesap edilmektedir.

Analizden beklenen faydanın elde edilmesi için ön koşullardan bir tanesi uzun bir dönem için değerlendirmenin yapılmasıdır. Bunun yanında, analizin, fiyat düzeyinde hızlı artışların olduğu dönemlerde daha sağlıklı sonuçlar verebilmesi için analiz yapılırken ya mali tablo kalemleri enflasyondan arındırılmalı veya enflasyonun etkisi değerlendirmede dikkate alınmalı ya da göreceli olarak istikrarlı olan bir para birimine göre analiz yapılmalıdır. Sayılan etkenlerin yanında incelenen dönemlerde işletmenin muhasebe politikası ve uygulanmasında değişiklikler (örneğin stok değerlendirme yöntemi, alacaklara ve borçlara reeskont ayrılıp ayrılmaması gibi) olmuşsa, anılan değişikliklerin önemli ölçüde değerlendirme sonuçlarını etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

⁶⁵ Gelir Tablosunun Dikey Yüzdeler Yöntemi İle Analizi, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolalar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 05.6.2017)

⁶⁶ Akgüç, a.g.e., s.428

Yapılan eğilim yüzdeleri analizi ile “İşletmenin uzun süredeki başarısı, uygun yatırım kararları alıp almadığı, uygun finansal kaynaklar kullanıp kullanmadığı, varlıklarını verimli ve etkin kullanıp kullanmadığı gibi konularda değerlendirmeler yapılabilir. Eğilim analizi, birbirini izleyen uzun döneme ilişkin yıllık bilanço ve gelir tablosuna veya aralarındaki ilişki incelenmek istenen mali tablo kalemlerine uygulanır.”⁶⁷

◆ Eğilim (Trend) Yüzdelerine Göre Tabloların Hazırlanması

Eğilim “(trend) analizi yapılabilmesi için bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin ele alınan yıllar itibariyle eğilim yüzdeleri hesaplanır. Bunun için ele alınan yıllardan işletmenin mali durumu ve faaliyet sonuçları bakımından en normal sayılabilecek yıl baz olarak kabul edilir. Baz yılın kalemleri 100 kabul edilir ve her kalemin diğer yıllardaki tutarları aynı kalemin baz yıldaki tutarına oranlanır..”⁶⁸

◆ Eğilim Yüzdelerine Göre Hazırlanmış Tabloların Yorumu

“Kalemlerin eğilimlerinin karşılaştırılmasında, her kalemin gösterdiği eğilimin belirlenerek farklılıkların ortaya konulması esasına dayanmaktadır. Eğilim yüzdelerindeki 100’ün altındaki rakamlar azalışı, 100’ün üstündeki rakamlar ise artışı göstermektedir.”⁶⁹

Eğilim “analizinde birbiriyle ilişkisi olan kalemlerin belirli bir zaman aralığı içerisinde gösterdikleri eğilimlerin birlikte alınması esastır. Aralarında ilişki bulunan kalemlerin eğilimlerinin yorumlanmasında; kalemlerin eğilimleri karşılaştırılır, kalemlerin eğilimlerinin etkileşimi araştırılır ve etkileşim sonuçları belirlenir.

Kalemlerin eğilimlerinin karşılaştırılmasında; ele alınan yıllar içerisinde yüzdelerin artış veya azalışı yönünde en çok ağırlıkta olanı belirlenir. Eğer yüzdeler aynı seyri gösteriyorsa o kalemin eğilimi yok demektir. Kalemler aynı yönde ya da farklı yönde eğilim gösterebilir veya hız bakımından farklılıklar gösterebilir.

Kalemlerin eğilimlerinin etkileşiminin araştırılmasında; ele alınan kalemlerin birbiriyle olan ilişkilerine bakılır. Stoklar ile satışlar, stoklar ile ticari borçlar, ticari alacaklar ile kasa ve banka, üretim işletmelerinde maddi duran varlıklar ile stoklar (veya üretim) ilişkileri en çok kullanılan ilişkililerdir.”⁷⁰

⁶⁷ Eğilim Yüzdeleri Analizi, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 28.5.2017)

⁶⁸ Eğilim Yüzdelerine Göre Tabloların Hazırlanması, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 28.5.2017)

⁶⁹ Eğilim Analizine Göre Tabloların Yorumu, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 28.5.2017)

⁷⁰ Mali Tablolardaki Kalemler Arasında Etkileşim, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 03.6.2017)

2.1.4. Oranlar (Rasyolar)

“Oran (rasyo) analizi ile mali tablolarda yer alan tutarların nispi ilişkileri incelenerek işletmenin mali durumu hakkında bilgi edinilir.

Mali tablolardan çok sayıda oran hesaplamak mümkündür. Ancak oran hesaplamaktan amaç yorumlanabilir bilgi üretmektir. ⁷¹

“Mali tablolarda yer alan iki kalem arasındaki ilişkinin basit matematik ifadesine oran (ratio) denilmektedir.”⁷²

İncelenen işletmenin oranlarının yorumlanmasında, aşağıdaki ölçülerden yararlanılabilir:

◆ Anlamli olduğu kabul edilen genel ölçülerle, deneyimler sonucu bulunmuş ve yeterli kabul edilmiş oranlar ile karşılaştırma. Örneğin, genel olarak, cari oranın %200 olması, işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücü yönünden yeterli görülmektedir.

◆ Birbiriyle ilgili çeşitli oranların birlikte değerlendirilmesi. Örneğin, firmanın cari ve likidite oranlarının yeterliliğine karar verilirken finansman süresinin değerine bakmak veya finansmandaki kısa vadeli yabancı kaynak payı hakkında bir değerlendirme yaparken, kısa vadeli yabancı kaynaklar içerisindeki banka kredi payına da göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

◆ İşletmenin geçmiş yıllar oranları ile karşılaştırma. Örneğin, finansmandaki Özkaynak payını değerlendirirken; geçmiş üç dönem boyunca özkaynakların payının artış trendinde olması veya azalış trendinde olması, gelecek dönemde firmanın özkaynaklarının finansmandaki payı hakkında önemli ipuçları içermekte ve yapılacak değerlendirmede mutlaka göz önünde bulundurulması gerekir.

◆ Aynı endüstri kolundaki benzer işletmelerin oranları ile karşılaştırma veya endüstri kolundaki tipik (standart) oranlarla karşılaştırma.

Bir başka deyişle, bir değerlendirme yapılırken, genel kabul görmüş olan oranların kullanılması, mali tablolarda açıklanmış olan verileri hem kolay yorumlanabilir, hem de karşılaştırılabilir hale getirmede kolaylık sağlar.

Örneğin bir şirketin karını bilmek fazla bir anlam ifade etmeyebilir. Bu şirketin özkaynak tutarını bilindiğinde ve özkaynak karlılığı hesaplandığında, bu oran sayesinde şirketin karlılığı ile ilgili daha açıklayıcı yorumlarda yapılabilir ve aynı sektördeki diğer şirketler ile karşılaştırılabilir hale sağlanmış olur.

Örneğin, kredi analistleri açısından konu değerlendirildiğinde; kredi analistleri, kredi isteklisi firmanın oranlarını değerlendirirken yöntemlerin hepsinden olanaklar

⁷¹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.198

⁷² Akgüç, a.g.e., s.428

ölçüsünde yararlanmalıdır. Başka bir deyişle ilgili firmanın oranlarını, deneyimler sonucu bulunmuş oranlarla, firmanın geçmiş yıllardaki aynı tür oranlarıyla ve o endüstri kolundaki benzer firmaların oranlarıyla karşılaştırmalar yaparak bir sonuca ulaşmalıdır.

Oran analizi, diğer analiz tekniklerinden farklı olarak, mali tabloların bütününe uygulanmakta, mali tabloların bünyesinde gizli bulunan kalemler arası ilişkilerin ortaya çıkarılmasını sağlamakta ve mali tabloların daha kolay ve daha iyi anlaşılmasını imkan vermektedir.

Oran analizinin en büyük özelliği incelenmek istenen bir tek konuda bile uygulanabilir olmasıdır.

Oranlar çeşitli kıstaslara göre farklı şekillerde bölümlendirilmektedir. Herkesçe kabul edilmiş genel bir tasnif şekli olmamakla beraber bu çalışmada oranlar aşağıdaki şekilde bir ayrıma tabi tutulmuştur:

- Likidite Oranları
- Mali yapı Oranları
- Varlık Kullanım Oranları
- Karlılık Oranları
- Borsa Performans Oranları⁷³

Varlık ve kaynakların arasında yabancı para ile oranların bilanço toplamının yüzde 10,0' nu aştığı, döviz kur (yabancı para) taşıyan işletmelerde, bilançonun ulusal (yerel) para – yabancı para yapısı ve kur riski ile ilgili döviz pozisyon oranların da ayrı bir grup olarak bölümlendirme yapılmasında yarar bulunmaktadır.

2.1.4.1. Likidite Oranları

“Likidite, nakde çevrilme yeteneği olarak ifade edilmektedir.”⁷⁴

“Likidite (akışıklık) oranları, işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmek, başka bir deyişle likidite riskini değerlendirmek, net işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamak için kullanılmaktadır.

İşletme, kısa süreli borçlarını vadeleri geldiği zaman derhal ödeyebilecek midir? Bu soru, gerek işletme yöneticileri, gerek işletmeye kredi vere kişi ve kurumlar için çok önemlidir. Eğer işletme faaliyetini sürdüreceksa, yaşayacaksa, yönetimden sorumlu olanlar, işletmenin borç ödeme gücünü değerlendirmek zorundadırlar.”⁷⁵

⁷³ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.202

⁷⁴ Arat, Çetin, a.g.e., s.96

⁷⁵ Akgüç, a.g.e., s.464

“Likidite oranları, işletmenin kısa vadeli borçlarını vadesinde ödeyip ödeyemeyeceğini, diğer bir deyişle, paraya çevrilebilecek aktif değerlerle kısa vadeli borçlar arasındaki ilişkiyi gösterir. Bir bakıma likidite oranları, işletmenin ödeme gücünü açıklar. Likidite oranları, işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını belirlemek için de kullanılır.

Gerçekte likidite rasyoları kısa vadeli likidite rasyoları ve uzun vadeli likidite rasyoları olarak iki ayrı grupta gösterilmektedir. Vadesi gelmiş borçların ödenme gücü anlamındaki teknik likiditenin ölçülmesinde kullanılan kısa vadeli likidite rasyoları, toplam borçların ödenme gücünü ölçmede kullanılan, gerçek likiditeyi ölçen rasyolar da uzun vadeli likidite rasyoları olarak adlandırılır. Ancak gerek literatürün ve gerekse uygulamada likidite oranlarının tamamı, kısa vadeli borç ödeme gücünü tespit anlamında kullanılmaktadır. Bunun için dönen varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasında aşağıda açıklanan çeşitli ilişkiler kurulur.”

◆ Cari Oran

“İkinci derece likidite, çalışma sermayesi olarak da adlandırılan cari oran, tüm dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranıdır. İşletmede 1 TL’lik kısa vadeli yabancı kaynağa karşılık kaç TL’lik dönen varlığın olduğunu gösterir.”⁷⁶

Cari oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

Enflasyon ortamında fiyat yükselmeleri ve dönen varlıkların değer kaybetmesi ihtimalleri dikkate alınarak cari oranın 2/1 olması genel kabul görmüştür.”⁷⁷

“Cari oranın 2/1’den büyük olması işletmenin ihtiyacından fazla dönen varlığa sahip olduğunu, oranın bundan küçük olması net çalışma sermayesinin yetersiz olduğunu gösterir. Gelişmekte olan ülkelerde oranı çok yüksek olmadığından 1,5 veya %150 olmasının yeterli olacağı ileri sürülmektedir.”⁷⁸

◆ “Likidite Oranı

“Birinci derece likidite, asit test oranı olarak da adlandırılan likidite oranı, dönen varlıklardan likiditesi düşük varlıkların çıkarılması ile elde edilir.”⁷⁹

⁷⁶ Arat, Çetin, a.g.e., s.96

⁷⁷ Akgüç, a.g.e., s.466

⁷⁸ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.204

⁷⁹ Arat, Çetin, a.g.e., s.99

Likidite (Asit-Test) Oranı, cari oranı tamamlayan ve cari oranı daha anlamlı hale getiren bir orandır.

Oran aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar- Stoklar}}{\text{KVYK}}$$

Likidite oranı işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. Stoklar dönen varlıklardan ayırdığı için daha kesin bir orandır.”⁸⁰

Asit Test Oranının 1/1 olması genel kabul görmüştür. 1/1 ve 1/1’in üzerindeki oranlar işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünün iyi, 1/1’in altındaki oranlar işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünün zayıf olduğunu gösterir.

◆ Nakit Oranı

Nakit oranı, “para ve para benzeri dönen varlık kalemlerinin kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi suretiyle hesaplanır. Bu oran işletmeye hiçbir nakit girişi olmaması durumunda elde bulunan mevcut hazır değerlerle kısa vadeli yabancı kaynakların ne ölçüde karşılanacağını gösterir. Bu oran satışların durması ve alacaklarının da tahsil edilmemesi durumunda işletmenin kısa vadeli borçlarının ne kadar tutarda kısmını karşılayabildiğini gösterir ve diğer likidite oranlarına göre daha hassas bir orandır.”⁸¹

Oran aşağıdaki formül yardımı ile hesaplanır:

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Hazır Değerler + Menkul Kıymetler}}{\text{Kısa Vadeli Kaynaklar}}$$

Nakit oranının diğer adı disponibilitè oranıdır. Oranın 1.00’in üzerinde olması arzu edilir.

• Likidite Analizi İle İlgili Diğer Oranlar:

“Likidite oranları değerlendirilirken yararlanılması gereken alacak devir hızı, stok devir hızı vb. faaliyet oranları da bu bölümde incelenmekte olup, bu oranlar dışında kalan ve likiditeyi ölçmede likidite oranlarını tamamlayıcı nitelik taşıyan stokların işletme sermayesine (dönene varlıklara) oranı, işletme sermayesinin

⁸⁰ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.205

⁸¹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.206

faaliyetlerden sağlanan fona oranı, faaliyet sonucu sağlanan fonların kısa vadeli yabancı kaynaklara oranı vb. oranlara yer verilecektir.

◆ **Stokların İşletme Sermayesine Oranı**

İşletme sermayesinin ne kadar kısmının stoklara bağlandığını gösteren bu oran, stokların işletme sermayesine bölünmesi suretiyle saptanır. Sonuç yüzde olarak çıkar. Oranın yüksek çıkması stok devir hızı yüksek ve alacaklarının tahsil kabiliyeti yüksek olan işletmelerde bir sakınca teşkil etmez. Ancak, stok devir hızı ve alacakların tahsil kabiliyeti düşük olan işletmelerde stokların nispi payının yüksek olmaması gerekir. İşletmenin net işletme sermayesine sahip olması bu oranla birlikte değerlendirilebilir.

◆ **Net İşletme Sermayesinin Faaliyetlerden Sağlanan Fona Oranı**

Bu oran net işletme sermayesinin faaliyetlerden sağlanan fonlarla karşılama oranını gösterir. Bir işletme faaliyetlerinden sağlanan fonlar, net işletme sermayesini karşıladıktan sonra duran varlıkların ne kadar katkıda bulunuyorsa o kadar olumlu yorumlanır.

◆ **Faaliyet Sonucu Yaratılan Fonların Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklara Oranı**

Bu oran, faaliyet sonucu yaratılan mali kaynakların kısa vadeli yabancı kaynakların ne kadar kısmını karşılandığını gösterir. Oran genel olarak işletmenin durumu hakkında kabacı bir bilgi sağlayabilir.”⁸²

2.1.4.2. Mali Yapı Oranları

Bu grupta işletmenin mali yapısına, borç ödeme gücüne, ilişkin göstergeler yer alır. Kaldıraç oranları olarak da adlandırılır. Bu oranlar varlıkların ne kadarlık kısmının kısa, ne kadarlık kısmının uzun vadeli yabancı kaynaklarla VE ne kadarlık kısmının öz kaynak ile finanse edildiğini gösterir.

◆ **Yabancı Kaynak Oranı**

“Bu oran, İşletme aktiflerinin ne kadar kısmının yabancı kaynaklarla karşılandığını gösterir. Kaldıraç Oranı olarak da bilinen bu oran tüm borç toplamının pasif (aktif) toplamına bölünmesi suretiyle oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Yabancı Kaynak Oranı} = \frac{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif Toplamı}}$$

⁸² Çubuk, Lazol, a.g.e., s.207

Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak, yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerinde bozma etkisi sonucu bu oranın %70' lere çıktığı görülmektedir.

Oranın yüksek olması işletmenin riskli bir şekilde finanse edildiğini gösterir. Kredi kurumları bu oranın küçük olmasını ister. Oranın yüksek olması kredi riskini artırır. Bu durum kredi kullanan işletmeyi de güç durumda bırakabilir. Ancak işletme yöneticileri oranı yüksek tutarak ve kaynakları etkin kullanmak suretiyle kaldıraç etkisinden yararlanmak suretiyle işletmenin karlılığı artırabilir. Kaldıraç etkisinden sınırsız bir şekilde yararlanma imkânı yoktur. Finans yöneticilerinin emniyet ve yüksek kar sağlama ile zarar riski arasında bir denge kurmaları gerekir.”⁸³.

◆ Öz kaynak Oranı

“Bu oran, işletme varlıklarından yüzde kaçının ortaklar veya işletme sahibince finanse edildiğini gösterir. Orta ve uzun vadeli kredi analizlerinde işletmenin kredi değerini tespit amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Oranın yüksek olması işletmenin uzun vadeli yabancı kaynakları ile bunların faizlerini ödemede güçlükle karşılaşma ihtimalinin zayıf olduğunu gösterir. Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Özkaynak Oranı} = \frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Pasif Toplamı}}$$

Bu oranın %50 civarında olması normal karşılanabilir. Ancak, yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerindeki bozucu etkisi sonucu, ülkemizde bu oranın % 30'lara kadar düştüğü görülmektedir.

Oranın % 50' nin altına düşmesi, işletmenin yükümlülüklerini karşılamada güçlükle karşılaşma riskini ortaya çıkarır, Ancak gelişmekte olan ülkelerde sermaye birikiminin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle oran genelde %50' nin altında kalmaktadır.

Oranın yüksek olması işletme varlıklarının büyük kısmının öz kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Bu da işletmenin üçüncü kişiler nezdinde kredi değerini arttırdığı gibi ekonomik durgunluk nedeniyle fiyat düşüşleri yaşanması halinde, alacakların tahsilindeki gecikme vb. nedenlerden kaynaklanan sıkıntılı durumlarda, işletmeyi güç durumla karşılaşmayacağını göstergesidir. .

⁸³ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.208

Genelde kar marjı yüksek olan işletmelerde; daha az öz kaynak ve daha çok yabancı kaynakla faaliyetler sürdürülerek işletmenin sermaye üzerinde karlılığını arttırmak mümkündür.”⁸⁴

◆ Yabancı Kaynakların Özkaynaklara Oranı

“Yabancı kaynakların Öz kaynaklara oranı, işletmenin öz kaynakları ile yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösterir. Oran yabancı kaynakların öz kaynaklara bölünmesi yardımcıyla aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\frac{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}{\text{Özkaynaklar}}$$

Oranın 1 olması, öz kaynak borç dengesi açısından yeterli görülmektedir. Oranın 1’den küçük olması işletme faaliyetlerinde kullanılan varlıkların büyük kısmının öz kaynak ile finanse edildiğini gösterir. Buna karşılık oranın 1’in üstüne çıkması üçüncü kişilerden, ortaklardan sağlanan fonlardan daha fazla olduğunu gösterir. Oran küçüldükçe işletmenin herhangi bir kriz karşısında güç durumda kalma riski azalır. 1’ den küçük olması durumunda kriz daha kolaylıkla ve daha az zararla atlatılabilir.

İktisadi varlıkların finansmanında işletme yöneticileri yabancı kaynaklar ile öz kaynaklar arasında optimal bir denge kurmak zorundadır.”⁸⁵

Oranın 1’in üstünde çıktığı durumlarda alacaklıların güvence içinde olmamasına nedeniyle güvence istemeleri (ipotek, teminat ya da rehin gibi), işletmelerde borçlanma maliyetleri ile faiz giderlerinin artmasına neden olacaktır.

◆ Kısa Vadeli Yabancı Kaynak Oranı

Kısa vadeli yabancı kaynakların aktif veya pasif toplamına oranı, varlıkların ne kadar bölümünün kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Oran aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\frac{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Pasif Toplamı}}$$

Pasif içinde kısa vadeli yabancı kaynakların ağırlığını gösteren bir orandır. Bir işletmenin çok fazla kısa vadeli borcu olması geri ödeme riskini artırır. Bu oranın 1/3

⁸⁴ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.210

⁸⁵ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.210

seviyesini aşmaması uygun bulunmaktadır. Bu risk kısa vadeli yabancı kaynakların uzun vadeli varlık finansmanında kullanılması halinde daha da artar.

Oranın yüksek olması aktiflerin büyük bölümünün kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Sanayi işletmelerinde bu oranın 1/3' ün üzerinde çıkması işletme açısından bir riskin var olduğunu gösterir. Ancak ülkemizde uzun vadeli kredi temin miktarının sınırlı olması ve sermaye piyasasının gelişmemiş olması nedeniyle, bu oran genellikle 1/3' ün üzerine çıkmakta ve %50 dolaylarında gerçekleşmektedir.⁸⁶

◆ Uzun Vadeli Yabancı Kaynak Oranı

Uzun vadeli yabancı kaynakların pasif (veya aktif) toplamına oranı işletmenin sahip olduğu varlıkların ne kadar kısmının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Oran aşağıdaki şekilde hesap edilmektedir.

$$\frac{\text{Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Pasif Toplamı}}$$

Ülkemizde uzun vadeli borç temin imkânlarının sınırlı olması nedeniyle bilançolarda uzun vadeli yabancı kaynak oranının düşük olduğu görülmektedir. Pasif toplamı içinde öz kaynak ve kısa vadeli kaynakların oranları dikkate alındığında bu oranın normal şartlarda 1/6 olması gerekmektedir. Ancak oranın bunun üzerinde gerçekleşmesi kısa vadeli yabancı kaynak oranını azaltmak kaydıyla normal kabul edilmektedir.

◆ Yabancı Kaynaklar Vade Yapısı Oranı

Kısa vadeli yabancı kaynakların, toplam yabancı kaynaklar içindeki nispi önemini (Yabancı Kaynak Yapısını) tespitiye yönelik olarak hesaplanan bu oran⁸⁷ aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\frac{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}$$

Bu oranın genel standart oranı 2/3 olarak kabul edilmektedir.

⁸⁶ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.210

⁸⁷ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.212

• **Mali Yapı ve Yükümlülüklerini Karşılama Yeterliliği İle İlgili Diğer Oranlar:**

Bu grupta işletmenin aktif – pasif yapısındaki uyum ve işletmenin sabit nitelik taşıyan mali yükümlülüklerini yerine getirip, getirmeyeceğini tespit amacıyla kullanılan oranlar yer almaktadır.

Borç ödeme gücünün değerlendirilmesinde sabit giderleri karşılama oranı, borç karşılama oranı ve faiz giderlerini karşılama oranı gibi oranlar karlılıkla ilgili olmakla birlikte bunlar da bu grupta ele alınmaktadır.

◆ **Ticari Borç Devir Hızı**

“Ticari borç devir hızı, bir faaliyet dönemindeki alışların ticari borçlara bölünmesi suretiyle hesaplanır. Ticari borçların yılda kaç defa ödendiğini gösterir. Bu oran ticari alacakların ortalama tahsil süresi ile karşılaştırılarak değerlendirilmelidir.

Alış tutarları temel mali tablolarda bulunmadığından bu oran iç analizde kullanılır.

$$\text{Ticari Borç Devir Hızı} = \frac{\text{Net Alışlar}}{\text{Ortalama Ticari Borçlar}}$$

$$\text{Ortalama Ticari Borçlar} = \frac{\text{Dönem Başı Ticari Borçlar} + \text{Dönem Sonu Ticari Borçlar}}{2}$$

◆ **Ticari Borçların Ortalama Ödeme Süresi**

“Borçların ortalama ödeme süresi borçların devir hızını tamamlayıcı bir orandır. Bu oran, işletmenin ticari nitelikteki alışlardan doğan borçların ortalama kaç günde ödendiğini gösterir.

Bu oran aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{Ticari Borçların Ortalama Ödeme Süresi} = \frac{365}{\text{Ticari Borçlar Devir Hızı}^{88}}$$

◆ **Duran Varlıkların Öz Kaynaklara Oranı**

“Bu oran, duran varlıkların ne kadar bölümünün öz kaynak ile finanse edildiğini gösterir. Oranın 1 civarında olması istenir. Bu işletme duran varlıklarının

⁸⁸ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.214

tamamının öz sermaye ile finanse edilmesi anlamına gelir. Oran 1' den büyük olursa duran varlıkların bir bölümü yabancı kaynaklarla finanse edildiğini göstermektedir. Oran aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\frac{\text{Duran Varlıklar (Net)}}{\text{Öz Kaynaklar}}$$

Duran varlıkların yabancı kaynaklarla finanse edilen kısmının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edilmesi gerekir.”⁸⁹

◆ Duran Varlıkların Devamlı Sermayeye Oranı

“Bu oran, duran varlıkların ne kadar kısmının öz kaynak ve uzun vadeli yabancı kaynaklarla (devamlı sermaye) finanse edildiğini gösterir. Oranın 1 den küçük olması istenir. Oranın 1’in üstüne çıkması duran varlıkların bir kısmının kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir. Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\frac{\text{Duran Varlıklar (Net)}}{\text{Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar + Öz Kaynaklar}^{90}}$$

◆ Maddi Duran Varlıkların Özkaynaklara Oranı

Bu “oran fiziki yapıya sahip iktisadi kıymetlerin ne ölçüde öz kaynak ile finanse edildiğini gösterir. Oranın 1’den küçük olması istenir. Bunun anlamı duran varlıkların tamamının öz kaynak ile finanse edilmesidir. Oran aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\frac{\text{Maddi Duran Varlıklar (Net)}}{\text{Öz Kaynaklar}^{91}}$$

◆ Maddi Duran Varlıkların Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklara Oranı

“Maddi duran varlıkların uzun vadeli yabancı kaynaklara oranı 1 TL’ lik uzun vadeli borca karşılık işletmenin elinde ne kadarlık maddi duran varlık bulunduğunu gösterir. Oranın yüksek olması uzun vadeli kredilerin vadesinde geri ödenmesinin bir

⁸⁹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.214

⁹⁰ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.214

⁹¹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.215

teminatı niteliği taşır. Oran maddi duran varlıkların (net) uzun vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi suretiyle hesaplanır.

$$\frac{\text{Maddi Duran Varlıklar (Net)}}{\text{Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar}^{92}}$$

◆ Banka Kredilerinin Aktif Toplamına Oranı

“Banka kredilerinin aktif toplamına oranı aktiflerin ne kadar bölümünün banka kredileriyle finanse edildiğini ortaya koyar ve banka kredilerinin aktif toplamına bölünmesi suretiyle hesaplanır.”⁹³

$$\frac{\text{Banka Kredileri}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

2.1.4.3. “Varlık Kullanım Oranları

Bu grupta yer alan oranlar işletmenin sahip olduğu ve faaliyetlerini gerçekleştirmede kullandığı iktisadi kıymetlerin ne ölçüde etkin kullanıldığını tespit etmede kullanılmaktadır. Bu oranlar faaliyet oranları adıyla da anılmaktadır. Bu oranlar satışlar ile çeşitli aktif kalemler arasında uygun bir denge ve ilişki bulunduğunu varsayar.

◆ Alacak Devir Hızı

Alacakların devir hızı bir faaliyet dönemindeki kredi satışların ticari alacaklara bölünmesi suretiyle hesaplanır.

“Bu nedenle bir dönemin net satışlarının o dönemin ortalama alacaklarına bölünmesi gerekir. Ortalama alacaklar, dönem başı alacaklar ile dönemsonu alacaklarının toplamının ikiye bölünmesi şeklinde hesaplanır.

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Ticari Alacaklar}}$$

Ortalama Ticari Alacaklar:

⁹² Çubuk, Lazol, a.g.e., s.216

⁹³ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.216

Dönem Başı Ticari Alacaklar+ Dönem Sonu Ticari Alacaklar

2

Alacakların yılda kaç defa tahsil edildiğini gösterir.”⁹⁴

“Alacakların Devir Hızı Oranının yüksek çıkması, ticari alacakların kısa sürede ve kolaylıkla tahsil edilerek fonların aynı dönemde tekrar işletmeye döndüğünü gösterir. Oranın düşük çıkması, ticari alacakların uzun sürede tahsil edilebildiğini ya da alacakların tahsil kabiliyetinin zayıf olduğunun göstergesidir.”⁹⁵

◆ Alacakların Ortalama Tahsil Süresi

“Alacakların ortalama tahsilât süresi alacak devir hızını tamamlayıcı bir orandır. İşletmenin fonlarını ortalama ne kadar bir süre için alacaklara bağılandığını gösterir. Bu oranı aşağıdaki şekillerde hesaplamak mümkündür.

$$\text{Alacakların Ortalama Tahsil Süresi} = \frac{\text{Ticari Alacaklar}}{\text{Ortalama Günlük Net Satışlar}}$$

$$\text{Ortalama Günlük Satışlar} = \frac{\text{Net Satışlar}}{360}{}^{96}$$

“Ortalama tahsilât dönemi oranı gün olarak bulunur. Bu gün sayısı işletmenin kredili satışlarında müşterisine tanıdığı vadeyi ifade eder. Üretim işletmeleri için bu sayının 30 gün olması uygun görülmektedir.

Ortalama tahsilât dönemi oranının küçük çıkması, işletmeye ait fonların kısa süre için satışlara bağlanmış olması açısından iyi olarak yorumlanır. Burada dikkat edilecek hususun, müşterilere tanınan vadenin satıcılardan sağlanan vadeyi aşmamasıdır. Yoksa işletmede likit sıkıntısı ya da kredi kullanımı gündeme gelir.”⁹⁷

◆ Stok Devir Hızı

“Stok devir hızı genel anlamda aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

⁹⁴ Alacakların Devir Hızı, http://cbuadmin.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/MaliTablolarAnalizi.pdf (Erişim Tarihi: 19.08.2017)

⁹⁵ Alacakların Devir Hızının Yorumlanması, www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 18.09.2017)

⁹⁶ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.218

⁹⁷ Ortalama Tahsilât Süresinin Yorumlanması, http://cbuadmin.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/MaliTablolarAnalizi.pdf (Erişim Tarihi: 18.09.2017)

$$\text{Stokların Devir Hızı} = \frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Ortalama Stoklar}}$$

$$\text{Ortalama Stoklar} = \frac{\text{Dönem Başı Stok} + \text{Dönem Sonu Stok}}{360}$$

İşletme yapısına göre işletmede bulunan stoklar farklılık gösterir. Ticari işletmelerde genellikle sadece ticari mal stokları bulunurken üretim yapan işletmelerde ilk madde ve malzeme, yarı mamul ve mamul stokları bulunur.”⁹⁸

İşletmede stok yönetimi oldukça önemli bir konudur. Şirketlerde taleplerin karşılanması için belirli bir miktar stokun işletmede bulundurulması gerekmektedir. Bu oranın yüksek çıkması stok tutma maliyetlerinin az olduğunu ve üretilen veya satılan ürünlerin kısa süre içerisinde taleple buluşturulduğunu göstermektedir.

◆ “Stok Devir Süresi

Stok devir süresi, stok devir hızını tamamlayan bir orandır. İşletme stoklarının ortalama olarak stokta kalış süresini gösterir. Bu oran aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$\text{Stok Devir Süresi (gün)} = \frac{360}{\text{Stok Devir Hızı}}$$

◆ Aktif Devir Hızı

Aktif devir hızı, net satışların net aktif toplamına bölünmesi suretiyle hesaplanır.

$$\text{Aktif Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Aktif Toplamı}}$$

Bu oran, işletmenin aktif varlıklarının kaç katı satış yaptığını gösterir. Aktif devir hızının yüksek olması olumludur. .

Bu oran üzerinde enflasyon etkili olabilir. Çünkü oranı oluşturan pay ve payda enflasyonla aynı oranda etkilenmez. Net Satışlar enflasyondan doğrudan etkilenirken, aktif toplamı enflasyonu biraz geriden takip edebilir.”⁹⁹

⁹⁸ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.219

Oranın büyük sanayi işletmelerinde 2, küçük sanayi işletmelerinde 2- 4 oranında olması olumlu bulunmaktadır.

• **“Varlık Kullanımı ile İlgili Diğer Oranlar:**

Daha ayrıntılı bir analiz için varlık kullanımı ile ilgili olarak aşağıdaki oranlardan da yararlanılabilir.

◆ **Brüt İşletme Sermayesi Devir Hızı**

Oran net satışların ortalama brüt işletme sermayesine (dönem varlık toplamına) bölünmesi suretiyle hesaplanır.

$$\text{Brüt İşletme Sermayesi Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Brüt İşletme Sermayesi}}$$

$$\text{Ortama Brüt İşletme Sermayesi:} \\ \frac{\text{Dönem Başı Dönen Varlıklar} + \text{Dönem Sonu Dönen Varlıklar}}{2}$$

Oranın yüksek olması, işletmenin dönen varlıklarının verimli kullanıldığı gösterir. Ancak, hızın artış ve azalışıyla birlikte kardaki değişimin de izlenmesi zorunluluktur.

◆ **Net İşletme Sermayesi Devir Hızı**

Net işletme sermayesi, dönen varlıklarla kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki farktır. Net işletme sermayesi devir hızı, net satışların ortalama net işletme sermayesine bölünmesi suretiyle hesaplanır.

$$\text{Net İşletme Sermayesi Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Net İşletme Sermayesi}}$$

$$\text{Ortama Net İşletme Sermayesi:} \\ \frac{\text{Dönem Başı Net İşletme Sermayesi} + \text{Dönem Sonu Net İşletme Sermayesi}}{2}$$

⁹⁹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.219

Net işletme sermayesinin kullanımını değerlemeye yönelik olarak hesaplanan bir orandır. Oranın yüksek olması hem işletme sermayesinin etkin kullanıldığını, hem de net işletme sermayesinin yetersiz olduğuna işaret eder. Oranın düşük olması ise işletme sermayesinin etkin kullanılmadığını gösterir. Hangi nedenin geçerli olduğu, mali analist tarafından diğer göstergeler de dikkate alınarak ortaya konulması gerekmektedir. Net işletme sermayesi ihtiyaca göre sektörden sektöre, işletmeden işletmeye değişebilir. Bu nedenle oran için standart bir oran verilememektedir.”¹⁰⁰

◆ Duran Varlık Devir Hızı

Duran varlıkların verimliliğini gösterir. Duran varlıklarda dönem içinde fazla değişim söz konusu ise ortalaması alınmalıdır. Bu oranın yüksek olması arzu edilir. Oranın düşük olması duran varlıkların verimli kullanılmadığını, yüksek olması ise duran varlıkların verimli kullanıldığının göstergesidir. Genel olarak sanayi işletmelerinde bu oranın 2 olması yeterli bulunmaktadır.

$$\text{Duran Varlık Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Maddi Duran Varlıklar (net)}}$$

◆ Maddi Duran Varlık Devir Hızı

Bu oranın yüksek olması hem olumlu hem de olumsuz anlam taşıyabilir. Normal şartlarda oranın yüksek olması maddi duran varlıkların etkin kullanıldığı anlamına gelebileceği gibi kapasitesinin üzerinde kullanıldığı anlamına da gelebilir. Bu oranın düşük olması ise kapasitenin düştüğü anlamına gelir. Sanayi işletmelerinde optimal değer 5 olduğu kabul edilir.

$$\text{Maddi Duran Varlık Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Duran Varlıklar (net)}}$$

◆ Öz Kaynak Devir Hızı

Bu oran, öz kaynakların verimli kullanılıp kullanılmadığını göstergesidir. Oran ne kadar yüksekse işletmenin faaliyetlerinde finansman ihtiyacı için büyük ölçüde borçlandığını gösterir. Oran ne kadar düşük olursa öz kaynaklarını etkin olarak kullanamadığını gösterir. Ağıdaki formüller yardımıyla hesaplanır.

¹⁰⁰ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.221

$$\text{Öz Kaynaklar Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Öz kaynaklar}}$$

$$\text{Ortalama Öz kaynaklar} = \frac{\text{Dönem Başı Öz kaynaklar} + \text{Dönem Sonu Öz kaynaklar}}{2}$$

2.1.4.4. Karlılık Oranları

“Karlılık, birçok karar ve politikalar sonucu oluşan net sonuçtur. Karlılık oranları, işletmenin ne ölçüde etkin yönetildiği konusunda nihaiyi bilgiler sağlar.”¹⁰¹

• Karlılıkla ilgili oranlar:

◆ Öz kaynaklar üzerinden karlılık oranları:

Bu oran, net karın öz kaynaklara bölünmesi suretiyle aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Özkaynak Net Karlılık Oranı} = \frac{\text{Dönem Net Karı}}{\text{Öz kaynaklar}}$$

“Bu oran, işletmeye ortaklarca tahsis edilmiş bulunan değerlerin ne ölçüde etkin ve verimli olarak kullanıldığını tespit etmek amacıyla hesaplanır. İşletmenin öz kaynak karlılığını gösterir. İstatistik Genel Müdürlüğü Reel Sektör Verileri Müdürlüğüne Sektör Bilançoları üzerinden yapılan çalışma sonucu tüm firmalar baz alınarak 2013 yılı için özkaynak net karlılık oranı %6,8 olarak hesap edilmiştir. Bu oran sektörden sektöre ve zamana göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu oranın yüksek olması olumludur.

“Bu oran üzerinde enflasyon etkili olabilir. Çünkü oranı oluşturan pay ve payda enflasyondan aynı oranda etkilenmez. Dönem net karı enflasyondan doğrudan etkilenirken, öz kaynaklar, enflasyonu biraz geriden takip edebilir.

Bu oran işletmeye yatırım yapmış olan ortakların yatırdıkları kaynak karşılığında her bir birim için ne oranda kar sağladığını gösterir. Net kar rakamı olarak vergiden sonraki kar baz alınır.”¹⁰²

◆ “Dönem Karının Öz kaynaklara Oranı

Dönem karının öz kaynaklara bölünmesi suretiyle aşağıdaki şekilde hesaplanır.

¹⁰¹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.223

¹⁰² Çubuk, Lazol, a.g.e., s.225

$$\text{Özkaynak Karlılık Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı}}{\text{Öz kaynaklar}}$$

“Bu oran, öz kaynak / net karlılık oranını tamamlayan bir orandır. Vergiden önceki karın öz kaynaklara oranı vergi yükünden kaynaklanabilecek hataların önüne geçilebilmesine imkân sağlar.”¹⁰³.

•“**Satışlar Üzerinden Karlılık Oranları:**

◆ **Brüt Satış Karı Oranı**

Gelir tablosunun kar bölümlerinden yararlanmak suretiyle satışlar üzerinden çeşitli karlılık oranları hesaplanabilir. Bu grupta yer alan oranlardan ilki satış kar marjı oranıdır. Bu oran brüt satış karının net satışlara bölünmesi şeklinde hesaplanır.

$$\text{Brüt Satış Karı Oranı} = \frac{\text{Brüt Satış Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

İşletmenin satış karlılığının ne oranda olduğunu gösterir. Oranın yükselme eğilimi içinde olması toplam satışlar içinde satılan malın maliyeti payının azaldığını gösterir. Oranın yüksek olması olumlu karşılanır. Standart bir oran tespit edilmemiştir. Bulunan oranın geçmiş yılların oranları, rakip işletmelerin oranları ve sektör ortalamaları ile mukayese edilir.

◆ **Faaliyet Karı Oranı**

Bu oran, aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Faaliyet Karı Oranı} = \frac{\text{Faaliyet Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Satışlar üzerinden faaliyet karlılığını gösterir. İşletmenin ana faaliyetlerinin ne ölçüde karlı olduğunun durumdaki olduğunu gösterir. Oranın yüksek olması işletmenin ana faaliyet konusunda karlı, verimli olduğunu gösterirken, oranın azalma eğilimi göstermesi ana faaliyet konusunda karlılığın, verimliliğin azaldığını gösterir. Ancak bunun tespit edilebilmesi için cari yıl oranının işletmenin geçmiş dönemlerinin oranları, benzer işletmenin oranları ve sektör ortalamaları ile mukayese edilmesi gerekir.

¹⁰³ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.225

Bu oranın yüksek olması yanında bulunana değerlere ilişkin tutarlar da önemlidir.”¹⁰⁴

◆ Olağan Kar Oranı

“Satışlar üzerinden olağan karı gösterir. Faaliyet karı oranından sonra karlılık üzerinde etkili olan diğer faaliyetlerle ilgili gelir ve giderlerle finansman giderlerinin karlılık üzerindeki etkisini bu oran gösterir. Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.”¹⁰⁵

$$\text{Olağan Kar Oranı} = \frac{\text{Olağan Kar}}{\text{Net Satışlar}}$$

◆ Dönem Karı Oranı

Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Dönem Karı Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

İşletmenin dönem karı veya zararının net satışlar içindeki oranını gösterir. Bu oranın yüksek çıkması olumlu karşılanır. Ancak oranın yüksek olması yanında bulunan değerlere ilişkin tutarlarda önemlidir. İşletmenin karlılıkla ilgili başarısını değerlendirebilmek için cari yıl oranı geçmiş dönemlerin oranları, benzer işletmelerin oranları ve sektör oranları ile karşılaştırılmalıdır.¹⁰⁶

◆ Dönem Net Karı Oranı

Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Dönem Net Karı Oranı} = \frac{\text{Dönem Net Karı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Bu oran işletme faaliyetlerinin net verimliliği konusunda bilgi sağlar. İşletmenin uyguladığı çeşitli politika ve kararların sonuçlarını gösterir. Bu oranın yüksek olması olumlu karşılanır. Ancak oranın yüksek olması yanında bulunan değerlere ilişkin tutarlar da önemlidir.

¹⁰⁴ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.226

¹⁰⁵ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.226

¹⁰⁶ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.227

Bu oran için bir standart bulunmamaktadır. Ancak büyük sanayi işletmelerinde bu oranın %4-6 arasında olması olumlu karşılanmaktadır.¹⁰⁷

● **Varlıklar Üzerinden Karlılık Oranları:**

◆ **“Aktif Karlılık Oranı**

Bu oran, aktiflerin işletmede ne ölçüde karlı kullanıldığını tespit için hesaplanır. Oran hem vergiden sonraki karı, hem de vergiden önceki karı esas almak suretiyle iki şekilde hesaplanabilir.

$$\text{Aktif (Yatırım) Karlılık Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı}}{\text{Aktif Toplamı}^{108}}$$

● **Standart Oranlar:** Standart oranlar sektörden sektöre ve yıllara göre farklılık gösterebilmektedir.

Tablo-1: İstatistik Genel Müdürlüğü Reel Sektör Verileri Müdürlüğüne Tüm Firmaların 2011-2013 Yılları Bilançoları Esas Alınarak Tespit Edilen Genel Standart Oranlar

	2011	2012	2013
A- “ LİKİDİTE ORANLARI			
1-Cari Oran (%)	144,3	144,5	142,9
2-Likidite (Asit Test) Oranı (%)	97,4	98,7	98,4
3-Nakit Oranı (%)	28,9	28,7	28,9
4-Stoklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	27,4	26,7	26,4
5-Stoklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	14,7	14,3	14,3
6-Stok Bağımlılık Oranı (%)	179,5	184,9	188,2
7-Kısa Vadeli Alacaklar / Dönen Varlıklar Oranı (%)	42,1	43,4	43,4
8-Kısa Vadeli Alacaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	22,6	23,3	23,4
B- FİNANSAL YAPI ORANLARI			
1-Yabancı Kaynaklar Toplamı / Aktif Toplamı Oranı (Kaldıraç Oranı) (%)	57,3	56,4	59,7
2-Öz Kaynaklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	42,7	43,6	40,3
3-Öz Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	74,4	77,4	67,6
4-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	37,2	37,1	37,7
5-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı Oranı (%)	20,1	19,3	21,9
6-Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	32,1	30,7	35,2
7-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	66,4	64,3	69,4
8-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	140,7	145,5	127,7
9-Duran Varlıklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	80,7	82,3	77,2
10-Duran Varlıklar / Öz Kaynaklar Oranı (%)	108,5	106,3	114,2
11-Duran Varlıklar / Devamlı Sermaye Oranı (%)	73,7	73,7	74,0
12-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	64,9	65,8	63,3
13-Banka Kredileri / Aktif Toplamı Oranı (%)	23,9	23,6	26,3
14-Kısa Vadeli Banka Kredileri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Oranı (%)	28,1	29,2	31,1
15-Banka Kredileri / Yabancı Kaynaklar Toplamı Oranı (%)	41,6	41,8	44,1
16-Dönen Varlıklar / Aktif Toplamı Oranı (%)	53,7	53,6	53,9

¹⁰⁷ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.227

¹⁰⁸ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.228

17-Maddi Duran Varlıklar (Net) / Aktif Toplamı Oranı (%)	28,3	28,1	28,0
C- DEVİR HIZLARI			
1-Stok Devir Hızı (Kez)	0,0	6,6	6,3
2-Alacak Devir Hızı (Kez)	5,5	5,4	5,1
3-Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	1,9	1,9	1,8
4-Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı (Kez)	6,3	6,3	5,9
5-Maddi Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	3,7	3,7	3,4
6-Duran Varlık Devir Hızı (Kez)	2,2	2,2	2,1
7-Öz Kaynaklar Devir Hızı (Kez)	2,4	2,4	2,4
8-Aktif Devir Hızı (Kez)	1,0	1,0	1,0
D- KARLILIK ORANLARI			
1-Kar ile Sermaye Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Net Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	5,5	9,7	6,8
b)Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Öz Kaynaklar Oranı (%)	7,8	11,7	8,7
c)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) /Pasif T.Oranı (Ekonomik Rantabilite) (%)	6,8	7,2	6,9
d)Net Kar (Zarar) / Aktif Toplamı Oranı (%)	2,4	4,2	2,7
e)Faaliyet Karı (Zararı) / Faaliyetin Gerçekleştirilmesinde Kul.Varlık Oranı (%)	6,4	5,4	6,3
f)Birikmeli (Kümülatif) Karlılık Oranı (%)	9,5	9,7	8,4
2-Kar ile Satışlar Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
a)Faaliyet Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	5,6	4,7	5,9
b)Brüt Satış Karı (Zararı) / Net Satışlar Oranı (%)	13,7	12,8	14,2
c)Net Kar (Zarar) / Net Satışlar oranı (%)	2,3	4,1	2,8
d)Satılan Malın Maliyeti / Net Satışlar Oranı (%)	86,3	87,2	85,8
e)Faaliyet Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	8,2	8,1	8,3
f)Faiz Giderleri / Net Satışlar Oranı (%)	3,4	2,0	3,5
3-Kar ile Finansal Yükümlülük Arasındaki İlişkileri Gösteren Oranlar			
1-Faiz Ödeme (Karşılama) Oranı			
a)Faiz ve Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Faiz Giderleri Oranı (%)	194,9	348,0	204,8
b)Net Kar (Zarar) ve Faiz Giderleri / Faiz Giderleri Oranı (%)	167,5	305,0	181,5

«109

• DuPont Analizi

“Bu analiz DuPont firması tarafından uzun bir süre kullanıldıktan sonra açıklanmış ve bu nedenle bu adla litarütüre girmiştir. DuPont analizi işletmenin aktif (yatırımlar) üzerinden karlılığını arttırabilmek için alınabilecek önlemler konusunda faydalı bir inceleme süreci sağlamaktadır.¹¹⁰ Bu analiz işletmenin yüksek bir kâr marjı ile satış yapmasının tatminkar bir dönem karı sağlanacağını göstermediğini, bunun için kullanılan kaynaklarla ilişkili bir satış tutarının da gerçekleşmesi gerektiğine işaret etmektedir. Diğer yandan yüksek satış hacminin de yeterli bir kar marjı olmaksızın istenen sonucu ulaşılamayacağını ifade eder.”¹¹¹

İşletmenin yatırımları üzerinden karlılığı analizi yapılırken, bu karlılığı etkileyen unsurlar, işletmenin yatırımlar üzerinden karlılığı, satış kar marjı ile aktif devir hızı oranlarının çarpımından oluşur. Buradan, işletmenin yatırımları üzerinden karlılığı

¹⁰⁹ Genel Standart Oranlar, <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php> (Erişim Tarihi 15.11.2017)

¹¹⁰ T.C. Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2996, Finansal Tablolar Analizi, Aciköğretim Faakültesi Yayın No:1949, Eskişehir Kasım 2013, s.74

¹¹¹ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.228

arttırabilmek için, satış kar marjı ve aktif devir hızı oranlarının yükseltilmesi gerekmektedir. Bunların yükseltilebilmesi için atılması gereken adımları ise bir sonraki aşamayı göstermektedir.

Satış kar marjını arttırabilmek için satışların maliyetini kontrol etmek ve satışlarla, satışların maliyeti arasındaki olumlu marjı yüksek tutabilmek gerekir. Net satışların arttırılması, doğru mamul karması, doğru fiyatlandırma , minimum iade ve satış iskontası ile sağlanabilir. Buna karışık kar marjının arttırılması, maliyet ve giderlerin satışlara göre mümkün olduğu kadar düşük tutulabilmesi ile arttırılabilir.

DuPont analizinde maliyetler, işçilik, ilkmadde ve malzeme ve genel üretim maliyetleri yönüyle incelenmekte, azaltılabilecek maliyet unsurları tespit edilmektedir.

Bu analizde dönem karı yerine dönem net karını almak mümkündür. Ancak vergi ve diğer yasal yükümlülük tutarları işletme yönetiminin kontrolünde olmadığı gibi, söz konusu tutarlar işletmeden işletmeye hatta aynı işletmeler için dönemler itibariyle farklılık göstermektedir. Yatırım indirimleri, işletmeye belirli sürelerle tanınan istisnalar v.b. uygulamalar söz konusu tutar üzerinde etkisi vardır. Oysa ki DuPont analizi işletmenin başarı denetimine yardımcı bir araç olarak kullanılmaktadır.¹¹²

• Kar Analizi İle İlgili Diğer Oranlar:

Karlılık ile ilgili ayrıntılı analiz için aşağıdaki oranlar kullanılmaktadır.

◆ Satışların Maliyeti Oranı

Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Satışların Maliyeti Oranı} = \frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Net Satışlar}}$$

Satış tutarı içinde satışların maliyet oranını gösterir. İşletmenin satış karlılığını 1'e tamamlayan orandır. Bu oranın düşük olması olumlu bulunmaktadır. Ancak oranın düşük olması yanında bulunan değerlerin tutarının önemi bulunmaktadır.

Bu oran üzerinde enflasyon etkisi pek olmaz. Çünkü oranı oluşturan pay ve payda enflasyondan aynı yönde etkilenir. Ancak yine de, satışların maliyeti içindeki sabit maliyetler nedeniyle bu oranın küçülme meyli gösterebileceği göz ardı edilmemelidir.¹¹³

◆ Finansman Giderlerini Karşılama Oranı

¹¹² Çubuk, Lazol, a.g.e., s.230

¹¹³ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.231

Finansman giderlerini karşılama oranı, işletmenin sabit bir nitelik taşıyan finansman giderlerini ödeme imkânına sahip olup olmadığını göstermektedir. Bunun için de finansman gideri ödemelerinde kullanılacak gelir ile ödenecek finansman gideri tutarını mukayesesi gerekir. İşletmenin ödeyeceği finansman giderinin vergi matrahından düşüldüğünden, bu oran, finansman giderleri ve vergiden önceki kar üzerinden hesaplanmalıdır.

Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Finansman Giderlerini Karşılama Oranı} = \frac{\text{Finansman Giderleri + Dönem Karı}}{\text{Finansman Giderleri}}$$

Bu oran, işletmenin ödemek mecburiyetinde olduğu finansman giderlerini kaç kere kazandığını göstermektedir. İşletmenin finansman giderlerini karşılamaması işletmeyi güç durumda bırakarak iflasına neden olabilmektedir. İşletmenin finansman giderlerini hiç sıkıntıya girmeden ödeyebilmesi için genel olarak finansman giderleri ve vergiden önceki karının finansman giderlerinin 8 katı olması gerektiği kabul edilir.

Bu oranın gelir tablosu bilgilerinden hesaplanması yanıltıcı sonuç verebilir. Çünkü, gelir tablosunda yer alan finansman giderleri genellikle işletmenin dönem içinde kullandığı bütün finansman giderlerini kapsamaz. Dönem sonu itibarıyla (780 nolu) finansman giderleri hesabında toplanan giderlerin bir kısmı satışların, bir kısmı stok ve diğer aktif varlıkların maliyetine aktarılır. Bunun sonucu olarak ta kullanılan toplam finansman (faiz) giderlerini gelir tablosunda görme şansı kalmaz.¹¹⁴

◆ Finansman Giderlerinden Önceki Karın Özkaynaklara Oranı

Bu oran, faiz ve vergiden önceki karın özkaynaklara bölünmesi suretiyle hesaplamakta olup faiz ve vergiden önceki özkaynak karlılığını tespit amacıyla hesaplanmaktadır. Bu oran için herhangi bir standart mevcut değildir.¹¹⁵

◆ Finansman Giderlerinden Önceki Karın Pasif Toplamına Oranı

Bu oran, işletmenin kullandığı tüm kaynakların (özkaynaklar + yabancı kaynaklar) ne ölçüde verimli ve etkin kullanıldığını gösterir. İşletmeler arası karşılaştırma ve geçmiş yıllar sonuçlarıyla karşılaştırma amacıyla da kullanılabilir. Ekonomik verimlilik olarak da adlandırılan oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

¹¹⁴ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.231

¹¹⁵ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.232

$$\text{Ekonomik Verimlilik Oranı} = \frac{\text{Finansman Giderleri + Dönem Karı}}{\text{Pasif Toplamı}}$$

◆ Borç Taksitlerini Karşılama Oranı

Bu oran aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{Borç Servis Oranı} = \frac{\text{Finansman Giderleri + Dönem Karı + Nakit Çıkış Gerektirmeyen Giderler}}{\text{Faiz + Anapara Taksitleri}}$$

Bu oranda, işletmenin borç ödemek amacıyla kullanabileceği kaynaklar ile ödeyeceği yıllık borç tutarının mukayesesi yapılmaktadır.

◆ Sabit Ödemeleri Karşılama Oranı

İşletmeye önemli ölçüde yük getiren ve sabit bir nitelik taşıyan ödemeler (Örnek; faiz ve kira giderleri, kredi anapara ödemeleri, finansal kiralama taksitleri v.b. için sabit ödemeleri karşılama oranının hesaplanmasında yarar vardır.)

Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Sabit Ödemeleri Karşılama Oranı} = \frac{\text{Dönem Karı + Sabit Ödemeler + Nakit Çıkış Gerektirmeyen Giderler}}{\text{Sabit Ödemeler}}$$

Bu oran, işletmenin her yıl yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülüklerin kaç katı gelir elde edilmesi gerektiğini gösterir.

2.1.4.5. Borsa Performans Oranları

◆ Fiyat – Kazanç Oranı

Bu oran, hisse senedi başına kar payı ile hisse senedinin borsa değeri arasındaki bağlantıyı tespit amacı ile hesaplanır. Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Fiyat – Kazanç Oranı} = \frac{\text{İşletmenin Toplam Borsa Değeri}}{\text{Dönem Net Karı}}$$

$$\text{İşletmenin Toplam Borsa Değeri} = \text{Bir Hissenin Borsa Fiyatı} \times \text{Hisse Senedi Sayısı}$$

$$\text{Hisse Senedi Sayısı} = \frac{\text{Sermaye}}{1.000}$$

Bu oran, daha çok işletmeye yatırım yapmış olanlarla, yatırımda bulunmak isteyenler fayda sağlar. Orandaki bağıntı bir katsayı şeklinde hesaplanır. Kat sayının artması hisse senedinin fazla değer kazandığı anlamına gelir. Bu katsayının artması hisse senedinin satılması; küçülmesi ise satın alınması eğilimini gösterir.

◆ Piyasa Değeri –Defter Değeri Oranı

İşletmenin borsa değerinin işletmenin öz kaynaklarının kaç katı olduğunu ifade eder. Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Piyasa Değeri –Defter Değeri Oranı} = \frac{\text{İşletmenin Toplam Borsa Değeri}}{\text{Öz kaynaklar Toplamı}}$$

Bu oran hisse senedi yatırımcılarına alma, satma ya da elde tutma kararlarında yardımcı olmaktadır. Kat sayı büyüdükçe hisse senedinin fazla değer kazandığı anlamı çıkar. Yani bu kat sayı artması hisse senedinin satılması; küçülmesi ise satın alma eğilimini gösterir. Bu oranın yorumlanmasında sektör ortalamasından yararlanılması fayda sağlar.¹¹⁶

◆ Hisse Senedi Başına Kar Oranı

Bu oran, işletmenin her bir hisse senedi başına ne miktarda kar elde ettiğini gösterir. Bu oranı, net karı hisse senedi sayısına bölmek suretiyle hesaplamak mümkündür.

$$\text{Hisse Senedi Başına Kar} = \frac{\text{Dönem Net Karı}}{\text{Hisse Senedi Sayısı}}$$

1000-TL nominal değerli bir hisse senedine düşen net kar tutarını ifade eder. Bu tutarın yüksek olması hissedarlar açısından olumlu olarak ifade edilir.

◆ Borsa Performansına Yönelik Diğer Oranlar

Ortakların yatırdıkları sermaye üzerinden yeterli oranda kar sağlayıp sağlamadığını net kar / öz kaynak oranıyla hesaplamak mümkündür. Ancak

¹¹⁶ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.234

sermaye şirketlerinde hisse senetleri başına düşen kar payının ortaklar tarafından bilinmesinde fayda vardır. Çünkü genelde hissedar elindeki hisse senetlerine birim başına dağıtılacak kar payıyla yakından ilgilenir.

◆ Hisse Başına Dağıtılacak Kar Payı

Bu oran, her bir hisse senedi başına dağıtılacak kar payını belirlemek amacıyla hesaplanır. Oranı imtiyazlı hisse senetleri için ayrı ayrı hesaplamakta fayda bulunmaktadır. İmtiyazlı hisse başına dağıtılacak kar payı aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{İmtiyazlı Hisse Başına Dağıtılacak Kar} = \frac{\text{İmtiyazlı Hisse Senetlerine Dağıtılan Kar}}{\text{İmtiyazlı Hisse Senedi Sayısı}}$$

Bu oran, her bir imtiyazlı hisse senedinin alacağı kar payı miktarını göstermektedir.

Adi hisse senedi başına düşen kar payı ise dağıtılacak kardan imtiyazlı hisse senetlerine ödenecek kar düşüldükten sonra kalan rakamın adi hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır. Bulunan rakam bir hisse senedinin alacağı kar payını göstermektedir. Adi hisse senedi başına düşen kar payı aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Adi Hisse Başına Dağıtılacak Kar} = \frac{\text{Adi Hisse Senetlerine Dağıtılan Kar}}{\text{Adi Hisse Senedi Sayısı}}$$

◆ Kar Dağıtım Oranı

İşletmenin elde ettiği dönem net karından adi hisselerine dağıtılan kar oranını gösterir. Bu oran işletmenin kar dağıtım politikası hakkında bilgi sağlar. Bu oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.¹¹⁷

$$\text{Kar Dağıtım Oranı} = \frac{\text{Dağıtılan Kar (Temettü)}}{\text{Dönem Net Karı}}$$

¹¹⁷ Çubuk, Lazol, a.g.e., s.235

◆ Temettü Verimi

Bu oran, işletmenin dağıttığı temettü ile hisse senedi fiyatı arasında ilişkiyi gösterir. Oran aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanır.

$$\text{Temettü Verimi} = \frac{\text{Hisse Başına Temettü}}{\text{Bir Hissenin Borsa Fiyatı}}$$

◆ Hisse Başına Verim

Satın alınan bir hisse senedinin elde tutulduğu sürece getirdiği temettü ve sağladığı değer artışları onun sağladığı toplam getiriye göstermektedir. Bu hisse senedinin verimi oransal olarak söz konusu getiri tutarının hisse senedinin alış fiyatına bölünmesiyle hesaplanır.

- Sadece değer artışı / azalışı olması halinde verimlilik aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{Pay Başına Verim} = \frac{\text{Hisse Satış Fiyatı} - \text{Hisse Alış Fiyatı}}{\text{Hisse Alış Fiyatı}}$$

2. Dönem içinde temettü ödenmesi halinde verimlilik aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{Pay Başına Verim} = \frac{\text{Hisse Senedi Satış Fiyatı} - \text{Hisse Senedi Alış Fiyatı} + \text{Temettü}}{\text{Hisse Senedi Alış Fiyatı}}$$

- Dönem içinde her bir hisse senedine N miktarda bedelsiz hisse senedi alınır ve eski – yeni hisseler arasında fiyat farkı olmaz ise verimlilik aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$\text{Hisse Başına Verim} = \frac{(\text{Hisse Satış Fiyatı} (1+ N)) - \text{Hisse Senedi Alış Fiyatı} + \text{Temettü}}{\text{Hisse Senedi Alış Değeri}}$$

Hisse senetlerinin (Yatırımın) toplam verimliliği hesaplanmak istendiğinde aşağıdaki eşitlik kullanılır.

$$\text{Hisse Senetlerinin (Yatırımın) toplam verimliliği} = \frac{\text{Hisse Senetlerinin Cari Değeri} + \text{Alınan Temettü Tutarı}}{\text{Hisse Senetlerinin Alış Değeri}}$$

Verimlilik hesaplama dönemi içinde bedelli hisse alımı (rüçhan hakkı kullanılarak) yapılmış ise bunun için yapılan ödemeler de eşitliğin paydasına ilave edilir.

Yatırımcılar “açısından hisse senedi verimi elde tutulan sreler için hesaplanabilir. Ancak uzun vadeli yatırımcılar açısından enflasyonun bozucu etkisinden kurtulmak bakımından bu oranın belirli dönemler itibariyle hesaplanması uygun bulunmaktadır. Bu durumda fiyat olarak hissenin dönem başı kapanış fiyatı (alternatif maliyet olarak) hesaplamada dikkate alınabilir.”¹¹⁸

¹¹⁸ ubuk, Lazol, a.g.e., s.238

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BANKALARDA YÖNETİM ANALİZİ

3.1. BANKA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

3.1.1. Bankacılık Tarihi

Bankacılığın ilk olarak M.Ö. 2000 yıllarında Babil' de tapınaklarda başladığı sanılmaktadır.¹¹⁹

Osmanlı devletinde ilk kağıt para 1840 yılında bütçe açıklarını kapatmak için çıkartılmış, kaime adı verilen bu paranın miktarı o dönemlerde sürekli açık veren Osmanlı Hazinesi' nin kaynak ihtiyacının karşılanması amacıyla kısa sürede önemli oranda basımı arttırılmış, sürekli dış ticaret açıkları verilmesinin de etkisiyle birkaç yıl içerisinde kaimelerin yabancı paralar karşısındaki değeri önemli ölçüde düşmesiyle, ithalatın finansmanı için dış piyasalardan kaynak bulunması güçleşmiştir. Bu sebeple Osmanlı Hükümeti kaimelerin dış değerinin korunması için 1845 yılında Galata bankerlerinin ileri gelenlerinden iki tanesi ile anlaşma sağlayarak, Osmanlı ithalatının finansmanın sabit bir döviz kuru üzerinden bu bankerler tarafından dış mali piyasalara yazılacak poliçelerle finanse edilemesi uygulamasını başlatmıştır. Bankerler 1847 yılında hükümetten aynı işlevi yerine getirmek üzere bir banka kurmalarının kabulünü talep etmişler ve bu talep hükümetçe uygun bulunması üzerine ilk banka olarak İstanbul Bankası faaliye başlamıştır.¹²⁰

“ İkinci meşrutiyet' in ilan edildiği 1908 yılından 1923 yılın kadar geçen sürede toplam 24 milli banka kurulmuş olmasına karşın Cumhuriyet döneminde bunlardan sadece 14 tanesi faaliyetlerini devam ettirebilmiştir.”¹²¹

3.1.2. Banka ve İşlevleri

Banka, mevduat kabul eden bu mevduatı en verimli şekilde çeşitli kredi işlemlerinde kullanan veya faaliyetlerinin esas konusu düzenli bir şekilde kredi almak ya da kredi vermek olan ekonomik kuruluşlardır.¹²² Hane halkının tasarrufunu üretken yatırımlara yönlendiren bankalar, iktisadi hayat içerisinde önemli bir role sahiptir. Bu işlevleriyle bankalar kar amaçlı faaliyet gösteren diğer şirketlerden ayrı ve özel bir konuma sahip bulunmaktadır.

¹¹⁹ Bankacılık Tarihi, www.cu.edu.tr/insanlar/mceker/.../BANKA%20HUKUKUNUN%20TARİHÇESİ.doc (Erişim Tarihi: 18.01.2018)

¹²⁰ Türkiye Bankalar Birliği (2008), 50 . Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye' de Bankacılık Sistemi (1958-2007), TBB Yayın No:282, Kasım 2008, s.1,

¹²¹ Mehmet Günal, Para, Banka ve Finansal Sistem, Yeni Dönem Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 238,

¹²² Ferudun Kaya, Editörü): Bankacılık Giriş ve İlkeleri, Beta Basım Yayım A.Ş., 3. Baskı, Eylül 2014 – İstanbul, s.3,

Bankayı, “mevduat toplama ve kredi kullandırma başta olmak üzere finansal faaliyetler gerçekleştiren ticari bir işletme olarak tanımlamak mümkündür. Bankalar, topladıkları fonların maliyeti ile bu fonları kullanarak elde ettikleri gelir arasındaki farktan ve verdikleri diğer bankacılık hizmetlerinden kar elde eden işletmelerdir.”¹²³

Bankalar topladıkları “mevduatı, bazı kişi ve kuruluşlara kredi şeklinde tahsis eden; sermaye, para ve kredi ile ilgili her türlü işlemi yapan mali aracı kuruluşlardır. Ticari kuruluşlar oldukları için temel hedefleri, karlarını azami hale getirmektir. Bankalar, yaptıkları faaliyetler kamu yararı açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebeple kamu yararını da azamileştirmeleri için devlet tarafından özel kanunlarla sıkı şekilde kontrol edilmektedir. Kamu yararına sonuç veren fonksiyonlarından en önemlisi topladığı fonları en verimli alanlarda kullandırmakla milli gelirin daha hızlı artmasına sağladıkları katkıdır. Bu fonksiyonlarını serbest faiz sistemini içerisinde gerçekleştirirler. Faizin serbest olmadığı sistemlerde devlet teşvik ve selektif kredi yöntemleriyle bu sonucun elde edilmesini sağlamaya çalışır. Diğer önemli fonksiyonlarından biri de yaptığı çeşitli bankacılık hizmetleri vasıtasıyla ekonomik faaliyetlerin daha verimli bir şekilde gerçekleşmesine katkı sağlamasıdır.

Bankalar güvene dayalı müesseselerdir. Birbirini tanımayan ve birbirine güvenmeyen kişiler herkes bankayı tanır, banka da herkesi tanır. Bu şekilde birbirini tanımayan birçok kişi bankanın aracılığıyla güven içinde iş ilişkilerine girebilmekte, bu özellikleriyle bankalar diğer ticari kuruluşlardan farklı göstermekte ve devlet tarafından da farklı muamele görmektedirler. Bankaların bu fonksiyonlarının başarıyla devam edebilmesi için bankalara olan güvenin sarsılmaması gerekmektedir.”¹²⁴

3.1.3. “Bankaların Organizasyon Yapısı

Bankalar tüzel kişiliği olan, genellikle çok sayıda şubesi bulunan, binlerce kişinin çalıştığı, milyonlarca kişinin faaliyette bulunduğu işletmelerdir. Bu nedenle bankaların organizasyon yapısı ve birimler arasındaki koordinasyon çok önemlidir. Bu yapı teknik donanımla ve fiziki altyapı ile desteklenmek zorundadır.

Buna göre bankalarda yer alan organlar ve birimler şunlardır.

- ◆ Genel Kurul,
- ◆ Yönetim Kurulu,
- ◆ Kredi Komitesi,

¹²³ Fatih Akyıldız, Göstergeler Ne Anlatır ? Türkiye İçin İktisadi Göstergeler Rehberi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 604, Ekonomi 19, 1. Baskı İstanbul, Ekim 2017, s. 3,

¹²⁴ Alptekin Güney, Banka İşlemleri, İstanbul Beta Basım Yayım, 10. Baskı, Şubat 2017, s.4.

- ◆ Genel Müdür ve Yardımcıları,
- ◆ Denetçiler ve Banka Müfettişleri ¹²⁵

3.1.4. Bankacılık Faaliyetleri

5411 sayılı Bankacılık Kanunu Madde 4-Bankalar, diğer kanunlarda öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla aşağıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirebilirler:

3.1.5. “Mevduat Türleri

● Amacına Göre Mevduat Türleri

- ◆ Tasarruf Mevduatı: 1,3, 6 veya 12 aylık olmak üzere tamamen mevduat sahibinin belirleyeceği vade sonunda faiz getirisi vaadi bulunan düşük riskli mevduatlardır.
- ◆ Ticari Mevduat: Ticari işlemlere konu olan dernek, kooperatif ve birliklerin kurduğu firma ve banka gibi ticari işlemler gerçekleştiren kurulara ait mevduat hesaplarıdır.

● Hesap Sahibine Göre Mevduat Türleri

- ◆ Gerçek Kişi Mevduatı: Yalnızca gerçek kişiler tarafından açılan mevduat hesaplarıdır.
- ◆ Tüzel Kişi Mevduatı: Sadece tüzel kişiler tarafından açılabilen mevduat hesaplarıdır.

● Vadesine Göre Mevduat Türleri

- ◆ Vadesiz Mevduat: Hesap sahibi dilediği zaman hiç bir şart ve zorunluluk olmadan mevduatını çekebilir.
- ◆ Vadeli Mevduat: Hesap sahibi ve banka arasında, hesap açılırken kararlaştırılan vade sona erdiğinde, hesap sahibi mevduatını çekebilir.
- ◆ İhbarlı Mevduat: Hesap sahibi mevduatını bankadan çekmek istediğinde, belirli bir süre öncesinde bankaya yazılı olarak bu isteğini bildirmek zorundadır.
- ◆ Birikimli Mevduat: En az 5 yıl gibi bir vade ile açılabilen ve 1 veya 3 aylık dönemlerde hesap sahibinin para yatırabileceği bir mevduat hesabıdır.

● Tasarruf Yetkisine Göre Mevduat Türleri

- ◆ Bireysel Mevduat: Kişisel amaçlara yönelik açılan mevduat hesaplarıdır. Bireysel mevduat hesabında tasarruf etme, yatırımı yönlendirme yetkisi sadece hesap sahibine aittir.
- ◆ Birlikte Mevduat: Birden fazla kişinin bir araya gelerek birlikte mevduat hesabı açmaları ile meydana gelen bu mevduat hesabının iki çeşidi vardır:
- ◆ İştirak Halinde Mevduat: Bu mevduat hesabında, hesap ile ilgili herhangi bir işlem yapılacağına, hesaptan para çekmek gibi, hesap sahiplerinin tamamının imzasına

¹²⁵ T.C. Anadolu Üniversitesi , a.g.e.(Yayın No: 2746), s.26.

başvurulmaktadır. Dolayısıyla internet bankacılığı, telefon bankacılığı veya ATM işlemlerinden faydalanamayan bir mevduat hesabıdır.

◆ **Müşterek Mevduat:** Hesap sahiplerinin her birinin hesap üzerinde tek başına yetkili olduğu mevduat hesabıdır. Aynı zamanda teselsüllü mevduat olarak da bilinmektedir.

● **Para Cinsine Göre Mevduat Türleri**

◆ **TL /YP Mevduat:** Ticari kurum ve kuruluşların vadeli veya vadesiz açabileceği, birikimlerini değerlendirip ihtiyaç esnasında Vadesiz TL/YP Mevduat Hesabından diledikleri zaman; 1, 3, 6 veya 12 aylık vade ile açılan, Vadeli TL/YP Mevduat Hesabı'ndan ise vade sonunda nakit çekebilecekleri mevduat hesaplarıdır. Vadeli TL/YP Mevduat Hesabı Kırık Vadeli olarak da açılabilir. Kırık Vadeli TL/YP Mevduat Hesabı'nın özelliği ise 1,3, 6 ve 12 aylık vadelerin dışında kalan tüm vadelerde açılabilmesidir.¹²⁶

● **“Bankalar Kanununa Göre Mevduat Türleri**

◆ **Tasarruf Mevduatı:** Sadece gerçek kişiler tarafından açılan ve ticari işlemlere konu olmama şartını sağlayan mevduat hesaplarıdır.

◆ **Resmi Kuruluşlar Mevduatı:** Adli kurumlar, yerel yönetimler gibi kamu kuruluşlarına ait mevduat hesaplarıdır.

◆ **Ticari Kuruluşlar Mevduatı:** Gerçek ve tüzel kişiler tarafından oluşturulmuş ortaklık, kurum ve kuruluşlar gibi ticari işletmelerin mevduat hesaplarıdır.

◆ **Bankalar arası Mevduat:** Bankaların başka bankalarda açtıkları mevduat hesaplarıdır.

◆ **Diğer Kuruluşlar Mevduatı:** Tüm bu mevduat türleri kapsamı dışında kalan mevduat hesaplarıdır.”¹²⁷

3.1.6. Bazı Bankacılık Terimleri ve Anlamları

◆ **“Açık Piyasa İşlemleri (APİ) (Open Market Operations):**

TCMB'nin para politikasının hedefleri çerçevesinde, para arzının ve ekonominin likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi amacıyla, Türk lirası karşılığında; menkul kıymetlerin kesin alım satımı, geri alım vaadi ile satımı (repo), geri satım vaadi ile alımı (ters repo) işlemleri ile Türk lirası depo alınması ve verilmesi işlemleridir. Merkez bankaları açık piyasa işlemleri ile kısa vadeli faiz oranlarının politika faiz (ler)i etrafında oluşmasını sağlamakta ve finansal piyasalardaki likiditeyi düzenlemektedir.

¹²⁶ T.C. Anadolu Üniversitesi, a.g.e. (Yayın No: 2746), s.38

¹²⁷ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 11.09.2017)

◆ **Açık Pozisyon (Short Position):**

Döviz, altın, menkul kıymet gibi bir finansal araç üzerinden sahip olunan varlıkların aynı cinsten yükümlülükleri karşılanamayan kısmını ifade etmektedir. Örneğin 10 milyon USD yükümlülüğe karşı 5 milyon USD varlık bulunduruluyorsa aradaki 5 milyon USD, açık USD pozisyonunu göstermektedir.

◆ **Adat :**

Faize esas olan para ile paranın işletildiği gün sayısının çarpımıyla elde edilen sayıya adet denilmektedir.

◆ **Akreditif (Letter of Credit):**

“İhraç edilen malların bedellerinin ödenmesi konusunda belirli şartların yerine getirilmesi halinde ödemenin yapılacağına ilişkin bir çeşit teminattır. Akreditif işlemlerine bankalar veya diğer finans kurumları aracılık etmektedir. Bu doğrultuda, akreditif, finans kurumlarının belirli bir süre için, belirli bir miktar ve üçüncü bir kişi lehine yabancı ülkedeki bir muhabir bankaya kendi nezdinde kredi açması için gönderdiği bir tür teminat mektubudur.”¹²⁸

◆ **Altın Rezervi :**

“ Kur istikrarını sağlamak amacıyla merkez bankası ya da hazinenin kasasında saklanan altını ifade etmektedir.

◆ **Birincil Piyasa (Primary Market):**

İlk ihraçların yapıldığı piyasadır. Bir yatırım aracının örneğin bir menkul kıymetin ilk defa piyasaya sürülmesi (satılması) birincil piyasa işlemidir. Benzer şekilde, devlet iç borçlanma senetlerinin, Hazine Müsteşarlığı tarafından ihale yöntemi ile satımı da bir birincil piyasa işlemidir. Bu senetlerin daha sonra yatırımcılar arasındaki alım-satımları ise ikincil piyasa olarak adlandırılan piyasalarda gerçekleşmektedir.”¹²⁹

◆ **Bütçe :**

“İleriye dönük bir tarihte gerçekleşmesi düşünülen gelir ve gideri gösteren tabloya ifade etmektedir. Gelirin gidere eşit olmasına bütçe dengesi, giderin gelirden fazla olmasına bütçe açığı denir. Gelirin giderden fazla olmasına ise bütçe fazlası denilmektedir.

¹²⁸ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 10.5.2017)

¹²⁹ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 10.5.2017)

◆ **Bono :**

Borçlusu tarafından imzalanarak alacaklıya verilen ve belli bir paranın, belli bir süre sonra ödeneceğini bildiren ticari belgeye bono (emre muharrer senet) denir.

◆ **Borsaya Kote Olmak:**

Bir hisse senedinin borsada işlem görebilmesi için borsaya kayıt ettirilmesi gerekmektedir. Bu kayıt işlemine kote olmak olarak ifade edilmektedir.

◆ **Çapraz Kur:** Uluslararası piyasalarda genellikle döviz kurları ABD doları ile yerel paralar arasındaki değişim oranı şeklinde ifade edildiği için, ABD doları dışındaki iki para birimi arasındaki değişim oranı bunların ABD doları cinsinden fiyatlarına göre dolaylı olarak hesaplanabilmektedir. Çapraz kur, iki yabancı para ve bu iki paranın her birinin bir üçüncü yabancı para (genellikle ABD doları) ile arasındaki parite olarak tanımlanan döviz değişim kurudur. Diğer bir ifadeyle, iki para birimi arasındaki dolaylı değişim oranına çapraz kur adı verilmektedir.¹³⁰

◆ **Dalgalı Kur Rejimi (Floating Exchange Rate Regime):**

“Kurun büyük ölçüde piyasadaki arz ve talep koşullarına göre belirlendiği sistemi ifade eder. Döviz kurlarındaki aşırı oynaklığı ve/veya piyasa temellerinden kopuk hareketleri önlemek amacıyla merkez bankaları döviz alımı/satımı yoluyla piyasaya seyrek olarak ve sınırlı miktarlarda müdahale etmektedir.”¹³¹

◆ **Deflasyon :**

“Fiyatların düşmesine rağmen üretimin ve istihdamın da düşmesini denilmektedir.

◆ **Devalüasyon:**

Ulusal paranın değerinin düşürülmesine denilmektedir.

◆ **Döviz :**

Ulusal para dışında kalan tüm diğer ülke paralarına verilen isimdir.

◆ **Efektif (Banknote) :**

Kaydi forma dönüşmemiş, ekonomik birimlerin fiilen banknot ve bozuk para olarak ellerinde tuttukları parayı ifade etmek için kullanılan bir terimdir.¹³²

¹³⁰ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 10.5.2017)

¹³¹ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 10.5.2017)

¹³² Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 13.07.2017)

◆ **Elektronik Fon Transferi (EFT):**

“Türk lirası üzerinden yapılan ödeme işlemlerinin elektronik ortamda gerçek zamanlı mutabakatını sağlayan ödeme sistemidir. EFT sisteminin sahibi ve işleticisi TCMB’dir. EFT Sistemi Müşteriler Arası TL Aktarım Sistemi ve Bankalararası TL Aktarım Sistemi olmak üzere iki bileşene sahiptir. EFT Sistemi resmi tatil günleri dışında hafta içi her gün 08.00-17.30 saatleri arasında çalışmakta, yarım işgünlerinde ise sistem 13.00’da kapanmaktadır.”¹³³

◆ **Euro Bonolar (Eurobond):**

“Çıkaran ülkenin veya kuruluşun, kendi ulusal para birimi dışındaki bir para birimi üzerinden ihraç ettiği menkul kıymetlerdir.”¹³⁴

◆ **Factoring :**

“ Alacak hakkını başka bir kuruluşa devrederek nakit sağlamayı ifade etmekte olup, örneğin elinizdeki bir senedi süresinden önce kuruluşa daha düşük bir ücret karşılığı verilmekte, o kuruluş da bu verilen senedi zamanı gelince kendi namına tahsil etmektedir.

◆ **Faiz:**

Üretim faktörlerinden sermayenin elde ettiği getiriye ifade etmektedir. Diğer bir deyişle paranın kullanım bedelidir.

◆ **Forward:**

İhracatçıyı belirli bir vadede önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikteki döviz alma veya satma, bankayı ise döviz satma veya alma yükümlüsü kılan, vade sonunda ise nakdi uzlaşmalı ya da kaydi teslimatlı olarak gerçekleştirilen ticari işlemler anlamına gelir.”¹³⁵

◆ **Gayrimenkul :**

Ev, arsa vb. taşınmaz mallara verilen ad.

◆ **Hazine Kağıtları:**

Hazine tarafından satılan bono ve tahvillere denir.

◆ **Hisse Senedi :**

Bir şirkete belirli oranda katılım payını temsil eden kıymetli evrakları ifade etmektedir.

¹³³ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 13.07.2017),

¹³⁴ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 13.07.2017).

¹³⁵ Bankacılık Terimleri, <https://eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/hazine/turev-urunler/forward> (Erişim Tarihi: 11.08.2017)

◆ **İkincil Piyasa (Secondary Market):**

“Kıymetlerin ilk ihraçları sonrası işlem gördükleri piyasaları ifade eder. Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen borçlanma senetlerinin ihraç sonrası alınıp satıldığı Borsa İstanbul, Borçlanma Araçları Piyasası ikincil piyasaya bir örnektir.”¹³⁶

◆ **İpotek:**

Borca karşılık bir taşınmazın rehin gösterilmesine denir.

◆ **Kambiyo :**

Yabancı paranın milli parayla değiştirilmesini veya Türk parasının yabancı para ile değiştirilmesi işlemlerini ifade etmektedir.

◆ **Kara Para :**

“ Yasa dışı işlerden elde edilen parayı ifade etmektedir.

◆ **Leasing :** Şirketin gerekli duyduğu varlıkları satın almak yerine belirli bir süre zarfında kiralamasını ifade etmektedir. .

◆ **Konsolidasyon:**

Bir borcun borçlusu tarafından ödenmeyip zorunlu veya gönüllü olarak vade, faiz, tür ve benzeri yönlerden yeniden yapılandırılmasını ifade eder.”¹³⁷.

◆ **LIBID (London Interbank Bid Rate):**

“Londra Bankalar arası Para Piyasasında, kredibilitesi birbirlerinden ABD doları üzerinden mevduat kabul etme işlemlerinde uyguladıkları faiz oranını ifade etmektedir.

◆ **LIBOR (London Interbank Offered Rate):**

Londra Bankalararası Para Piyasasında, kredibilitesi yüksek bankaların birbirlerine ABD doları üzerinden borç verme işlemlerinde uyguladıkları faiz oranını ifade etmektedir. Londra saati ile 11:00' de sabitlenen bu oran piyasalar tarafından referans faizi olarak kullanılmaktadır

◆ **Likidite:**

Piyasada işlem gören herhangi bir varlık veya kıymetin piyasa fiyatını etkilemeden alınıp satılabilmesinin ölçütüdür. Likiditesi yüksek varlık veya kıymetlerin işlem hacimlerinin de yüksek olması beklenmektedir.”¹³⁸

¹³⁶ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 12.08.2017),

¹³⁷ Bankacılık Terimleri,
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 10.5.2017)

◆ **Menkul :**

Taşınabilir malları ifade etmektedir.

◆ **Mevduat :**

Belirli bir süre sonunda alınmak üzere belli bir bedel karşılığında bankalara verilen parayı ifade etmektedir. .

◆ **Nominal Değer (Par Value, Face Value):**

Bir kıymetli kağıdın üzerinde yazan değerdir. Örneğin, T.C. Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan her bir devlet iç borçlanma senedinin nominal değeri, üzerinde fiilen yazan 100.000 TL değeri ifade etmektedir.

◆ **Portföy:**

Yatırımcıların sahip olduğu menkul kıymetlerin tamamını ifade etmektedir.

◆ **Sermaye Piyasası (Capital Market):**

“Bir yıldan daha uzun vadeli yatırım araçlarının ihraç edildiği ve işlem gördüğü piyasaları ifade etmektedir.

◆ **Tahvil:**

Uzun vadeli olarak fon sağlamak amacıyla piyasaya sürülen borçlanma senetlerine tahvil denilmektedir. Tahvil çıkartanlar aslında yatırımcıya belirli bir vade gününde belirli bir faiz oranından ödeme yapmayı taahhüt etmektedirler.

◆ **Teminat:**

Bir hakkı güvence (emniyet) altında bulundurmak demektir. Geniş anlamıyla teminat, bir borç için alacaklıya verilen garantiyi veya karşılığı ifade eder. Diğer yandan borcun ödenmesinin veya bir taahhüdün yerine getirilmesinin, aksi halde hak sahibinin uğrayacağı zararın karşılanması için verilen garanti veya karşılıklara da teminat denir. Teminat, şahsi (gayrimaddi) veya aynı (maddi) olabilir.”¹³⁹

◆ **Valör (Value Date):**

. “Üzerinde anlaşma sağlanan bir işlemin, fiilen yerine getirileceği örneğin, karşılıklı olarak hesaplara alacak ve borç kaydedileceği tarihtir. Benzer şekilde bir fonun, örneğin mevduatın sahibi tarafından fiilen kullanılabilmesi tarihi ifade eder.”¹⁴⁰

¹³⁸ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 15.07.2017)

¹³⁹ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 03.07.2017)

¹⁴⁰ Bankacılık Terimleri,

<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 03.07.2017),

3.1.7. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

“Merkez Bankaları, buldukları ülkenin veya bir ülkeler topluluğunun (Avrupa Birliği'nde olduğu gibi) para politikasını belirleyen bir kurumdur. Para biriminin değerini korumak, enflasyon hedeflemesine gitmek, bankacılık sektörünün son mercii olmak ve faiz haddinin kontrolü gibi görevleri vardır. Bunun yanında merkez bankasının, bankalar ve diğer finansal kurumları, tedbirsizlik ve dolandırıcılığa karşı denetlemek gibi yetkileri de olabilmektedir.”¹⁴¹

3.1.8. Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu (BDDK)

“Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu 82. Maddesine göre kamu tüzel kişiliğine haiz ve mali özerkliğe sahip olarak kurulmuştur. Kurumun Merkezi Ankara’ dır. Kurul, biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurul Başkanı Kurumun da başkanı konumundadır. Kurul, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’ nun karar organı olarak görev yapmaktadır.

Kurum, bankacılık kanunu mevzuatla kendisine verilen düzenleme ve denetlemeyle ilgili görev ve yetkileri kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmektedir. Hiçbir organ veya makamın kurulun kararlarını etkilemek amacıyla kuruma talimat verme yetkisi bulunmamaktadır. Kurum, mali kaynaklarını görev yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, kendi bütçesinde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde, kendisine verilen görev ve yetkilerini etkin şekilde yerine getirilbilmek amacıyla kendine yeterli sayı ve nitelikte personelin istihdam edilmesini sağlamaktadır.

Kurumun öncelikli amacı, Bankacılık Kanununun uygulanmasını sağlamak olup, Bankacılık Kanununun amacı ise Tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak, Mali piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak, Ekonomik kalkınmanın gereklerini de dikkate alarak kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere bankaların kuruluş, yönetim, çalışma, devir, birleşme, BDDK tasfiye denetlenmelerine ilişkin esaslar hakkında düzenlemeler yapmaktır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Bankacılık Kanunu nda belirtilen görev ve amaçları gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur.”¹⁴²

¹⁴¹ T.C. Anadolu Üniversitesi, a.g.e. (Yayın No: 2746), s.26

¹⁴² T.C. Anadolu Üniversitesi, a.g.e. (Yayın No: 2746), s.26

3.1.9. Basitleştirilmiş Banka Bilançosu ¹⁴³

Basitleştirilmiş şekilde banka bilançosu aşağıdaki gibidir.

Aktif	Pasif
-Nakit Varlıklar	-Mevduat
-Borçlanma Senetleri	-Alınan Krediler
-Krediler	-Sermaye

3.2. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE RİSKLER

Bankaların almış oldukları kararlarda, yapmış oldukları işlemlerde değişik ölçülerde de olsa risk, diğer bir ifadeyle zarara uğrama olasılığı bulunmaktadır. Her girişimde risk olmakla birlikte, finansal aracılık yapan bankaların karşılaştıkları riskler daha çeşitli ve kapsamlı halde bulunmaktadır. Dalgalı döviz kuru sistemi, faizlerde oynaklık, sermaye hareketlerinde serbestlik, finansal pazarlarda vadelerin kısılması, alım satım amaçlı türev ürünlerin yaygınlaşması, spekülasyon güdüsünün artması, ülke riski, bankalarla diğer finansal kurumlar arasındaki rekabetin yoğunlaşması, finansal pazarlarda kararsızlık, bankacılıkta işleri arttırmış ve / veya çeşitlendirmiştir. Günümüzde bankacılık alanında karşılaşılan başlıca risk çeşitleri aşağıdaki gibidir:

◆ Kredi Riski

Bu risk, potansiyel kayıplar açısından büyük bir önem taşır. Kredi riski müşterilerin geri ödeme sıkıntıya düşmelerinden kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle kullanılan kredinin geri ödenmeme halini ifade etmektedir. Kredinin geri ödenmemesi, kredi alacağının tamamen veya kısmen kaybına neden olmakta, hemen hemen her işlem, geri ödenmeme, geçikme, temerrüt riski taşımaktadır.

◆ Likidite Riskler

Genel olarak nakit ya da diğer finansal varlıkların teslimi yoluyla ödenmesi gereken borçlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesinde zorlanma olarak tanımlanmakta olup, bankaların yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeme olasılığı likidite riskini oluşturmaktadır. Bankaların nakit akışlarındaki dengesizlik sonucu, nakit mevcutlarının ve nakit girişlerinin, nakit çıkışlarını tam olarak ve zamanında karşılayamaması, likidite riskini oluşturmaktadır.

¹⁴³ Akyıldız, a.g. e., s.367

◆ Piyasaya İlişkin Likidite Riski

Bankaların piyasalarda gerektiği gibi yer alamaması, sıg piyasaya yapısı, piyasada oluşan engeller, kısıtlamalar nedeniyle pozisyonlarını uygun bir fiyatla ve yeterli tutarda hızlı olarak yapamamasını, pozisyonunu değiştirmemesi sonucu doğabilecek zarar olasılığını, piyasaya ilişkin likidite riski olarak ifade edilmektedir.

◆ Yatırım (Menkul Değerler Plasman) Riski

Bankaların portföyünde bulunan tahvil, hisse senedi ve benzeri menkul değerlerin, finansal varlıkların, aliş bedellerine göre değer kaybetmesi sonucunda bankanın uğrayabileceği zarar yatırım (plasman) riskini oluşturmaktadır.

◆ Faaliyet Riski (Operasyonel Risk)

Bankalarda günlük rutin faaliyetlerden doğabilecek kayıpları ifade etmektedir. Banka içi kontrollerdeki aksama sonucu hata ve usulsüzlüklerin gözden kağması, banka personelinin talimatlara uygun hareket etmemesinin doğurduğu gecikmeler, bilgi teknolojisi ve sistemindeki hata ve aksamalar, rakipleri ve değişen koşulları izlemedeki başarısızlık gibi nedenlerden kaynaklanabilecek kayıp ya da zarara uğrama olasılığı, faaliyet riski olarak ifade edilmektedir.¹⁴⁴

◆ Döviz Kuru, Yabancı Para Riski

Yabancı para riski, kurlardaki değişmelerden kaynaklanan kazanç ve kayıplarla ilgili olup, Kur riski, yabancı paraya dayalı işlemler de, yabancı paraların yerli paraya ya da birbirlerine karşı değerlerinin değişmesi halinde ortaya çıkmakta, sonuçta bu da kâr veya zarara oluşmasına neden olmakta, özellikle döviz pozisyon ağığı ya da fazlası olan bankaların, döviz kurundaki dalgalanmalar nedeniyle zarara uğrama olasılığı, döviz kuru riskini oluşturmaktadır.

◆ Faiz Oranı Riski

Faiz oranı riski, faiz oranlarında oluşan değişmeler nedeniyle bir finansal varlığın ve / veya yükümlülüğün gerçeğe uygun değerinde veya nakit akışlarında dalgalanma olma riski olup, faiz oranlarındaki hareketlenmelerden kaynaklanmaktadır. Faiz açısından pozitif veya negatif dengesizlik içinde bulunan bankaların uğrayabilecekleri zarar olasılığını arttırmaktadır. Faiz bazında bir uyumsuzluk olması veya değişken faiz mali yükümlülüklerinin gelecekteki nakit akımları, gelir–gider üzerinde belirsizliğe yol açması halinde ortaya çıkmaktadır. Faiz riski, faiz oranlarındaki değişim nedeniyle hem gelirlerdeki değişim hem de ekonomik değerdeki değişim olarak ifade edilmektedir.

¹⁴⁴ Öztin Akgüç, Ticaret Bankalarının Yönetimi, Birinci Baskı, Basım 2011, s.8

◆ **Transfer Riski**

“Sınır ötesi işlemlerde kredi müşterisinin bulunduğu ülkenin ekonomik durumu, döviz rezervi yetersizliği veya mevzuatı nedeniyle döviz borcunun, istenen türde ya da konvertibil diğer bir döviz cinsi ile geri ödenememesi olasılığı trnasfer riskini oluşturur.”¹⁴⁵

◆ **Politik Risk**

Uluslararası işlemlerde krediyi alan kişi ya da kuruluşun faaliyette bulunduğu ülkede politik düzenin değişmesi, söz konusu ülke ile siyasi ilişkilerin kesilmesi, ambargo uygulanması, savaş, iç kargaşa, ödemelerin durdurulması gibi nedenlerle yükümlülüğün tamamen veya kısmen yerine getirilmemesi politik risk olarak ifade edilmektedir.

◆ **Piyasa Riski**

“Finansal piyasalardaki fiyat dalgalanmaları nedeniyle bir finansal varlığın gerçeğe uygun değerinde ve / veya gelecekteki nakit akışında değişme riskidir. Piyasa riski, üç ayrı riskin, yabancı para, faiz oranı ve diğer fiyat rislinin bileşkesidir.”

146

◆ **İşlemin Sonuçlandırılmaması Riski**

Özellikle vadeli işlemlerde ortaya çıkmakta, Bankanın belirlenen süre sonunda karşı tarafın yükümlülüğünü yerine getirmemesi sonucu sözleşmeye konu finansal varlığı, döviz, fonu elde edememesi, teslim alamaması ya da teslim edememesi işlemin sonuçlandırılmaması riskini ifade etmektedir.

◆ **İşlemin Sonuçlandırılması Öncesi Oluşan Risk**

Karşı tarafın işlemin gerçekleştirme süresi içinde, sözleşmelerde belirlenen yükümlülüğünü yerine getirmeyeceğinin ya da işlemin zararla sonuçlanacağını anlaşılması banka için risk oluşturmaktadır.

◆ **Hile, Dolandırıcılık, Yolsuzluk Riski**

Hile, dolandırıcılık, sahtekarlık, hırsızlık gibi yasa dışı, etik dışı fiillerden doğabilecek kayıplar, zararlar bankacılık sektöründe diğer işlemlere göre daha yüksek olup, gerek banka personelinin gerek banka müşterilerinin, üçüncü kişilerin yasalara aykırı, iyiniyet ve dürüstlükten yoksun işlemleri, hile, dolandırıcılık, sahtecilik, yolsuzluk riskini oluşturmaktadır.

◆ **Yönetim Riski**

Banka yöneticilerinin ve banka çalışanlarının yetersizliğinden, yaptıkları hatalardan kaynaklanan riskleri ifade etmekte olup, Kredilerin belirli yöre, sektör ya

¹⁴⁵ Öztin, a.g.e (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.10

¹⁴⁶ Öztin, a.g.e (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.10

da kişilerde yoğunlaşması nedeniyle akışkanlığını yitirmesi, yeterli güvence alınmaması, aşırı kur ve / veya faiz riski üstlenilmesi, aşırı personel çalıştırılması, yeni hizmetler üretilmemesi, hatalı iştirak kararları, pazarlamada yetersizlikler, sunulan hizmetlerinin fiyatlarının gereği gibi belirlenmemesi, ekip çalışması yapılmaması, örgütlemadaki eksiklikler ve benzeri işlemler yönetim riskinin oluşmasına neden olmaktadır.

◆ Mevzuata İlişkin Yetersiz Bilgi Riski

Banka çalışanlarının yanlış ya da yetersiz bilgi veya belgeye dayanarak yapacakları işlemler sonucu bankaların yükümlülüklerinin artması ya da haklarının kaybolması veya haklarının gereğinden daha düşük düzeyde gerçekleşme olasılığı, yetersiz bilgi riskinin oluşturmaktadır.

◆ Düzenlemelere Uymama Riski

Mevzuata uyulmaması, yasal yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi nedeniyle uğranılabilecek kayıplar ve para cezaları, ayrı bir risk türü olarak ifade edilmektedir.

◆ İtibar Riski

“Bankaların diğer işlemler gibi, maddi değerleri dışında bilançolarına yansımayan itibar değerleri, doğal olarak bunun karşılığı itibar riskleri bulunmaktadır. Finansal performansın başarılı gözükmemesi ya da mali sonuçların makyajlanması, banka sahipleri ve üst düzey yöneticiler hakkında kuşku, sunulan hizmetlerin kalitesinin düşüklüğü, zayıf sosyal sorumluluk anlayışı, etik kurallara uymama, yasal olmayan işlemler nedeniyle banka hakkında açılan davalar, idari ve adli suç dosyalarının kabarıklığı, genelde itibar riskini doğurur.”¹⁴⁷

◆ İşletmenin Risk Düzeyi

İşletmenin risk düzeyi faaliyet riski ve finansal riskin toplamı olarak ifade edilmektedir. Faaliyet riski, işletmenin faaliyetinden dolayı karşılaşılabilecek riski anlatmak için kullanılmakta olup, diğer bir ifadeyle faaliyet riski varlıklar üzerinden gelecekte sağlanacak gelirlerin tahminindeki belirsizlikleri ifade etmektedir. Bu risk, işletmenin içinde bulunduğu sektörden sektöre farklılık göstermekle birlikte zaman içerisinde değişiklikte de gösterebilir. Faaliyet riskini etkileyen birçok faktörden söz edilebilir. Bu faktörler şu şekilde tanımlanabilir:

- ◆ Talepteki (Satışlardaki) Değişmeler,
- ◆ Satış Fiyatındaki Değişmeler,
- ◆ Girdi Fiyatlarındaki Değişimler,
- ◆ Faaliyet Kaldırıcısının Yüksek Olması (sabit maliyetlerinin yüksek olması),

¹⁴⁷ Öztin, a.g.e (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.12,

◆ Finansal Risk¹⁴⁸

Şeklinde tanımlanabilir.

3.3. BANKALARDA PERFORMANS ANALİZİ

Bankalar finansal piyasanın en önemli faktörlerinden olup, bankalar faaliyetlerini güven esasına dayalı olarak yürüten kuruluşlardır. Bu nedenle diğer işletmelerden daha fazla kişi ve kuruluş bankalar ile yakından ilgilenmektedir. Banka hissedarları dışında fon tedarikçileri, fon kullanıcıları ve devlet adına düzenleme ve denetleme yapan kuruluşlar banka performansı ile yakından ilgilenmektedirler. Ayrıca bankanın zarar görmesi halinde ilgililerle birlikte bankanın içinde bulunduğu ülkenin ekonomisi de zarar görmektedir.

Performans, bankalarda amaçlara veya hedeflere ulaşma düzeyini ifade etmektedir.

Banka da amaç ve hedefler, müşteri memnuniyetini arttırmak, hizmet kalitesini arttırmak, karı ve katma değeri maksimuma çıkarmak gibi geniş bir yelpaze içerisinde yer alabilmektedir.

Performans birçok açıdan ölçülebilir, bu ölçümler müşteri memnuniyeti, etkinlik, karlılık, verimlilik, katma değer bunlardan yalnızca birkaçını ifade etmektedir. Halka açık bankalarda piyasa performansı (hisse senetleri borsaya kota bankaların değerini ifade etmektedir, bankanın yürüttüğü tüm faaliyetlerin, hisse senetlerine yansması beklenen bir durumdur.) yatırımcılar tarafından yakından takip edilmektedir.

Performans ölçümünde önemli olan husus karşılaştırma ölçülerinin belirlenmesidir. Ölçü olmadan başarı veya başarısızlıktan bahsetmek mümkün değildir.

Banka Performansının ölçülmesinde esas alınabilecek ölçülerin bazıları aşağıda gibidir:

- ◆ "Sektör ortalamaları,
- ◆ Rakip banka sonuçları,
- ◆ Banka hedefleri,
- ◆ Bankanın geçmiş yıl verileri"¹⁴⁹

Banka yönetiminin bir bilimden çok bir sanat olduğu söylenir. Bu cümlenin anlamı, bilginin yanı sıra banka üst düzey yöneticilerinin sezgişlerinin, yeteneklerinin, sağduyulu, sağgörülü davranışlarının, deneyimlerinin, inisiyatif almadaki

¹⁴⁸ Nurhan Aydın vd., Finansal Yönetim, 5. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 217

¹⁴⁹ T.C. Anadolu Üniversitesi, a.g.e. (Yayın No: 2746), s.158

cesaretlerinin, karar almadaki çabukluklarının, etik değerlerinin kısacası kişisel niteliklerinin, bankanın performansının belirleyici niteliklerdir.

Banka kaynakları, emniyetle uyumlu olarak en karlı şekilde kullanılmalı ya da banka belirli bir risk düzeyinde varlık ve kaynaklarını, karını maksime edecek şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bankanın başarı ulaşmasında (performansın) üst düzey yöneticilerin önemini, belirleyici olmaktadır. Bankaların amaçlarına ulaşmasına banka yöneticilerinin kalitesi, nitelikleri, beceriler etken olmaktadır.¹⁵⁰

3.4. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE ÜST DÜZEY YÖNETİCİLERDE ARANAN NİTELİKLER

Bankanın üst düzey yöneticilerinin, genel müdür, murahhas aza varsa CEO' su (chief executive officer) işlevlerinin gereği gibi yerine getirebilmeleri için eğitim, deneyim, bankacılık bilgisinin yanı sıra aranan nitelik ve beceriler şu başlıklar altında ifade edilebilir:

- ◆ Planlama: Üst düzey yönetici planlama yapmakta, öncelikle amaçlarını belirlemek, amaca ulaştıracak politikaları saptamak, amacı gerçekleştirebilecek politikaları yürütebilecek ekibi örgütü kurmak, ekibi oluşturabilecek kişileri seçmek ve atamak, aralarında eşgüdüm sağlamak, izlemek, denetlemek, eksikleri saptamak, olumsuzluklar görüldüğünde düzeltici önlemleri zamanında almak ve uygulamak, işleri sürüncemede bırakmamak, sonuçlandırmak, planlama süreci içerisinde yer almaktadır.
- ◆ Örnek olma: Üst düzey yönetici (CEO), çalışma, azim, kararlılık, tutarlılık, adil ve dengeli karar ve davranışlarıyla örgüt için iyi bir örnek oluşturması gerekmektedir.
- ◆ Dürüst davranış: Yöneticinin olmazsa olmaz koşulu dürüstlük, etik değerlere uymak, kötü niyetli, şaibeli, yolsuzluk kokan davranışlara, uygulamalara, isteklere ne olursa olsun karşı durmak, bu tür davranışlara yönelik kesin ve kararlı savaş vermek, dürüst olmanın gereğidir. Yalnız kişisel çıkar sağlamama değil, yakın çevresine moral verme, ekibin şaibeli, lekeli işlere bulaşmaması konusunda da gereken özeni göstermek üst düzey yöneticilerin vazifelerindedir.
- ◆ Olgunluk: Duygusal davranma, ılımlı olma, çevreyi ekibi aşağılamama, küçük düşürmeme, ölçüyü yitirmeme, başarısızlık halinde sorumluluğu üstlenme, başarıları kişiselde de olsa çalışma ekibiyle paylaşma, çevreden gelen istekleri, eleştirileri dinleme olgunluk belirtileridir. Başarısızlıkları, ortaya çıkan sorunları, alt kademelere

¹⁵⁰ Akgüç, a.g.e., (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.559

yükleme, başarısızlığın kaynağı olarak süreçte yer alan kişileri göstermek, suçlamak, sorunları daha da derinleştirir, sorunları çözümsüz kılar.

◆ Çalışanlarla iyi ilişkiler kurmak: Çalışanlarla ilgilenmek, isteklerini algılamak, birinci elden kavramak, sorunlara hatta dile getirilmemiş duygu ve düşünceleri sezinlemek, empati, üst düzey yöneticide bulunması gereken ve arzu edilen niteliklerdir.

◆ Hakça davranış: Kişilere karşı objektif olma, herkese hak ettiğini vermeye çalışma; klik, hizip oluşturarak örgütte ayırım yapmama, ikilik yaratmama, eşit olanlara eşit mesafeli davranma, iyi bir yöneticide olması gereken niteliklerdir.

◆ Övünmekten, övülmekten kaçınma: İyi bir yönetici, lider yönetici övünmekten kaçınır, tersine kusurları varsa bunu söyler, eleştirilere duyarlıdır. Özeleştiri yapar, alçakgönüllü davranışlar göstermelidir.

◆ Güdüleme (motive etmek): Çalışanları, örgütün amaçlarına ulaşmak doğrultusunda güdülemek, gerektiğinde ödüllendirme yoluyla harekete geçirmek, yöneticinin temel vazifeleri arasında yer almaktadır.

◆ Örgüt içi çatışma ve anlaşmazlıkları çözmek: İyi bir yönetici, yapıcı, hakça davranışlarla örgüt içi çatışmaların önüne geçmeli, sürtüşmeleri azaltarak uzlaşmacı bir yaklaşımla çalışanları tatmin edici, işbirliği sağlayıcı ortam oluşturmalıdır.

◆ Çevreye, topluma saygılı olma: Öfkeye, duygulara yenik düşme, soğukkanlılığı yitirme, alt kademeyi, çevreyi azarlama, bir yöneticiye yakışmayan, ancak yetersiz bir yöneticiyi betimleyen davranışları göstermektedir. .

◆ Verdiği sözü vaatleri yerine getirme: İyi bir yönetici yapamayacağı işleri vaat etmez. Genelde yapabileceklerinden daha azının sözünü verir. Hedefleri gerçekleştiremediğinde, vaatleri yerine getirmediğinde buna neden, özür bulmaya çalışmaz. Cesurca sonuçları ve sorumluluğu üstlenecek davranışlar içinde bulunmalıdır.

◆ Başkalarının düşkünlüklerinden (zaafından) yararlanmama: İyi bir yönetici başkaları hakkında dosya tutarak, çevresindekilerin ya da karşıtlarının zaaflarından, düşkünlüklerinden yararlanarak kendine çıkar sağlayarak mevkisini güçlendirmeye gayretlerine girişmez.

◆ Eksikleri giderme: Lider yönetici kendini yetiştirmeye de zaman ayırarak, örgütün, çevrenin ve iyi seçilmiş danışmanların öğütlerini, önerilerini dinleyerek, zamanı iyi kullanarak, önemli işlerle, gösterişe kaçan işler arasında ayırım yaparak, bu eksikliklerini giderebilir.

◆ Tüm yetkileri tek elde toplamak: İyi bir yönetici tüm yetkileri kendinde toplamaz, iş bölümü yapar, en iyi elemanlarını en kritik yerlere yerleştirerek ayrıntıya karışmaz.

Sezisiyle, ne zaman, neye ve nereye kadar ne ölçüde müdahale edileceğine karar verebilmelidir.

“Banka üst düzey yönetiminde de ileri görüşlülük (vizyon): Dürüstlük, ilkelerden öden vermeme, gelişmeleri yakından izleme ve analiz etme, harekete geçme kararlılığı, gerektiğinde sorumluluk ve risk üstlenme, sağduyulu davranış, disiplin, sebat (direnme) çalışanlarla iyi ilişkiler kurmak, çalışanlardan kopmamak, başarıyı sağlar”¹⁵¹

3.5. BANKALARDA BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Bu araştırmada makro ekonomik nedenlerin yol açtığı başarısızlıklar üzerinde değil banka yönetimi ve denetiminden kaynaklanan başarısızlık ele alınmaktadır.

Yapılan araştırmalar, sorunlu bankalarda, zorlukların, olumsuzlukların temelinde yönetim hatalarının yattığını, başarısızlığın yönetim becerisi yetersizliğinden, dürüst davranış eksikliğinden, yönetici niteliklerine sahip olunmamasından dolayı ortaya çıktığını göstermektedir.

Başarısız Yönetim Şekilleri:

Bankalarda başarısız yönetim şekilleri, özelliklerine göre aşağıdaki başlıklar altında toplanmak mümkündür.

◆ Teknik Bilgi Yetersizliği

Bankacılık giderek riskli bir faaliyet alanı haline geldiğinden, risk yönetimi, başarıda belirleyici etken olarak ortaya çıkmaktadır. Banka üst düzey yönetiminde bilgi noksanlığı, yanlış beklentiler, vizyon, ileri görüş eksikliği, başarısızlığın nedenleri olarak ortaya çıkıyorsa bu tür yönetim “teknik bilgisi yetersiz yönetim” olarak tanımlanmaktadır. Bankanın donuk kredilerinin artması, kredilerin belirli sektörlerde yoğunlaşması, döviz pozisyon açığı nedeniyle uğranılan kambiyo zararlarının yüksekliği, vade uyumsuzluğunun doğurduğu likidite riski, faiz haddi gelişmelerine karşı yanlış pozisyon alma, risk azaltıcı teknikleri yerinde kullanmama, sektörde teknolojik yenilikleri izlememe, teknik bilgi yetersizliğinin başlıca işaretlerindedir. Banka yönetiminin dürüst olmasına karşın, bankacılığa ilişkin teknik bilgi eksikliği, başarısızlığa sebep olmaktadır.

◆ Tutkulu Yönetim

Bankacılık etiğine aykırı uygulamalar yapmak, aşırı risk yüklenme, kısa sürede bankanın karını yükseltmeye, yöneticilere, şöhret, itibar sağlamaya yönelik yönetim, hırslı, tutkulu yönetim olarak ifade edilmektedir.

¹⁵¹ Akgüç, a.g.e. (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.561

Risk azaltıcı önlemler almadan gayrinakdi kredi portföyünü aşırı genişletmek, yüksek getiri beklentisi ile kredi vermek, banka hizmetlerine yüksek ücret uygulamak, faiz, arbitraj karı elde etmek için yabancı para ile borçlanıp ulusal para cinsinden kredi vermek, bilanço içi ve bilanço altı pozisyon açıklarını büyütme, risk yönetim araçlarını, vadeli işlemleri, opsiyon sözleşmelerini spekülatif amaçla kullanmak, bankanın geleceği ile bir şekilde kumar oynamak, tutkulu yönetim belirtileri olup, raslantısal olarak, şansın yardımcı olduğu dönemlerde bu tür bir yönetim anlayışı kısa dönemde yüksek kar elde edebilmelidir. Ancak, orta dönemde müşteri kayıplarına, zararlı sonuçlara yol açmaktadır. Bankanın aşırı risk üstlenmesi konusunda piyasalarda, sivil toplum örgütlerinde, risk derecelendirme kuruluşlarında, denetim, gözetim otoritelerinde oluşan görüş ve kanaat, bankaların piyasa değeri, itibar değeri üzerinde de olumsuz etkileri bulunduğuur.

◆ **Kozmetik, Makyajcı Yönetim**

Kozmetik, makyajcı yönetim anlayışında, bankaların gerçekte başarılı olması değil, başarılı gözükmesi gösterilmesi istenilmektedir. Bilançolarda kredilerin kalitesi yüksek gösterilerek, kredi karşılıkları gereğince az ayrılarak, bir yandan bankanın donuk kredileri canlı krediler gibi gösterilirken öte yandan bankanın faaliyet karının yüksek hesaplanması; giderlerin aktifleştirilmesi; gelir reeskontlarını yüksek, gider reeskontlarının düşük hesaplanması, ayrılan kıdem tazminatı ve gider karşılıklarının yetersiz olması, genellikle varlıkların yüksek, buna karşılık yükümlülüklerinin düşük bedelle değerlendirilmesi, bilanço ve kar makyajına neden olmaktadır. Kötü yönetim şekillerinden biri de gösterişçi, makyajcı yönetim olarak nitelendirilmektedir. Kozmetik yönetimde gerçek başarı amaçlanmamakta, amaç rakamları makyajlanarak, olayların, gelişmelerin olduğundan farklı şekilde gösterilerek, başarılı olduğu izlenimi verilerek, başarı algısı yaratılmaktadır.

◆ **Dürüst Olmayan Yönetim**

Dürüst olmayan yönetim; örtülü yollarla banka kaynaklarını bankanın hakim ortaklarına, banka yöneticilerine aktarmaktadır. Banka faaliyetlerini düzenleyen yasalar, bankaların yöneticilerine, ortaklarına kredi vermelerini kısıtlamaktadır. Bu kısıtlama ve sınırlardan kurtulmak için, fiktif (naylon) şirketler oluşturularak şeklen kredilendirmeler yapılarak; ortakların varlıklarını, özellikle taşınmazlarını yüksek bedelle bankaya almak; bankanın kaynaklarını düşük bedelle üst düzey yöneticilere ve /veya ortaklara satmak, bankanın geleceğini tehlikeye atarak üst düzey yöneticiler lehine kararlar almak, teşvikler vermek, görev anlayışı yüksek personeli işten çıkararak ya da aktif işlerden uzaklaştırarak yerlerine emirlere boyun eğen, isteneni yapan, yasal olmayan işlemlere kılıf hazırlayan kişileri atamak, yasal

olmayan bankacılık etiğine uymayan işlemleri gerçekleştirmek için banka içinde baskıcı yollara başvurmak, dürüst olmayan yönetimi nitelendiren göstergelerdir. Bu tür uygulamalarla, yöntemlerle bankanın içi boşaltıldığında, banka bir kabuk olarak bırakıldığından bir süre sonra bankanın ödeme güçlüğü içine düşmesi, taahhütlerini yerine getirmemesi, sistem için risk doğurması kaçınılmaz olarak ortaya çıkmakta ve gerçekleşmektedir.¹⁵²

◆ **Yönetim Yetersizliği ve Hataları**

Yönetim yetersizliği ve hataları; yönetimden kaynaklanan yanlışlar olup, performans düşüklüğüne, başarısızlığa neden olmaktadır. Yönetim yetersizliği ve hatalarının bazıları;

- ◆ Yönetim beceri noksanlığı,
- ◆ Teknik bilgi yetersizliği,
- ◆ Güven eksikliği,
- ◆ Karar alma ve uygulamada kararsızlık,
- ◆ Sorunların izlenmemesi ya da iyi analiz edilmemesi,
- ◆ Yatırım ve iş fırsatlarının görülmemesi veya değerlendirilmesinde gecikmeler,
- ◆ Disiplinsizlik, doğru politika ve uygulamalarda direnmemesi, sebahatsızlık, tutarsızlık,
- ◆ Yöneticiler arasında sebahatsızlık, uyumsuzluk,
- ◆ Aşırı risk üstlenme ya da riskten kaçınma,
- ◆ Gösterişçi davranışlar, gösteriş harcamaları,
- ◆ Dürüst davranmama, şeklinde ifade edilebilir.

◆ **Denetim Etkinliği**

Bankalarda iç ve dış denetim etkinliğinin artması çabalarına bu konudaki yasal ve idari düzenlemelere karşın, denetimin etkisizliği, yönetim hatalarının örtülmesine, yinelenmesine yol açmakta, en azından hatalara, yanlış uygulamalara etkisi bulunmaktadır.

İç denetimle ilgili çalışanların, bankaca atanması, yasal sınırların zorlanması, yasalara aykırı hareketlere göz yumulması konusunda çalışanlar üzerindeki baskı, denetim elemanlarının, üst düzey yöneticileri ya da bankanın hakim ortaklarının, işten çıkarma, görevden alma konusunda göz korkutmalarına hatta tacizlerine uğramaları, bağımsız hareketten çok, hoşgideni yapma alışkanlığı, kime hizmet

¹⁵² Akgüç, a.g.e. (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s. 564.

edildiği sorusunun vicdanlarda irdelenmemesi, genelde iç denetimin etkisiz ya da etkisinin sınırlı kalmasına yol açarak denetim verimliliğini azaltmaktadır.

Aşağıdaki belirtilen etmenler, gelişmeler dış denetimin de etkisini azaltmakta, dış denetimi etkisiz, yasal bir formaliteden yapılmasına neden olmaktadır.

◆ Bağımsız denetim kuruluşlarına ödeme, denetlenen banka tarafından ödeme yapılmakta olması, aradaki çıkar birliğinin varlığı, yazılan raporun bir bedeli karşılığı hazırlanmasına yol açmaktadır. Bedeli ödendiğinde, raporlarda ciddi eleştiriler yer almamakta, üstü kapalı geçirilmekte ya da yanıltıcı uygulamalara yeterince yer verilmemektedir.

◆ Denetçilerin bir kısmı, dahi daha sonra denetledikleri bankalarda görev almakta, böyle bir görev alma, iş teklifi beklentisi, nesnel bir değerlendirmeyi engel olmakta, en azından raporun sağlıklı olmasını önlemektedir.

◆ Banka yönetim kurulu izleyen dönemde bağımsız denetim kurulunu değiştirebilmektedir. Yönetim kurulunun, genel müdürün istekleri, önerileri doğrultusunda denetim kuruluşu rapor düzenlemediğinde işi kaybetme riski artmakta olduğundan, denetçiler, denetim kuruluşları, işlerini sürdürebilmek, iş bulabilmek için baskı altında kalarak, işi, müşteriye yitirme korkusu, hazırlanan raporların içeriğini etkilemekte, nesnelikten uzak rapor hazırlanmasına yol açmaktadır.

◆ Muhasebe sistemleri, değerlendirme ölçüleri ve yorum farklılıkları, uygulamada değişik, seçeneklerin varlığı, takdir hakları, finansal raporların mali panoramanın tümünü göstermesini önlemektedir.

◆ Küreselleşme; etkin denetim yapılmasını zorlaştırmaktadır. Üst düzey denetim hizmeti sunan kurumlar arasında birleşmeler, küresel oyuncuların yaptıkları karmaşık anlaşmalar, gerçek anlamda bağımsız denetim yapacak kurum sayısını azaltmaktadır.

◆ Denetim kuruluşlarının arasındaki çıkar çatışması; rekabet, denetim ilkelerinden daha fazla ödün veren kuruluşların iş alma şanslarının artması, denetim kalitesini olumsuz yönde etki etkilemektedir.

Tüm bu etmenler, açıklanan finansal raporların kalitesini düşürmekte, makyajlı kozmetik yönetimi kolaylaştırmakta, başarısızlıkların örtülmesine neden olmaktadır.¹⁵³

¹⁵³ Akgüç, a.g.e. (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.565

3.6. PERFORMANS ÖLÇÜLERİ VE PERFORMANS DEĞERLENDİRME AMAÇLARI

Bir bankanın üst düzey yönetiminin performansını değerlendirmek, bu konuda geçerli ölçüler bulmak oldukça zordur. Bununla beraber bankanın yönetim kalitesini değerlendirilirken, şu noktalar üzerinde durmakta fayda bulunmaktadır.

Bankanın üst düzey yöneticilerinde ya da yöneticisinde, bir lider yöneticide bulunması gereken nitelikler, özellikler bulunmakta mı ? Lider yönetici (CEO) ya da yöneticiler, etik davranış, inandırıcılık, saygınlık, vizyon geliştirme, bankanın itibar değerlerini yükseltme, yol gösterici olma, çalışanlarla iletişim kurma gibi erdem ve becerilere sahipler mi? Performans değerlendirilirken, bu tür sorulara yanıt bulunmaya çalışılmaktadır.

Bankaların üst düzey yönetimi, yönetim işlevlerini, özellikle planlama politika belirleme, risk yönetimi, örgütlenme, denetim, düzeltici önlemleri hızla alma ve uygulama, doğru pozisyon alma gibi işlevleri etkin biçimde yerine getirebiliyor mu?

Performans, bir işin konulan hedefler doğrultusunda etkili, başarılı şekilde gerçekleştirilmesi, sonuçlandırılması olarak tanımlandığında; yönetimin performansını değerlendirmede belki en nesnel ölçü muhasebenin genel kabul görmüş kurallarına, BDDK' nın muhasebe uygulama yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiş mali raporların, verimlilik, etkinlik, finansal sağlamlık, sağgörülü davranış açısından incelenmesidir. Bu bağlamda aktif karlılığı, öz kaynak karlılığı, yaratılan ekonomik katma değer, net faiz marjı, toplam giderler / toplam gelir oranı, tahsilde gecikmiş krediler / toplam kredi oranı, faaliyet giderleri / toplam varlık (aktif) oranı, likidite oranları, performans değerlendirilmesi anlamlı ilişkiler göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır. .

Risk yönetiminde, riskin belirlenmesi, ölçümü, izlenmesi ve raporlanmasında gösterilen etkinlik.

Yönetimde saydamlık (şeffaflık) ve hesap verme konularına gösterilen özen. varsa bankaların faaliyetini izleyen gözetleyen sivil toplum kuruluşlarının, denetim organlarının banka yönetimi hakkında değer yargıları, piyasaların bankayı değerlendirmesi.

Yönetimce hazırlanan raporların kalitesi, raporlarda sorunlara odaklanma, performans değerlendirmeler (başarıların yanında başarısızlıklardan, yetersizliklerden de söz edilmesi) gibi hususların raporlarda yer alıp almadığı üzerinde durulması gerekmektedir.

Bankalarda iyi bir yönetim, yönetim kurulu, başarılı bir CEO bankanın performansını iyileştirerek bankanın itibarına itibar katmakta, değerinin armasına da olumlu katkıları bulunmaktadır.¹⁵⁴

“Performans değerlendirme, bireylerin, grupların ve işletmenin etkinliğini, başarısını, yeterliliklerini, eksikliklerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma olup, Performans değerlendirmeyle, çalışanların / işletmelerin performans değerlendirilmesi yapıldığı dönemdeki performanslarını ve gelecek yıllardaki potansiyelleri ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan çalışmalarda, kurumsal yönetim teorisi, kurumsal yönetim ilkeleri ile şirket performansı arasında pozitif bir ilişki olduğu öne sürülmektedir. Bu ilişkiyi test eden birçok ampirik çalışma yapılmıştır.”¹⁵⁵ Kurumsal yönetimin ortaya çıkmasının nedeni büyük ölçüde gündeme gelen finansal krizler ve şirket skandallarıdır.

Dar anlamda kurumsal yönetim, şirket yönetimi ile hissedarlar ve paydaşlar arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür. Geniş anlamı ile ise, iyi şirket yönetimi için gerekli formel ve informal kurallar bütünüdür.

Kurumsal yönetimin genel olarak dört temel ilkesinden sözedilmektedir. Bunlar; sorumluluk, şeffaflık, hesap verme yükümlülüğü ve adalet / eşitlik.

Kurumsal yönetimi gerçekleştirecek olan yönetimdir.

“Dünyada kurumsal yönetim ve şirket performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar iki grupta toplanabilir. Birinci grup ölçme tabanı olarak hisse senetlerinin getirisini ele alırken, ikinci grup mali tablolar analizine ağırlık verir. Ülkemizde 513 şirket ve aracı kuruluşla ilgili yapılan anket değerlendirmesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- ◆ 358’ inin yüzde 52 oranında kurumsal yönetim ilke ve standartlarına ilişkin çalışmaların farkında olduğu belirlenmiştir.
- ◆ Yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu, aynı şirketler grubu bünyesindeki çeşitli şirketlerde de görev almaktadır.
- ◆ Yönetim kurulu üyeleri ile başlıca ortaklar incelendiğinde, akrabalık ilişkileri dikkat çekmekte olduğu ve üst düzey yönetici atamalarında şirketlerin ağırlıklı hissedarları/sahipleri karar verici konumdadır.
- ◆ Şirketlerin tüm ortaklarla ilişkilerinde danışmanlık veya icracı rol üstlenen birimlerin oluşturulması henüz yaygınlaşmamıştır.

¹⁵⁴ Akgüç., a.g.e. (Ticaret Bankalarının Yönetimi), s.566,

¹⁵⁵ Kurumsal Yönetim Teorisi, <http://www.canaktan.org/yonetim/kurumsal-yonetim/sirket-performansi.htm> (Erişim Tarihi: 15.07.2017)

- ◆ Türkiye’de yönetim kurulu üyelerine sağlanan mali haklar genelde performansa dayalı değildir.
- ◆ Yönetim kurulu üyelerinin aynı zamanda şirkette başka görevleri de bulunduğundan, yönetimin etkinliği ve performans denetimi güçleşmektedir.
- ◆ Şirket yönetim ilke ve standartlarını görece daha fazla uygulayan şirketlerin gerek finansal, gerekse piyasa getirisi performansı daha az uygulayanlara göre daha yüksektir.
- ◆ Şirketlerin tüm ortaklarla ilişkilerinde danışmanlık veya icracı rol üstlenen birimlerin oluşturulması henüz yaygınlaşmamıştır.”¹⁵⁶ Şeklindedir

“Çeşitli ülkelerde ve Türkiye’de kurumsal yönetim ve şirket performansı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda; kurumsal yönetim ilkelerini daha iyi uygulayan şirketlerin borsa performanslarının, bunları yeterince uygulamayan şirketlere göre daha yüksek olduğu, özsermaye kârlılığının genelde daha yüksek çıktığı, halka açıklık oranı yüksek olan şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerini daha ileri derecede uyguladıkları, daha iyi yönetilen şirketlerin kreditorlere daha çok güven duygusu verdikleri ve bu şekilde dış finansmandan daha fazla yararlanma olanağı buldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Kurumsal yönetim ilkelerini daha fazla özen göstererek uygulayan, böylece bir anlamda kurumsal bakımdan daha iyi yönetilen şirketlerin hem borçlanarak hem de yeni hisse senedi ihraç ederek dış finansman kaynaklarına daha kolay bir şekilde erişebilmeleri mümkün”¹⁵⁷ olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırmada; hissedarların, yönetimi analizini yapmada belki en nesnel ölçü olan muhasebenin genel kabul görmüş kurallarına, BDDK’ nın muhasebe uygulama yönetmeliğine uygun olarak düzenlenmiş mali tablolara mali analiz teknikleri uygulayarak bankaların finansal performansını ölçmeye dayalı zamana dayalı ölçme ve sektör ortalamaları ile ölçülmeye yönelik bir yönetim analizi modeli oluşturulmuş, yöntem olarakta, bankaların Bankacılık Düzenleme ve Denetle Kurumu (BDDK)’ na vermek zorunda olduğu halka açık bilgilerinden yararlanılarak, özel bir bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları temel mali tabloları Bankacılık Düzenleme ve Denetle Kurumu internet sitesinden alınarak, oluşturulan yönetim analizi modeli doğrultusunda analiz edilmiştir.

¹⁵⁶ Kurumsal Şirket Yönetimi,

https://www.researchgate.net/publication/318672280_KURUMSAL_SIRKET_YONETIMI Erişim Tarihi: 27.01.2018),

¹⁵⁷ Kurumsal Yönetim Teorisi,

https://www.researchgate.net/publication/318672280_KURUMSAL_SIRKET_YONETIMI (Prof. Dr. Çoşkun Can Aktan Ocak-2013, Dokuz Eylül Üniversitesi, Erişim Tarihi: 27.01.2018)

Bu araştırma, hissedarların, yönetim analizini mali tablolara mali analiz teknikleri uygulanarak oluşturulan yönetimin finansal performans sonuçlarını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik bilimsel modelle yapmaları halinde; şirketlerde kurumsal yönetimin gelişmesine, finansal performansa dayalı başarılı yöneticiler seçmelerine, tüm şirketlerde iyi yönetim uygulamalarının geliştirilmesine, şirketlerin iyi yönetilmesine, hissedarların sermayelerini etkin kullanımına, doğru ve faydalı yatırımlar yapmalarına yardımcı olacaktır.

3.7. MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ KULLANARAK BANKALARDA YÖNETİM PERFORMANSINI DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR MODEL ÇALIŞMASI

Bankalar finansal piyasanın en önemli aktörleri olup, bankacılık sistemi güven esasına dayanmaktadır. Bu nedenle diğer işletmelerden daha fazla kişi ve kuruluş bankalar ile yakından ilgilendirmektedir. Ortaklar dışında fon tedarikçileri, fon kullanıcıları ve devlet adına düzenleme ve denetleme yapan kuruluşlar banka performansı ile yakından ilgilenmektedir. Ayrıca bankanın zarar görmesi halinde ilgililerle birlikte bankanın içinde bulunduğu ülkenin ekonomisi de zarar görmektedir.

Performans, bankalarda amaçlara veya hedeflere ulaşma düzeyini ifade etmektedir.

Banka hissedarların yönetimden beklentileri hissedarların menfaatlerini korumalarıdır.

Bankaları amaç ve hedeflerine ulaştırmak büyük ölçüde yönetimin görevidir.

Yönetim analizi yapılmaması veya eksik yapılması durumunda yönetimin kendi menfaati için çeşitli hile yollarına başvurabilecekleri de göz ardı edilmemelidir.

Bankalarda Yöneticilerin Başarısını Mali Analiz Teknikleri İle Ölçmeye Yönelik Bu Model çalışmasında; yönetimin finansal performansını ölçmeye yönelik ölçüler; zamana dayalı (bankanın geçmiş yıl verileri) ve sektör ortalamaları olarak belirlenmiştir.

3.7.1. Zamana Dayalı Ölçme:

Zamana dayalı ölçmede; mali analiz tekniklerinden Karşılaştırmalı (Mukayeseli) Analizi ve Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analiz teknikleri kullanılarak temel mali tablolarda yer alan her kalemin mutlak ve oransal değişimleri ve yıllar itibarıyla gösterdikleri eğilimler incelenerek banka yönetiminin finansal performansı değerlendirilmektedir.

3.7.2. Sektör Ortalamaları ile Ölçme:

Sektör Ortalamalı ile ölçmede; mali analiz tekniklerinden Yüzde Metodu ile Analiz ve Oranlar Analiz teknikleri kullanılarak temel mali tablolarda yer alan hesap

kalemleri içinde buldukları hesapların toplam tutarına bölünmesiyle dönemin oranları hesaplanmakta, temel mali tablolarda yer alan en az iki sınıfa ya da gruba ilişkin hesaplar birbirlerine bölünerek bu kalemlerin birbirine yüzdesi ya da kaç katı olduğu hesaplanarak elde edilen sonuçlar önceki dönemlerin oranları ve sektör ortalama oranları ile mukayese edilerek elde edilen sonuçlara göre yönetimin finansal performansı değerlendirilmektedir.¹⁵⁸

¹⁵⁸ Şerafettin Sevim, Mali Tablolar Analizi, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Basım 2011, s.220

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL BİR BANKADA UYGULAMA

4.1. MALİ TABLOLAR ANALİZ TEKNİKLERİ KULLANILARAK YÖNETİM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ: BİR BANKA UYGULAMASI

Bu bölümde uygulama olarak Türkiye’de kurulu yabancı sermayeli bankalardan bir özel bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları mali tabloları BDDK internet sitesinden alınarak, mali analize uygun hale getirilerek, oluşturulan zamana dayalı ve sektör ortalamaları ölçme modeline göre mali analiz teknikleri kullanılarak amaçlarına göre analiz çeşitlerinden yönetim analizi yapılarak işbu özel banka yönetiminin finansal performansı değerlendirilmekte ve elde edilen yönetim analizi sonuçlarına göre banka hissedarlarının hangi kararları alabilecekleri ortaya konulmaktadır.¹⁵⁹ .

Tablo-2: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Bilançosu

ÖZEL BİR BANKANIN 31/12/2014, 31/12/2015 VE 31/12/2016 TARİHLİ KONSOLİDE OLMAYAN BİLANÇO (finansal durum tablosu) (Birim – Bin TL)

“AKTİF KALEMLER	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	6.141.951	6.865.645
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	447.338	533.893
III. BANKALAR	1.017.264	1.122.520	155.663
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	650.191	1.775.677
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	3.082.460	2.653.827
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR	28.045.504	35.204.653	34.816.947
VII. FAKTORİNG ALACAKLARI	-	-	-
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	259	350	-
IX. İŞTİRAKLER (Net)	-	-	-
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	95.907	95.907	95.907
XI. BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR (Net)	-	-	-
XII. KİRALAMA İŞLERİNDEN ALACAKLAR(Net)	-	-	-
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	515.738	1.548.553	1.793.223
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	341.761	363.294	423.908
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	23.052	31.612	44.473
XVI. YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER (Net)	-	-	-
XVII. VERGİ VARLIĞI	32.855	4.419	76.480
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)	660	660	660
XIX. DİĞER AKTİFLER	343.575	550.966	451.357
AKTİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660

¹⁵⁹ TBB, Bankalarımız 2014, Yayın No: 311, Mayıs 2015, s. 154,

PASİF KALEMLER	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
I. MEVDUAT	19.097.649	23.648.977	25.217.285
II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	160.211	241.036	575.047
III. ALINAN KREDİLER	11.152.299	15.095.189	13.778.746
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR	896.868	1.355.925	126.567
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	339.055	237.552	246.634
VI. FONLAR	-	-	-
VII. MUHTELİF BORÇLAR	311.410	320.387	336.603
VIII. DİĞER YAPANCI KAYNAKLAR	362.859	440.721	321.806
IX. FAKTORİNG BORÇLARI	-	-	-
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	791	36	-
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	111.241	13.354	38.498
XII. KARŞILIKLAR	551.055	667.731	721.886
XIII. VERGİ BORÇLARI	143.044	256.323	387.467
XIV. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIK BORÇLARI (Net)	-	-	-
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER	1.421.248	2.486.027	2.881.199
XVI. ÖZKAYNAKLAR	3.466.630	4.481.616	5.055.922
16.1 Ödenmiş Sermaye	2.786.268	3.486.268	3.486.268
16.2 Sermaye Yedekleri	(15.348)	185.488	190.504
16.3 Kar Yedekleri	519.807	695.326	807.989
16.4 Kar veya Zarar	175.903	114.534	571.161
PASİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660¹⁶⁰

“161

¹⁶⁰ TBB, Bankalarımız , a.g.e. (Yayın No: 311), s. 156,

¹⁶¹ TBB, Bankalarımız 2016, Yayın No: 321, Mayıs 2017, s.142

Tablo- 3: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları “Gelir Tablosu

ÖZEL BİR BANKANIN 31/12/2014, 31/12/2015 VE 31/12/2016 TARİHLERİNDE SONA EREN HESAP DÖNEMİNE AİT KONSOLİDE OLMAYAN GELİR TABLOSU (Birim – Bin TL)¹⁶²			
“GELİR VE GİDER KALEMLERİ	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
I. FAİZ GELİRLERİ	3.165.732	3.726.152	4.200.043
1.1 Kredilerden Alınan Faizler	2.836.311	3.385.270	3.784.739
1.2 Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler	673	10.869	24.860
1.3 Bankalardan Alınan Faizler	33.190	22.614	25.519
1.4 Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	41.357	38.860	37.865
1.5 Menkul Değerlerden Alınan Faizler	253.834	268.165	326.281
1.6 Finansal Kiralama Gelirleri	-	-	-
1.7 Diğer Faiz Gelirleri	367	374	779
II. FAİZ GİDERLERİ	(1.460.711)	(1.699.898)	(1.977.859)
2.1 Mevduata Verilen Faizler	1.130.529	(1.263.906)	(1.534.445)
2.2 Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	(224.236)	(299.797)	(329.078)
2.3 Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	(62.263)	(86.809)	(96.812)
2.4 İhraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler	(41.402)	(42.269)	(8.128)
2.5 Diğer faiz giderleri	(2.281)	(7.117)	(9.396)
III. NET FAİZ GELİRİ/GİDERİ (I-II)	1.705.021	2.026.254	2.222.184
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ/GİDERLERİ	268.537	288.473	414.645
4.1 Alınan Ücret ve Komisyonlar	324.431	401.363	585.536
4.2 Verilen Ücret ve Komisyonlar	(55.894)	(112.890)	(170.891)
V. TEMETTÜ GELİRLERİ	13.788	19.536	35.155
VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net)	(323.318)	(388.031)	(206.483)
6.1 Sermaye Piyasası İşlemleri Kârı/Zararı	(8.641)	(5.500)	(806)
6.2 Türev finansal işlemlerden kar/zarar	(71.974)	1.214.608	856.177
6.3 Kambiyo İşlemleri Kârı/Zararı	(242.703)	(1.597.139)	(1.061.854)
VII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	298.465	311.362	351.716
VIII. FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ TOPLAMI (III+ IV+ V + VI)	1.962.493	2.257.594	2.817.217
IX. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-)	(400.395)	(573.579)	(590.172)
X. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.316.024)	(1.516.427)	(1.510.434)
XI. NET FAALİYET KÂRI/ZARARI (VIII-IX-X)	246.074	167.588	716.611
XII. BİRLEŞME İŞLEMİ SONRASI GELİR OLARAK KAYDEDİLEN FAZLALIK TUTAR	-	-	-
XIII. ÖZKAYNAK YÖNTEMİ UYGULANAN ORTAKLIKLARDAN KÂR/ZARAR	-	-	-
XIV. NET PARASAL POZİSYON KARI / ZARARI	-	-	-
XV. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611
XVI. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	(70.171)	(53.054)	(145.450)
XVII. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XV±XVI)	175.903	114.534	571.161
XVIII. DURDURULAN FAALİYETLER GELİRLER	-	-	-
XIX. DURDURULAN FAALİYETLER GİDERLER (-)	-	-	-
XX. DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z	-	-	-
XXI. DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	-	-	-
XXII. DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XX±XXI)	-	-	-

¹⁶² TBB, Bankalarımız , a.g.e. (Yayın No: 321), s.144.

XXIII. NET DÖNEM KAR ZARARI (XVII+XXII)	175.903	114.534	571.161”
--	----------------	----------------	-----------------

163

Tablo-4: Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Özet Finansal Göstergeleri

Bilanço (Milyon TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Krediler, Net	28.046	35.205	34.817
Menkul Kıymetler Portföyü, Net	2.692	3.229	2.660
Mevduat	19.098	23.649	25.217
Toplam Giderler	3.771	4.422	4.856
Ticari Kar / Zarar	(323)	(388)	(206)
Faiz Gelirleri	3.166	3.726	4.200
Faiz Gelirleri (Net)	1.705	2.026	2.222
Alınan Ücret ve Komisyonlar (Net)	269	288	415
Vergi Öncesi Kar	246	168	717
Net Kar	176	115	571

4.2. BANKACILIK SEKTÖRÜNDE UYGULANMAKTA OLAN SERMAYE YETERLİLİK RASYOSU

Bankalarda sermaye yeterlilik konusu Bankacılık Kanunu ile düzenlenmiş olup bu konuda BDDK' ya yetki verilmiştir. Bankacılık Kanunu' nun “sermaye yetreliliği” başlığı taşıyan 45. maddesi şöyledir: “Bankacılık kanununun uygulanmasında maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı yeterli özkaynak bulundurulması sermaye yeterliliğini ifade eder. Bankalar BDDK tarafından düzenlenecek yönetmelikte öngörülen usul ve esaslara göre yüzde sekiz oranından az olmamak üzere belirlenecek sermaye yeterliliği hesaplama, tutturmak, idame ettirmek ve raporlamak zorundadır.

Bankaların iç sistemleri, aktif ve mali yapıları dikkate alınarak asgari sermaye yeterliliği oranını arttırmaya, bankalar bazında farklılaştırmaya BDDK yetkilidir.” , Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine Çeşitli Yönetmelikler yayınlamıştır. Sermaye yeterlilik oranı şeklinde de ifade edebileceğimiz bu oranı bankaların beklenmeyen risklere karşı zor duruma düşmemeleri ya da diğer bir tabirle batmamaları için sermayelerini bu orana göre ayarlamaları açısından gerekli bir büyüklüktür.

Yeni Basel Sermaye Uzlaşısında (Basel II) sermaye yeterliliği şöyle formüle edilebilir:

$$\text{Sermaye Yeterlilik Rasyosu} = \frac{\text{Sermaye (Özkaynak)}}{\text{Kredi Riski + Faaliyet Riski + Piyasa Riski}} \%$$

¹⁶³ TBB, Bankalarımız, a.g.e. (Yayın No: 311), s. 156,

En az Rasyonun %8 olması istenmektedir. ¹⁶⁴

4.3. ÖZEL BİR BANKANIN TEMEL MALİ TABLOLARINI ZAMANA DAYALI ÖLÇME

Bu ölçme metodunda mali analiz tekniklerinden karşılaştırmalı analiz tekniği ve eğilim yüzdeleri analiz tekniği kullanılmaktadır.

4.3.1. Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması

Tablo-5: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması
Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Bilançosu (Birim – Bin TL)

AKTİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR			
				2015-2014	%	2016-2014	%
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	6.141.951	6.865.645	1.837.008	0,43	2.560.702	0,59
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	447.338	533.893	209.172	0,88	295.727	1,24
III. BANKALAR	1.017.264	1.122.520	155.663	105.256	0,10	-861.601	-0,85
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	650.191	1.775.677	276.173	0,74	1.401.659	3,75
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	3.082.460	2.653.827	401.802	0,15	-26.831	-0,01
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR	28.045.504	35.204.653	34.816.947	7.159.149	0,26	6.771.443	0,24
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	259	350	-	91	0,35	-259	-1
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	95.907	95.907	95.907	0	0	0	0
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	515.738	1.548.553	1.793.223	1.032.815	2,00	1.277.485	2,48
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	341.761	363.294	423.908	21.533	0,06	82.145	0,24
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	23.052	31.612	44.473	8.560	0,37	21.421	0,93
XVII. VERGİ VARLIĞI	32.855	4.419	76.480	-28.436	-0,87	43.625	1,33
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)	660	660	660	0	0	0	0
XIX. DİĞER AKTİFLER	343.575	550.966	451.357	207.391	0,60	107.782	0,31
AKTİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	11.230.514	0,30	11.673.300	0,31

PASİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR			
				2015-2014	%	2016-2014	%
I. MEVDUAT	19.097.649	23.648.977	25.217.285	4.551.328	0,24	6.119.636	0,32

¹⁶⁴ Akgüç, a.g.e. (Ticari Bankanın Yönetimi), s. 205

II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	160.211	241.036	575.047	80.825	0,50	414.836	2,6
III. ALINAN KREDİLER	11.152.299	15.095.189	13.778.746	3.942.890	0,35	2.626.447	0,24
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR	896.868	1.355.925	126.567	459.057	0,51	-770.301	-0,86
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	339.055	237.552	246.634	-101.503	-0,30	-92.421	-0,27
VII. MUHTELİF BORÇLAR	311.410	320.387	336.603	8.977	0,03	25.193	0,08
VIII. DİĞER YAPANCI KAYNAKLAR	362.859	440.721	321.806	77.862	0,21	-41.053	-0,11
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	791	36	-	-755	-0,95	-791	-1
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	111.241	13.354	38.498	-97.887	-0,88	-72.743	-0,65
XII. KARŞILIKLAR	551.055	667.731	721.886	151.993	0,28	170.831	0,31
XIII. VERGİ BORÇLARI	143.044	256.323	387.467	113.279	0,79	244.423	1,71
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER	1.421.248	2.486.027	2.881.199	1.064.779	0,75	1.459.951	1,03
XVI. ÖZKAYNAKLAR	3.466.630	4.481.616	5.055.922	1.014.986	0,29	1.589.292	0,46
16.1 Ödenmiş Sermaye	2.786.268	3.486.268	3.486.268	700.000	0,25	700.000	0,25
16.2 Sermaye Yedekleri	(15.348)	185.488	190.504	200.836	-13,09	205.852	-13,41
16.3 Kar Yedekleri	519.807	695.326	807.989	175.519	0,34	288.182	0,55
16.4 Kar veya Zarar	175.903	114.534	571.161	-61.369	-0,35	395.258	2,25
PASİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	11.230.514	0,30	11.673.300	0,31

İşbu özel bankanın, Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 1.837.008.000 TL tutarında %43 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında, 2016 yılında ise 2.560.702.000 TL tutarında %59 oranında artış gösterdiği,

Bankalar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 105.256.000 TL tutarında %10 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında, 2016 yılında ise 861.601.000 TL tutarında %85 oranında düşüş gösterdiği,

Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 401.802.000 TL tutarında %15 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında, 2016 yılında ise 26.831.000 TL tutarında %1 oranında düşüş gösterdiği,

Aktif Toplamında; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 11.230.514.000 TL tutarında %30 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında, 2016 yılında ise 11.673.300.000 TL tutarında %31 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

İşbu özel bankanın Mevduat hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 4.551.328.000 TL tutarında %24 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 6.119.636.000 TL tutarında %32 oranında artış gösterdiği,

Alınan Krediler hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 3.942.890.000 TL tutarında %35 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 2.626.447.000 TL tutarında %24 oranında artış gösterdiği,

Özkaynaklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 1.014.986.000 TL tutarında %29 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 1.589.292.000 TL tutarında %46 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo-6: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Karşılaştırmalı Analiz Tekniği Uygulaması
Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Gelir Tablosu (Birim – Bin TL)

GELİR –GİDER KALEMLERİ	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	ARTIŞ VEYA AZALIŞLAR			
				2015-2014	%	2016-2014	%
I. FAİZ GELİRLERİ	3.165.732	3.726.152	4.200.043	560.420	0,18	1.034.311	0,33
1.1 Kredilerden Alınan Faizler	2.836.311	3.385.270	3.784.739	548.959	0,19	948.428	0,33
1.2 Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler	673	10.869	24.860	10.196	15,15	24.187	35,94
1.3 Bankalardan Alınan Faizler							
1.4 Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	33.190	22.614	25.519	-10.576	-0,32	-7.671	-0,23
	41.357	38.860	37.865	-2.497	-0,06	-3.492	-0,08
1.5 Menkul Değerlerden Alınan Faizler	253.834	268.165	326.281	14.331	0,06	72.447	0,29
1.7 Diğer Faiz Gelirleri	367	374	779	7,00	0,02	412	1,12
II. FAİZ GİDERLERİ	(1.460.711)	(1.699.898)	(1.977.859)	-239.187	0,16	-517.148	0,35
2.1 Mevduata Verilen Faizler	(1.130.529)	(1.263.906)	(1.534.445)	-133.377	0,12	-403.916	0,36
2.2 Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	(224.236)	(299.797)	(329.078)	-75.561	0,34	-104.842	0,47
2.3 Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	(62.263)	(86.809)	(96.812)	-24.546	0,39	-34.549	0,55
2.4 İhraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler	(41.402)	(42.269)	(8.128)	-867	0,02	33.274	-0,80
2.5 Diğer faiz giderleri	(2.281)	(7.117)	(9.396)	-4.836	2,12	-7.115	3,12
III. NET FAİZ GELİRİ/GİDERİ (I-II)	1.705.021	2.026.254	2.222.184	321.233	0,19	517.163	0,30
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ/GİDERLERİ	268.537	288.473	414.645	19.936	0,07	146.108	0,54
4.1 Alınan Ücret ve Komisyonlar	324.431	401.363	585.536	76.932	0,24	261.105	0,80
4.2 Verilen Ücret ve Komisyonlar	(55.894)	(112.890)	(170.891)	-56.996	1,02	-114.997	2,06
V. TEMETTÜ GELİRLERİ	13.788	19.536	35.155	5.748	0,42	21.367	1,55
VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net)	(323.318)	(388.031)	(206.483)	-64.713	0,20	116.835	-0,36
6.1 Sermaye Piyasası İşlemleri Kârı/Zararı	(8.641)	(5.500)	(806)	3.141	-0,36	7.835	-0,90
6.2 Türev finansal işlemlerden kar/zarar	(71.974)	1.214.608	856.177	1.286.582	-17,88	928.151	-12,90
6.3 Kambiyo İşlemleri Kârı/Zararı	(242.703)	(1.597.139)	(1.061.854)	-1.354.436	5,58	-819.151	3,38
VII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	298.465	311.362	351.716	12.897	0,04	53.251	0,18
VIII. FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ TOPLAMI (III+ IV+ V + VI)	1.962.493	2.257.594	2.817.217	295.101	0,15	854.724	0,44
IX. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-)	(400.395)	(573.579)	(590.172)	-173.184	0,43	-189.777	0,47
X. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.316.024)	(1.516.427)	(1.510.434)	200.403	-0,15	-194.410	0,15
XI. NET FAALİYET KÂRI/ZARARI (VIII-IX-X)	246.074	167.588	716.611	-78.486	-0,32	470.537	1,91

XV. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611	-78.486	-0,32	470.537	1,91
XVI. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	(70.171)	(53.054)	(145.450)	17.117	0,24	-75.279	1,07
XVII. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XV±XVI)	175.903	114.534	571.161	-61.369	0,35	395.258	2,25
XXIII. NET DÖNEM KAR ZARARI (XVII+XXII)	175.903	114.534	571.161	-61.369	0,35	395.258	2,25

İşbu özel bankanın, Faiz Gelirleri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında 560.420.000 TL tutarında %18 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 1.034.311.000 TL tutarında %33 oranında artış gösterdiği,

Faiz Giderleri hesabı; ; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında 239.187.000 TL tutarında %16 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 517.148.000 TL tutarında %35 oranında artış gösterdiği,

Net Faiz Geliri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında 321.233.000 TL tutarında %19 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 517.163.000 TL tutarında %30 oranında artış gösterdiği,

Net Dönem Kar hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında 61.369.000, TL tutarında %35 oranında düşüş gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 395.258.000 TL tutarında %225 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

4.3.2. Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması

Tablo-7: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması – 1.Yöntem

Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Bilançosu (Birim – Bin TL)

AKTİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL RAKAMI / BİR ÖNCEKİ YIL		
				2014 YILI	2015 YILI	2016-YILI
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	6.141.951	6.865.645	100	1,43	1,12
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	447.338	533.893	100	1,88	1,19
III. BANKALAR	1.017.264	1.122.520	155.663	100	1,10	-0,14
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	650.191	1.775.677	100	1,74	2,73
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	3.082.460	2.653.827	100	1,15	0,86
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR	28.045.504	35.204.653	34.816.947	100	1,26	0,99
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	259	350	-	100	1,35	0
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	95.907	95.907	95.907	100	1,00	1
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR					3,00	1,16

(Net)	515.738	1.548.553	1.793.223	100		
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	341.761	363.294	423.908	100	1,06	1,17
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	23.052	31.612	44.473	100	1,37	1,41
XVII. VERGİ VARLIĞI	32.855	4.419	76.480	100	0,13	17,30
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)	660	660	660	100	1,00	1
XIX. DİĞER AKTİFLER	343.575	550.966	451.357	100	1,60	0,82
AKTİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	100	1,30	1,01

PASİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL RAKAMI / BİR ÖNCEKİ YIL		
				2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
I. MEVDUAT	19.097.649	23.648.977	25.217.285	100	1,24	1,07
II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	160.211	241.036	575.047	100	1,50	2,39
III. ALINAN KREDİLER	11.152.299	15.095.189	13.778.746	100	1,35	0,91
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR	896.868	1.355.925	126.567	100	1,51	0,09
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	339.055	237.552	246.634	100	0,70	1,04
VII. MUHTELİF BORÇLAR	311.410	320.387	336.603	100	1,03	1,05
VIII. DİĞER YAPANCI KAYNAKLAR	362.859	440.721	321.806	100	1,21	0,73
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	791	36	-	100	0,05	0
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	111.241	13.354	38.498	100	0,12	2,89
XII. KARŞILIKLAR	551.055	667.731	721.886	100	1,21	1,08
XIII. VERGİ BORÇLARI	143.044	256.323	387.467	100	1,79	1,51
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER	1.421.248	2.486.027	2.881.199	100	1,75	1,16
XVI. ÖZKAYNAKLAR	3.466.630	4.481.616	5.055.922	100	1,29	1,13
16.1 Ödenmiş Sermaye	2.786.268	3.486.268	3.486.268	100	1,25	1
16.2 Sermaye Yedekleri	(15.348)	185.488	190.504	100	-12,09	1,03
16.3 Kar Yedekleri	519.807	695.326	807.989	100	1,34	1,16
16.4 Kar veya Zarar	175.903	114.534	571.161	100	0,65	4,99
PASİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	100	1,30	1,01

İşbu özel bankanın, Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %43 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %12 oranında artış gösterdiği,

Bankalar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %10 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %14 oranında gerçekleştiği, %721 oranında düşüş gösterdiği,

Krediler ve Alacaklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %26 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %99 oranında gerçekleştiği, %1 oranında düşüş gösterdiği,

Aktif Toplamında; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %30 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %1 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

İşbu özel bankanın, Mevduat hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %24 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %7 oranında artış gösterdiği,

Alınan Krediler hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %35 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %91 oranında gerçekleştiği, %9 oranında düşüş gösterdiği,

Özkaynaklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %29 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %13 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo-8: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analiz Tekniği Uygulaması – 1.Yöntem

Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Gelir Tablosu (Birim – Bin TL)

GELİR KALEMLERİ	-GİDER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL / BİR ÖNCEKİ YIL		
					2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
I. FAİZ GELİRLERİ		3.165.732	3.726.152	4.200.043	100	0,18	1,13
1.1 Kredilerden Alınan Faizler		2.836.311	3.385.270	3.784.739	100	1,19	1,12
1.2 Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler		673	10.869	24.860	100	16,15	2,29
1.3 Bankalardan Alınan Faizler							
1.4 Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler		33.190	22.614	25.519	100	0,68	1,13
		41.357	38.860	37.865	100	0,94	0,97
1.5 Menkul Değerlerden Alınan Faizler		253.834	268.165	326.281	100	1,06	1,22
1.7 Diğer Faiz Gelirleri		367	374	779	100	1,02	2,08
II. FAİZ GİDERLERİ		(1.460.711)	(1.699.898)	(1.977.859)	100	1,16	1,16
2.1 Mevduata Verilen Faizler		(1.130.529)	(1.263.906)	(1.534.445)	100	1,18	1,21
2.2 Kullanılan Kredilere Verilen Faizler		(224.236)	(299.797)	(329.078)	100	1,34	1,10
2.3 Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler		(62.263)	(86.809)	(96.812)	100	1,39	1,12
2.4 İhraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler		(41.402)	(42.269)	(8.128)	100	1,02	0,19
2.5 Diğer faiz giderleri		(2.281)	(7.117)	(9.396)	100	3,12	1,32
III. NET FAİZ GELİRİ/GİDERİ (I-II)		1.705.021	2.026.254	2.222.184	100	1,19	1,10
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ/GİDERLERİ		268.537	288.473	414.645	100	1,07	1,44
4.1 Alınan Ücret ve Komisyonlar		324.431	401.363	585.536	100	1,24	1,46
4.2 Verilen Ücret ve Komisyonlar		(55.894)	(112.890)	(170.891)	100	2,02	1,51
V. TEMETTÜ GELİRLERİ		13.788	19.536	35.155	100	1,42	1,80
VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net)		(323.318)	(388.031)	(206.483)	100	1,20	0,53
6.1 Sermaye Piyasası İşlemleri Kârı/Zararı		(8.641)	(5.500)	(806)	100	0,64	0,15
6.2 Türev finansal işlemlerden kar/zarar		(71.974)	1.214.608	856.177	100	-16,88	0,70
6.3 Kambiyo İşlemleri					100	6,58	0,66

Kârı/Zararı	(242.703)	(1.597.139)	(1.061.854)			
VII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	298.465	311.362	351.716	100	1,04	1,13
VIII. FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ TOPLAMI (III+ IV+ V + VI)	1.962.493	2.257.594	2.817.217	100	1,15	1,25
IX. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-)	(400.395)	(573.579)	(590.172)	100	1,43	1,03
X. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.316.024)	(1.516.427)	(1.510.434)	100	1,15	1,00
XI. NET FAALİYET KÂRI/ZARARI (VIII-IX-X)	246.074	167.588	716.611	100	0,68	4,28
XV. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611	100	0,68	4,28
XVI. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	(70.171)	(53.054)	(145.450)	100	0,76	2,74
XVII. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XV±XVI)	175.903	114.534	571.161	100	0,65	4,99
XXIII. NET DÖNEM KAR ZARARI (XVII+XXII)	175.903	114.534	571.161	100	0,65	4,99

İşbu özel bankanın, Faiz Gelirleri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %18 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %13 oranında artış gösterdiği,

Faiz Giderleri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %16 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %16 oranında artış gösterdiği,

Net Faiz Geliri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %19 oranında artış gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %10 oranında artış gösterdiği,

Net Dönem Kar hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %65 oranında gerçekleştiği, %35 oranında düşüş gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %499 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo-9: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analizi Uygulaması – 2.Yöntem

Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Bilançosu (Birim – Bin TL)

AKTİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL / BAZ YIL		
				2014 YILI	2015 YILI	2016-YILI
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	6.141.951	6.865.645	100	1,43	1,59
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	447.338	533.893	100	1,88	2,24
III. BANKALAR	1.017.264	1.122.520	155.663	100	1,10	0,15
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	650.191	1.775.677	100	1,74	4,75
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	3.082.460	2.653.827	100	1,15	0,99
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR	28.045.504	35.204.653	34.816.947	100	1,26	1,24
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR					1,35	0

(Net)	259	350	-	100		
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	95.907	95.907	95.907	100	1,00	1
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	515.738	1.548.553	1.793.223	100	3,00	3,48
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	341.761	363.294	423.908	100	1,06	1,24
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	23.052	31.612	44.473	100	1,37	1,93
XVII. VERGİ VARLIĞI	32.855	4.419	76.480	100	0,13	2,33
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)	660	660	660	100	1,00	1
XIX. DİĞER AKTİFLER	343.575	550.966	451.357	100	1,60	1,31
AKTİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	100	1,30	1,31

PASİF KALEMLER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL / BAZ YIL		
				2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
I. MEVDUAT	19.097.649	23.648.977	25.217.285	100	1,24	1,32
II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	160.211	241.036	575.047	100	1,50	3,59
III. ALINAN KREDİLER	11.152.299	15.095.189	13.778.746	100	1,35	1,24
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR	896.868	1.355.925	126.567	100	1,51	0,14
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	339.055	237.552	246.634	100	0,70	0,73
VII. MUHTELİF BORÇLAR	311.410	320.387	336.603	100	1,03	1,08
VIII. DİĞER YAPANCI KAYNAKLAR	362.859	440.721	321.806	100	1,21	0,89
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	791	36	-	100	0,05	0
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	111.241	13.354	38.498	100	0,12	0,35
XII. KARŞILIKLAR	551.055	667.731	721.886	100	1,21	1,31
XIII. VERGİ BORÇLARI	143.044	256.323	387.467	100	1,79	2,71
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER	1.421.248	2.486.027	2.881.199	100	1,75	2,03
XVI. ÖZKAYNAKLAR	3.466.630	4.481.616	5.055.922	100	1,29	1,46
16.1 Ödenmiş Sermaye	2.786.268	3.486.268	3.486.268	100	1,25	1,25
16.2 Sermaye Yedekleri	(15.348)	185.488	190.504	100	-12,09	-12,41
16.3 Kar Yedekleri	519.807	695.326	807.989	100	1,34	1,55
16.4 Kar veya Zarar	175.903	114.534	571.161	100	0,65	3,25
PASİF TOPLAMI	38.014.360	49.244.874	49.687.660	100	1,30	1,31

İşbu özel bankanın, Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %43 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %59 oranında artış gösterdiği, Bankalar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %10 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %15 oranında gerçekleştiği, %654 oranında düşüş gösterdiği,

Krediler ve Alacaklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %26 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %24 oranında artış gösterdiği,

Aktif Toplamında; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %30 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %31 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

İşbu özel bankanın Mevduat hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %24 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %32 oranında artış gösterdiği,

Alınan Krediler hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %35 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %24 oranında artış gösterdiği,

Özkaynaklar hesabı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında %29 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %46 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

Tablo-10: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Zamana Dayalı Ölçmede Eğilim Yüzdeleri Analizi Uygulaması – 2.Yöntem

Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Gelir Tablosu (Birim – Bin TL)

GELİR KALEMLERİ	-GİDER	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL / BAZ YIL		
					2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
I. FAİZ GELİRLERİ		3.165.732	3.726.152	4.200.043	100	0,18	1,33
1.1 Kredilerden Alınan Faizler		2.836.311	3.385.270	3.784.739	100	1,19	1,33
1.2 Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler		673	10.869	24.860	100	16,15	36,94
1.3 Bankalardan Alınan Faizler							
1.4 Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler		33.190	22.614	25.519	100	0,68	0,77
		41.357	38.860	37.865	100	0,94	0,92
1.5 Menkul Değerlerden Alınan Faizler		253.834	268.165	326.281	100	1,06	1,29
1.7 Diğer Faiz Gelirleri		367	374	779	100	1,02	2,12
II. FAİZ GİDERLERİ		(1.460.711)	(1.699.898)	(1.977.859)	100	1,16	1,35
2.1 Mevduata Verilen Faizler		(1.130.529)	(1.263.906)	(1.534.445)	100	1,18	1,36
2.2 Kullanılan Kredilere Verilen Faizler		(224.236)	(299.797)	(329.078)	100	1,34	1,47
2.3 Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler		(62.263)	(86.809)	(96.812)	100	1,39	1,55
2.4 İhraç edilen menkul kıymetlere verilen faizler		(41.402)	(42.269)	(8.128)	100	1,02	0,20
2.5 Diğer faiz giderleri		(2.281)	(7.117)	(9.396)	100	3,12	4,12
III. NET FAİZ GELİRİ/GİDERİ (I-II)		1.705.021	2.026.254	2.222.184	100	1,19	1,30
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ/GİDERLERİ		268.537	288.473	414.645	100	1,07	1,54
4.1 Alınan Ücret ve Komisyonlar		324.431	401.363	585.536	100	1,24	1,80
4.2 Verilen Ücret ve Komisyonlar		(55.894)	(112.890)	(170.891)	100	2,02	3,06
V. TEMETTÜ GELİRLERİ		13.788	19.536	35.155	100	1,42	2,55

VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net	(323.318)	(388.031)	(206.483)	100	1,20	0,64
6.1 Sermaye Piyasası İşlemleri Kârı/Zararı	(8.641)	(5.500)	(806)	100	0,64	0,09
6.2 Türev finansal işlemlerden kar/zarar	(71.974)	1.214.608	856.177	100	-16,88	-11,90
6.3 Kambiyo İşlemleri Kârı/Zararı	(242.703)	(1.597.139)	(1.061.854)	100	6,58	4,38
VII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	298.465	311.362	351.716	100	1,04	1,18
VIII. FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ TOPLAMI (III+ IV+ V + VI)	1.962.493	2.257.594	2.817.217	100	1,15	1,44
IX. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-)	(400.395)	(573.579)	(590.172)	100	1,43	1,47
X. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.316.024)	(1.516.427)	(1.510.434)	100	1,15	1,15
XI. NET FAALİYET KÂRI/ZARARI (VIII-IX-X)	246.074	167.588	716.611	100	0,68	2,91
XV. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611	100	0,68	2,91
XVI. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	(70.171)	(53.054)	(145.450)	100	0,76	2,07
XVII. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XV±XVI)	175.903	114.534	571.161	100	0,65	3,25
XXIII. NET DÖNEM KAR ZARARI (XVII+XXII)	175.903	114.534	571.161	100	0,65	3,25

İşbu özel bankanın, Faiz Gelirleri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %18 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %33 oranında artış gösterdiği, Faiz Giderleri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %16 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %35 oranında artış gösterdiği, Net Faiz Geliri hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %19 oranında artış gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %30 oranında artış gösterdiği, Net Dönem Kar hesabı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında %65 oranında gerçekleştiği, %35 oranında düşüş gösterdiği, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında %325 oranında artış gösterdiği görülmektedir.

4.4. ÖZEL BİR BANKANIN TEMEL MALİ TABLOLARINI SEKTÖR ORTALAMALARI İLE ÖLÇME

Bu ölçme metodunda mali analiz tekniklerinden yüzde metodou ile ölçme ve oranlar analizi tekniği kullanılmaktadır.

4.4.1. Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması

Tablo-11: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Sektör Ortalamaları İle Ölçmede Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması
Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Bilançosu (Birim – Bin TL)

AKTİF KALEMLER	2014 YILI	DİKEY ANALİZ	2015 YILI	DİKEY ANALİZ	2016 YILI	DİKEY ANALİZ
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	0,11	6.141.951	0,12	6.865.645	0,14
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	0,01	447.338	0,01	533.893	0,01
III. BANKALAR	1.017.264	0,03	1.122.520	0,02	155.663	0,00
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	0,01	650.191	0,01	1.775.677	0,04
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	0,07	3.082.460	0,06	2.653.827	0,05
VI. KREDİLER VE ALACAKLAR	28.045.504	0,74	35.204.653	0,72	34.816.947	0,70
VII. FAKTÖRİNG ALACAKLARI	-	0,00	-	0	-	0
VIII. VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	259	0,00	350	0,00	-	0
X. BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	95.907	0,00	95.907	0,01	95.907	0,00
XIII. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	515.738	0,02	1.548.553	0,03	1.793.223	0,04
XIV. MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	341.761	0,01	363.294	0,01	423.908	0,01
XV. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	23.052	0,00	31.612	0,00	44.473	0,00
XVII. VERGİ VARLIĞI	32.855	0,00	4.419	0,00	76.480	0,00
XVIII. SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)	660	0,00	660	0,00	660	0,00
XIX. DİĞER AKTİFLER	343.575	0,00	550.966	0,01	451.357	0,01
AKTİF TOPLAMI	38.014.360	100	49.244.874	100	49.687.660	100

PASİF KALEMLER	2014 YILI	DİKEY ANALİZ	2015 YILI	DİKEY ANALİZ	2016 YILI	DİKEY ANALİZ
I. MEVDUAT	19.097.649	0,50	23.648.977	0,48	25.217.285	0,51
II. ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	160.211	0,01	241.036	0,00	575.047	0,01
III. ALINAN KREDİLER	11.152.299	0,29	15.095.189	0,31	13.778.746	0,28
IV. PARA PİYASALARINA BORÇLAR	896.868	0,02	1.355.925	0,03	126.567	0,00
V. İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	339.055	0,01	237.552	0,00	246.634	0,00
VII. MUHTELİF BORÇLAR	311.410	0,01	320.387	0,00	336.603	0,01
VIII. DİĞER YAPANCI KAYNAKLAR	362.859	0,01	440.721	0,01	321.806	0,01
X. KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR	791	0,00	36	0,00	-	0,00
XI. RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	111.241	0,00	13.354	0,00	38.498	0,00
XII. KARŞILIKLAR	551.055	0,02	667.731	0,02	721.886	0,01
XIII. VERGİ BORÇLARI	143.044	0,00	256.323	0,01	387.467	0,01
XV. SERMAYE BENZERİ KREDİLER	1.421.248	0,04	2.486.027	0,05	2.881.199	0,06
XVI. ÖZKAYNAKLAR	3.466.630	0,09	4.481.616	0,09	5.055.922	0,10
PASİF TOPLAMI	38.014.360	100	49.244.874	100	49.687.660	100

İşbu özel bankanın, Nakit Değerler ve Merkez Bankası hesabının Aktif Toplam içerisindeki payı; 2014 yılında %11, 2015 yılında %12 iken, 2016 yılında ise %14 oranında gerçekleştiği,

Krediler ve Alacaklar hesabının Aktif Toplam içerisindeki payı; 2014 yılında %74, 2015 yılında % 72 iken, 2016 yılında ise %70 oranında gerçekleştiği görülmektedir.

İşbu özel bankanın, Mevduat hesabının Pasif Toplam içerisindeki payı; 2014 yılında %50, 2015 yılında %48 iken, 2016 yılında ise %51 oranında gerçekleştiği, Alınan Krediler hesabının Pasif Toplam içerisindeki payı; 2014 yılında %29, 2015 yılında % 31 iken, 2016 yılında ise %28 oranında gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo-12: Özel Bir Bankanın Temel Mali Tablolarını Sektör Ortalamaları İle Ölçmede Yüzde Metodu ile Analiz Uygulaması

Özel Bir Bankanın 2014, 2015 ve 2016 Yılları Gelir Tablosu (Birim – Bin TL)

GELİR –GİDER KALEMLERİ	2014 YILI	DİKEY ANALİZ	2015 YILI	DİKEY ANALİZ	2016 YILI	DİKEY ANALİZ
I. FAİZ GELİRLERİ	3.165.732	0,92	3.726,152	0,92	4.200.043	0,90
II. FAİZ GİDERLERİ	(1.460.711)	-0,42	(1.699.898)	-0,42	(1.977.859)	-0,43
III. NET FAİZ GELİRİ/GİDERİ (I-II)	1.705.021	0,49	2.026.254	0,50	2.222.184	0,48
IV. NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ/GİDERLERİ	268.537	0,08	288.473	0,07	414.645	0,09
V. TEMETTÜ GELİRLERİ	13.788	0,01	19.536	0,01	35.155	0,01
VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net)	(323.318)	-0,09	(388.031)	-0,10	(206.483)	-0,04
VII. DİĞER FAALİYET GELİRLERİ	298,465	0,09	311.362	0,08	351.716	0,08
VIII. FAALİYET GELİRLERİ/GİDERLERİ TOPLAMI (III+ IV+ V + VI)	1.962.493	0,57	2.257.594	0,56	2.817.217	0,61
IX. KREDİ VE DİĞER ALACAKLAR DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI (-)	(400.395)	-0,12	(573.579)	-0,14	(590.172)	-0,13
X. DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-)	(1.316.024)	-0,38	(1.516.427)	-0,38	(1.510.434)	-0,32
XI. NET FAALİYET KÂRİ/ZARARI (VIII-IX-X)	246.074	0,07	167.588	0,04	716.611	0,15
XV. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	0,07	167.588	0,04	716.611	0,15
XVI. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	(70.171)	-0,02	(53.054)	-0,01	(145.450)	-0,03
XVII. SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (XV±XVI)	175.903	0,05	114.534	0,03	571.161	0,12
XXIII. NET DÖNEM KAR ZARARI (XVII+XXII)	175.903	0,05	114.534	0,03	571.161	0,12

İşbu özel bankanın, Faiz Gelirlerinin Net Gelirler içerisindeki payı; 2014 yılında %92, 2015 yılında %92 iken, 2016 yılında ise %90 oranında gerçekleştiği, Faiz Giderlerinin Net Gelirler içerisindeki payı; 2014 yılında %42, 2015 yılında %42 iken, 2016 yılında ise %43 oranında gerçekleştiği, Net Faiz Gelirlerinin Net Gelirler içerisindeki payı; 2014 yılında %49, 2015 yılında %50 iken, 2016 yılında ise %48 oranında gerçekleştiği, Net Dönem Kar hesabının Net Gelirler içerisindeki payı; 2014 yılında %5, 2015 yılında %3 oranında, 2016 yılında %12 oranında oranında gerçekleştiği görülmektedir.

4.4.2 Oranlar (Rasyolar) Analizi Uygulaması

Tablo-13: Özel Bir Bankanın Aralık 2014, Aralık 2015 ve Aralık 2016 “Rasyoları (%)

	Aralık 2014	Aralık 2015	Aralık 2016
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	14,4	15,8	17,7
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,1	9,1	10,2
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	7,1	7,3	8,2
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-145,6	-159,00	-95,00
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	0,0	1,4	1,6
Bilanço Yapısı			
TP Aktifler / Toplam Aktifler	73,5	68,2	67,2
TP Pasifler / Toplam Pasifler	54,9	48,7	52,1
YP Aktifler / YP Pasifler	58,8	62,0	68,5
TP Mevduat / Toplam Mevduat	73,4	63,6	68,9
TP Krediler ve Alacaklar / Toplam Krediler ve Alacaklar	78,8	73,3	73,2
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	50,2	48,0	50,8
Alınan Krediler / Toplam Aktifler	29,3	30,7	27,7
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	9,0	10,3	10,0
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	73,8	71,5	70,1
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	146,9	148,9	138,1
Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	3,0	4,0
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	1,1	1,1	1,3
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	59,4	62,8	68,4
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	2,0	1,8	2,0
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar	38,0	32,1	34,0
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	22,7	23,2	24,1
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	44,5	46,6	47,4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	11,8	10,5	10,1
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	0,5	0,2	1,2
Ortalama Özkaynak Karlılığı	5,1	2,8	12,2
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	0,6	0,3	1,4
Gelir-Gider Yapısı			
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	3,7	3,2	3,4
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	71,8	70,4	60,3
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,7	0,5	1,2
Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	3,5	3,1	3,0
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	39,6	37,7	38,4
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	19,6	15,3	39,4

Tablo-14: “Türkiye’de Bankacılık Sistemi Aralık 2014, Aralık 2015 ve Aralık 2016 Rasyoları (%)

	Aralık 2014	Aralık 2015	Aralık 2016
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	16,4	15,6	15,5
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	11,8	11,3	11,1
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	8,8	8,0	7,9
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-35,0	-36,8	-27,7
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	-3,1	1,4	-0,7
Bilanço Yapısı			
TP Aktifler / Toplam Aktifler	64,8	61,2	59,5
TP Pasifler / Toplam Pasifler	58,1	54,7	54,3
YP Aktifler / YP Pasifler	84,0	85,7	88,6
TP Mevduat / Toplam Mevduat	61,6	56,0	56,6
TP Krediler ve Alacaklar / Toplam Krediler ve Alacaklar	70,0	67,3	64,5
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	56,0	55,9	56,4
Alınan Krediler / Toplam Aktifler	12,3	13,3	13,6
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	17,3	16,0	15,2
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	64,1	65,2	66,1
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	114,4	116,6	117,3
Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	3,0	3,2
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	0,7	0,7	0,7
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	75,0	76,1	78,3
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	3,0	3,3	3,3
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar	28,5	25,7	24,0
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	27,6	26,3	25,1
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	52,9	50,6	47,4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	13,6	11,1	10,9
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	1,3	1,2	1,5
Ortalama Özkaynak Karlılığı	11,0	10,8	13,2
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	1,6	1,4	1,8
Gelir-Gider Yapısı			
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	2,8	2,8	2,7
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	60,2	62,6	58,1
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	1,3	1,0	1,2
Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	2,2	2,2	2,0
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	42,4	40,4	42,9
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	57,7	47,4	61,0

“166

¹⁶⁵ TBB, Bankalarımız, a.g.e.(Yayın No: 311), s.156

¹⁶⁶ TBB, a.g.e.(Yayın No:321), s.11

Tablo-15: Özel Bir Bankanın Aralık 2014 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2014 Rasyolarının Karşılaştırılması

	Özel Bankanın Bir Aralık 2014 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2014 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın Aralık 2014 Rasyoları (%) Eksi / Artı
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	14,4	16,4	-2
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,1	11,8	-2,7
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	7,1	8,8	-1,7
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-145,6	-35,0	-110,6
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	0,0	-3,1	3,1
Bilanço Yapısı			
TP Aktifler / Toplam Aktifler	73,5	64,8	8,7
TP Pasifler / Toplam Pasifler	54,9	58,1	-3,2
YP Aktifler / YP Pasifler	58,8	84,0	-25,2
TP Mevduat / Toplam Mevduat	73,4	61,6	11,8
TP Krediler ve Alacaklar / Toplam Krediler ve Alacaklar	78,8	70,0	8,8
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	50,2	56,0	-5,8
Alınan Krediler / Toplam Aktifler	29,3	12,3	17
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	9,0	17,3	-8,3
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	73,8	64,1	9,7
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	146,9	114,4	32,5
Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	2,7	0
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	1,1	0,7	0,4
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	59,4	75,0	-15,6
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	2,0	3,0	-1
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar	38,0	28,5	9,5
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	22,7	27,6	-4,9
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	44,5	52,9	-8,4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	11,8	13,6	-1,8
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	0,5	1,3	-0,8
Ortalama Özkaynak Karlılığı	5,1	11,0	-5,9
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	0,6	1,6	-1
Gelir-Gider Yapısı			
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	3,7	2,8	0,9
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	71,8	60,2	11,6
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,7	1,3	-0,6
Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	3,5	2,2	1,3
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	39,6	42,4	-2,8
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	19,6	57,7	-38,1

Tablo-16: Özel Bir Bankanın Aralık 2014 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2014 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar

	Özel Bir Bankanın. Aralık 2014 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2014 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın. Aralık 2014 Rasyoları (%) Eksi Olanlar
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	14,4	16,4	-2
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,1	11,8	-2,7
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	7,1	8,8	-1,7
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-145,6	-35,0	-110,6
Bilanço Yapısı			
TP Pasifler / Toplam Pasifler	54,9	58,1	-3,2
YP Aktifler / YP Pasifler	58,8	84,0	-25,2
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	50,2	56,0	-5,8
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	9,0	17,3	-8,3
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	59,4	75,0	-15,6
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	2,0	3,0	-1
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	22,7	27,6	-4,9
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	44,5	52,9	-8,4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	11,8	13,6	-1,8
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	0,5	1,3	-0,8
Ortalama Özkaynak Karlılığı	5,1	11,0	-5,9
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	0,6	1,6	-1
Gelir-Gider Yapısı			
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,7	1,3	-0,6
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	39,6	42,4	-2,8
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	19,6	57,7	-38,1

İşbu özel bankanın Aralık 2014 Rasyolarının Bankacılık Sektörü Aralık 2014 Rasyoları ile karşılaştırılması neticesinde, işbu özel bankanın incelenen Aralık 2014 Rasyolarından 19 adetinin rasyosunun yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo-17: Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2015 Rasyoları Karşılaştırılması

	Özel Bir Bankanın. Aralık 2015 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2015 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyoları (%) Eksi / Artı
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	15,8	15,6	0,2
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,1	11,3	-2,2
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	7,3	8,0	-0,7
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-159,00	-36,8	-122,2
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	1,4	1,4	0

Bilanço Yapısı			
TP Aktifler / Toplam Aktifler	68,2	61,2	7
TP Pasifler / Toplam Pasifler	48,7	54,7	-6
YP Aktifler / YP Pasifler	62,0	85,7	-23,7
TP Mevduat / Toplam Mevduat	63,6	56,0	7,6
TP Krediler ve Alacaklar / Toplam Krediler ve Alacaklar	73,3	67,3	6
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	48,0	55,9	-7,9
Alınan Krediler / Toplam Aktifler	30,7	13,3	17,4
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	10,3	16,0	-5,7
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	71,5	65,2	6,3
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	148,9	116,6	32,3
Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	3,0	3,0	0
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	1,1	0,7	0,4
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	62,8	76,1	-13,3
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	1,8	3,3	-1,5
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar	32,1	25,7	6,4
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	23,2	26,3	-3,1
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	46,6	50,6	-4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	10,5	11,1	-0,6
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	0,2	1,2	-1
Ortalama Özkaynak Karlılığı	2,8	10,8	-8
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	0,3	1,4	-1,1
Gelir-Gider Yapısı			
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	3,2	2,8	0,4
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	70,4	62,6	7,8
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,5	1,0	-0,5
Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	3,1	2,2	0,9
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	37,7	40,4	-2,7
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	15,3	47,4	-32,1

Tablo-18: Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2015 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar

	Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2015 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın Aralık 2015 Rasyoları (%) Eksisi / Artı
Sermaye Yeterliliği			
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,1	11,3	-2,2
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	7,3	8,0	-0,7
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-159,00	-36,8	-122,2
Bilanço Yapısı			
TP Pasifler / Toplam Pasifler	48,7	54,7	-6
YP Aktifler / YP Pasifler	62,0	85,7	-23,7
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	48,0	55,9	-7,9
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	10,3	16,0	-5,7
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	62,8	76,1	-13,3
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	1,8	3,3	-1,5

Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	23,2	26,3	-3,1
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	46,6	50,6	-4
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	10,5	11,1	-0,6
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	0,2	1,2	-1
Ortalama Özkaynak Karlılığı	2,8	10,8	-8
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	0,3	1,4	-1,1
Gelir-Gider Yapısı			
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,5	1,0	-0,5
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	37,7	40,4	-2,7
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	15,3	47,4	-32,1

İşbu özel bankanın Aralık 2015 Rasyolarının Bankacılık Sektörü Aralık 2015 Rasyoları ile karşılaştırması neticesinde, işbu özel bankanın incelenen Aralık 2015 Rasyolarından 18 adetinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo-19: Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları ile Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2016 Rasyolarının Karşılaştırılması

	Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2016 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları (%) Eksi / Artı
Sermaye Yeterliliği			
Sermaye Yeterliliği Oranı	17,7	15,5	2,2
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	10,2	11,1	-0,9
(Özkaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	8,2	7,9	0,3
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-95,00	-27,7	-67,3
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	1,6	-0,7	2,3
Bilanço Yapısı			
TP Aktifler / Toplam Aktifler	67,2	59,5	7,7
TP Pasifler / Toplam Pasifler	52,1	54,3	-2,2
YP Aktifler / YP Pasifler	68,5	88,6	-20,1
TP Mevduat / Toplam Mevduat	68,9	56,6	12,3
TP Krediler ve Alacaklar / Toplam Krediler ve Alacaklar	73,2	64,5	8,7
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	50,8	56,4	-5,6
Alınan Krediler / Toplam Aktifler	27,7	13,6	14,1
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	10,0	15,2	-5,2
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	70,1	66,1	4
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Mevduat	138,1	117,3	20,8
Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar	4,0	3,2	0,8
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	1,3	0,7	0,6
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	68,4	78,3	-9,9
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	2,0	3,3	-1,3
Tüketici Kredileri / Toplam Krediler ve Alacaklar	34,0	24,0	10
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	24,1	25,1	-1
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	47,4	47,4	0
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	10,1	10,9	-0,8

Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	1,2	1,5	-0,3
Ortalama Özkaynak Karlılığı	12,2	13,2	-1
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	1,4	1,8	-0,4
Gelir-Gider Yapısı			
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	3,4	2,7	0,7
Özel Karşılıklar Sonrası Net Faiz Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	60,3	58,1	2,2
Faiz Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	1,2	1,2	0
Diğer Faaliyet Giderleri / Toplam Aktifler	3,0	2,0	1
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	38,4	42,9	-4,5
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	39,4	61,0	-21,6

Tablo-20: Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyolarından Türkiye Bankacılık Sektörü Aralık 2016 Rasyolarına Göre Düşük Olan Rasyolar

	Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları (%)	Türkiye Bankacılık Sistemi Aralık 2016 Rasyoları (%)	Özel Bir Bankanın Aralık 2016 Rasyoları (%) Eksi / Artı
Sermaye Yeterliliği			
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	10,2	11,1	-0,9
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	-95,00	-27,7	-67,3
Bilanço Yapısı			
TP Pasifler / Toplam Pasifler	52,1	54,3	-2,2
YP Aktifler / YP Pasifler	68,5	88,6	-20,1
Toplam Mevduat / Toplam Aktifler	50,8	56,4	-5,6
Aktif Kalitesi			
Finansal Varlıklar (net) / Toplam Aktifler	10,0	15,2	-5,2
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	68,4	78,3	-9,9
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	2,0	3,3	-1,3
Likidite			
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	24,1	25,1	-1
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	10,1	10,9	-0,8
Karlılık			
Ortalama Aktif Karlılığı	1,2	1,5	-0,3
Ortalama Özkaynak Karlılığı	12,2	13,2	-1
Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler	1,4	1,8	-0,4
Gelir-Gider Yapısı			
Personel Giderleri / Diğer Faaliyet Giderleri	38,4	42,9	-4,5
Faiz Dışı Gelirler (net) / Diğer Faaliyet Giderleri	39,4	61,0	-21,6

İşbu özel bankanın Aralık 2016 Rasyolarının Bankacılık Sektörü Aralık 2016 Rasyoları ile karşılaştırması neticesinde, işbu özel bankanın incelenen Aralık 2016 Rasyolarından 15 adetinin yetersiz olduğu görülmektedir.

İşbu özel bankanın incelenen Rasyolarının Bankacılık Sektörü Rasyolaru ile karşılaştırması neticesinde; Aralık 2014 Rasyolarından 19 adetinin, Aralık 2015 Rasyolarından 18 adetinin, Aralık 2016 Rasyolarında 15 adetinin yetersizlik olduğu görülmüş, işbu özel bankanın Rasyolarında 2014 yılına göre, 2016 yılında bir düzelmenin olduğu tespit edilmiştir.

4.5. İŞLETME YÖNETİMİ ANALİZİNDE ANLAMLI GÖSTERGELER

İşletme yönetimi açısından analizde anlamlı göstergeler; öz kaynak karlılığı, yaratılan ekonomik katma değer, net faiz marjı, toplam giderler / toplam gelir oranı, tahsilde gecikmiş krediler / toplam kredi oranı, faaliyet giderleri / toplam varlık (aktif) oranı, likidite oranlarıdır. Arşatırmya konu işbu özel bankanın,

♦ **Aktif (Yatırım) Karlılık Oranı** = Dönem Karı / Aktif Toplamı

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
XV. Sürdürülebilir Faaliyetler Vergi Öncesi K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611
Toplam Aktifler	38.014.360	49.244.874	49.687.660
Aktif Karlılık Oranı	0,0065	0,0034	0,0144

İşbu özel bankanın, Aktif Karlılık Oranı; 2014 yıl baz alındığına 2015 yılında - 0,0031 (0,0034-0,0065=-0,0031) oranında düşüş olduğu, 2015 baz alındığında 2016 yılında 0,11 oranında (0,0144 – 0,0034=0,011) artış olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 0,0079 (0,0144-0,0065=0,0079) oranında artış olduğu görülmektedir.

♦ **Özkaynak Karlılık Oranı** = Dönem Karı / Özkaynaklar

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
XV. Sürdürülen Faaliyetler Vergi Öncesi K/Z (XI+XII+XIII+XIV)	246.074	167.588	716.611
XVI. Özkaynaklar	3.466.630	4.481.616	5.055.922
Öz Kaynak Karlılık Oranı	0,0710	0,0374	0,1417

İşbu özel bankanın, Öz Kaynak Karlılık Oranı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında -0,0336 (0,0374 – 0,0710=-0,0336) oranında düşüş olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında 0,1043 – 0,0374=0,1043) artış olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında 0,0707 (0,1417-0,0710 = 0,0707) oranında artış olduğu görülmektedir.

◆ Yaratılan Ekonomik Katma Değer

“Şirketlerin finansal verimliliğini ölçmek için birçok yöntem, değer (net kar artışı, hisse başına kâr, kâr marjı vs.) ve oran (Fiyat/Kazanç, Piyasa Değeri / Defter Değeri, Likidite Oranı vs.) kullanılmaktadır.

Ekonomik katma değer, vergi ile düzeltilmiş net faaliyet karı ile o karı sağlamak için kullanılan sermayenin (borç sermaye + özsermaye) arasındaki farktır.”¹⁶⁷

Yaratılan ekonomik katma değer kısaca,

- ◆ Net Satışlar
- ◆ Faaliyet Giderleri
- ◆ Faaliyet Karı (Faiz ve Vergi Öncesi Kar)
- ◆ Vergiler
- ◆ Vergiden Sonraki Net Faaliyet Karı
- ◆ Sermaye Maliyeti (Yatırılan Sermaye X Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti Şeklinde hesap edilir.

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
VI. TİCARİ KÂR / ZARAR (Net)	(323.318)	(388.031)	(206.483)
16.1 Ödenmiş Sermaye	2.786.268	3.486.268	3.486.268
Yaratılan Ekonomik Katma Değer	-0,1160	-0,1113	-0,0592

İşbu özel bankanın, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında asıl faaliyet konularında ekonomik katma değer yaratamadığı, 2014 yılına göre 2015 ve 2016 yıllarında ticari zararda düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir.

● Net Faiz Marjı

Net faiz marjı (NFM), kazanç getiren varlıklar üzerindeki net faiz getirilerinin özet bir ölçümüdür.

Net Faiz Marjı iki şekilde ölçülebilmektedir.

- ◆ Net faiz marjı = faiz gelirleri – faiz giderleri (Dönem sonu) ¹⁶⁸

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
I. Faiz Gelirleri	3.165.732	3.726.152	4.200.043
II. Faiz Giderleri	(1.460.711)	(1.699.898)	(1.977.859)
Net faiz marjı	1.705.021	2.026.254	2.222.184

¹⁶⁷ Yaratılan Ekonomik Katma Değer, <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/1268/1044> (Erişim Tarihi: 10.12.2017)

¹⁶⁸ Net Faiz Marjı, <https://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/> (Erişim Tarihi: 15.11.2017)

İşbu özel bankanın, Net Faiz Marjı; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında da artış olduğu görülmektedir.

◆ Net faiz marjı net faiz gelirin toplam varlıklara oranı şeklinde de hesaplanabilmektedir:

Net faiz marjı = net faiz geliri/toplam varlıklar

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
III. Net Faiz Geliri /Gideri (I-II)	1.705.021	2.026.254	2.222.184
Aktif Toplamı	38.014.360	49.244.874	49.687.660
Net faiz marjı	0,0449	0,0415	0,0447

İşbu özel bankanın Net Faiz Marjı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında düşüş gösterdiği, 2015 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında artış olduğu görülmektedir.

◆ **Toplam Giderler / Toplam Gelir Oranı**

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Toplam Giderler	3.771.000	4.422.000	4.856.000
Net Satışlar (Gelir Tablosu I + IV + V)	3.448.000	4.034.000	4.650.000
Toplam Giderler / Toplam Gelir oranı	1,0937	1,0962	1,0443

İşbu özel bankanın, Toplam Giderler / Toplam Gelir oranı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında 0,0025 (1.0962-1.0937=0,0025) oranında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında -0,0519 (1.0443 – 1.0962=-0,0519) oranında düşüş olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında -0,0494 (1.0443 – 1.0937=-0,0494) oranında düşüş olduğu görülmektedir.

◆ **Tahsilde Gecikmiş Krediler / Toplam Kredi Oranı**, banka faaliyet raporunda işbu oran ile ilgili bilgiler aşağıdaki gibidir.

	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Takipteki Krediler/Toplam Krediler (%)	2,7	2,9	3,9

İşbu özel bankanın Tahsilde Gecikmiş Krediler / Toplam Kredi Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu görülmekte olup, işbu oran bize 2014 yılına göre 2015 ve 2016 yıllarında kredi riskinde artış olduğunu göstermektedir.

◆ **Faaliyet Giderleri / Toplam Varlık (aktif) Oranı**

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Faaliyet Giderleri	2.310.000	2.722.000	2.878.000
TOPLAM AKTİFLER	38.014.360	49.244.874	49.687.660
Faaliye Gid./ Toplam Varlık	0,0608	0,0553	0,0579

İşbu özel bankanın, Faaliyet Giderlerinin Toplam Varlıklara Oranı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında -0,055 (0,0553 – 0,0608 = -0,0055) oranında düşüş olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında 0,0026 (0,0579 – 0,0553 = -0,0026) oranında artış olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise, 2016 yılında -0,0029 (0,0579 – 0,0608 = -0,0029) oranında düşüş olduğu görülmektedir.

◆ **Likidite Oranları**

◆ **Cari Oran**

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{DV}}{\text{KVYK}}$$

DV : Dönen Varlıklar

KVYK : Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Dönene Varlıklar	37.649,547	48.849.338	49.219.279
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	31.307.027	40.341.127	39.697.645
Cari Oran	1,20	1,22	1,24

İşbu özel bankanın, Cari Oran; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yılları cari oranının artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında da 2016 yılında artış olduğu görülmektedir.

◆ **Likidite Oranı**

Likidite (Asit-Test) Oranı, cari oranı tamamlayan ve cari oranı daha anlamlı hale getiren bir orandır.

$$\text{Likidite Oranı} = \frac{\text{DV - Stoklar}}{\text{KVYK}}$$

DV : Dönen Varlıklar

KVYK : Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

(Birim- Bin TL)	31/12/2014	31/12/2015	31/12/2016
Dönene Varlıklar	37.649,547	48.849.338	49.219.279
V. SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	-2.680.658	-3.082.460	-2.653.827
DV - Stoklar=	34.968.889	45.766.878	46.565.452
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	31.307.027	40.341.127	39.697.645

Likidite Oranı	1,12	1,13	1,17
----------------	------	------	------

İşbu özel bankanın, Likidite Oranı; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında artış olduğu görülmektedir.

◆ **Nakit Oranı**

Hazır Değerler + Menkul Kıymetler
Nakit Oranı=
Kısa Vadeli Kaynaklar

AKTİF KALEMLER (Birim- Bin TL)	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
I. NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	4.304.943	6.141.951	6.865.645
II. GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI KAR/ZARARA YANSITILAN FV (Net)	238.166	447.338	533.893
III. BANKALAR	1.017.264	1.122.520	155.663
IV. PARA PİYASALARINDAN ALACAKLAR	374.018	650.191	1.775.677
V. SATILMAYA HAZİR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	2.680.658	3.082.460	2.653.827
Hazır Değerler + Menkul Kıymetler	8.615,049	11.444.460	11.984.705
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	31.307.027	40.341.127	39.697.645
Nakit Oranı	0,28	0,28	0,30

İşbu özel bankanın, Nakit Oranı; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında bir değişme olmadığı, 2016 yılında 0,02 (0,30-0,28=0,02) oranında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında da 2016 yılında 0,02 (0,30-0,28=0,02) oranında artış olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Araştırmanın birinci bölümünde mali tablolar kısmında; muhasebe temel kavramları, mali tablo kavramı, mali tabloları hazırlamada temel amaçlar, mali tabloların düzenlenmesi, mali tabloların türleri, mali analiz kısmında; mali analizin ön koşulları, mali analize etki eden faktörler, mali tablo analizini kimler kullanır, işletme yönetimi ve finans fonksiyonu, finansman süreci, mali analizin kapsamı ve amacı, mali analizin başarı koşulları, mali tabloların sınırları, mali analiz türleri, analizin yapılma amacı açısından mali analiz türleri; yönetim analizi, kredi analizi, yatırım analizi, içerik açısından mali analiz türleri; statik analiz, dinamik analiz, analizi yapacak kişi açısından mali analiz türlerinden dış analiz ve iç analiz konuları incelenmiştir.

İkinci bölümde mali analiz teknikleri kısmında; mali analiz tekniklerinden karşılaştırmalı (mukayeseli) analiz, yüzde metodu ile analiz, eğilim yüzdeleri analizi, oranlar (rasyolar) analizi, oranlar analizi çeşitlerinden likidite oranları, mali yapı oranları, varlık kullanım oranları, karlılık oranları ve borsa performans oranları konuları incelenmiştir.

Üçüncü bölümde bankalarda yönetim analizi kısmında; bankacılık tarihi, banka ve işlevleri, bankaların organizasyon yapısı, bankacılık faaliyetleri, mevduat türleri, bazı bankacılık terimleri ve anlamları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), basitleştirilmiş banka bilançosu, bankacılıkta riskler, bankalarda performansı analizi, bankalarda yönetim başarısının ölçülmesinin önemi ve banka yönetiminin finansal başarısını mali analiz teknikleri ile ölçmeye yönelik model çalışmasında zamana dayalı ölçmede; karşılaştırmalı analiz, eğilim yüzdeleri analizi uygulanması, sektör ortalamaları ile ölçmede; yüzde metodu ile analiz ve oranlar analizi konuları incelenmiştir.

Dördüncü bölümde bir banka uygulaması kısmında; belki en nesnel ölçü muhasebenin genel kabul görmüş kurallarına, BDDK' nun muhasebe uygulama yönetmeliğine uygun olarak düzenlenerek bankaların, Bankacılık Düzenleme ve Denetle Kurumu'na vermiş oldukları mali raporlara ilişkin halka açık olan bilgilerden yararlanılarak, Türkiye'de yabancı sermayeli banka olarak kurulmuş özel bir bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları temel mali tabloları Bankacılık Düzenleme ve Denetle Kurumu internet sitesinden alınarak, hissedarların banka yönetim analizini bilimsel anlamda yapabilmelerine ilişkin oluşturulan, yönetimin finansal performans sonuçlarını ölçmeye yönelik, zamana dayalı ölçümleme; karşılaştırmalı

(mukayeseli) analiz ve eğilim (trend) yüzdeleri analiz tekniklerini, sektör ortalamaları ile ölçümlemede ise; yüzde metodu ile analiz ve oranlar analizi mali analiz teknikleri kullanılmasına ilişkin oluşturulan yönetim analizi modeli ile özel bir bankanın 2014, 2015 ve 2016 yılları bilançoları ve gelir tabloları, 2014, 2015 ve 2016 yılları özet finansal göstergeleri, bankacılık sektöründe uygulanmakta olan sermaye yeterlilik rasyosu, özel bir bankanın temel mali tablolarını zamana dayalı ölçmede karşılaştırmalı analiz tekniği ve eğilim yüzdeleri analiz tekniği 1.yöntem, 2.yöntem uygulaması, özel bir bankanın temel mali tablolarını sektör ortalamaları ile ölçmede yüzde metodu ile analiz ve oranlar (rasyolar) analizi uygulaması, Türkiye'de bankacılık sistemi Aralık 2014, 2015 ve 2016 rasyoları, özel bir bankanın rasyoları ile sektör rasyoları karşılaştırılması, işletme yönetimi açısından analizde anlamlı göstergeler; aktif (yatırım) karlılık oranı, özkaynak karlılık oranı, yaratılan ekonomik katma değer, net faiz marjı, toplam giderler / toplam gelir oranı, tahsilde gecikmiş krediler / toplam kredi oranı, faaliyet giderleri / toplam varlık (aktif) oranı, likidite oranları uygulama çalışmaları yapılarak; :

- ◆ İşbu özel bankanın Aktif Karlılığında; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında düşüş olduğu, 2014 ve 2015 yılları baz alındığında ise 2016 yılında artış olduğu,
- ◆ Öz Kaynak Karlılık Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında düşüş olduğu, 2014 ve 2015 yılları baz alındığında ise 2016 yılında artış olduğu,
- ◆ Yarattığı Ekonomik Değer açısından; özel bankanın asıl faaliyet kollarında; 2014, 2015 ve 2016 yıllarında ekonomik katma değer yaratamadığı, 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında ticari zararda azalma eğilimi olduğu,
- ◆ Net Faiz Marjının; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış göstermiş olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında da artış olduğu,
- ◆ Toplam Giderler / Toplam Gelir oranı; 2014 yılı baz alındığında, 2015 yılında artış göstermiş olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında düşüş olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise 2016 yılında düşüş olduğu,
- ◆ Tahsilde Gecikmiş Krediler / Toplam Kredi Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu,
- ◆ Faaliyet Giderlerinin Toplam Varlıklara Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında düşüş olduğu, 2015 yılı baz alındığında 2016 yılında artış olduğu, 2014 yılı baz alındığında ise 2016 yılında düşüş olduğu,
- ◆ Cari Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında da 2016 yılında artış olduğu,
- ◆ Likidite Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 ve 2016 yıllarında artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında da 2016 yılında artış olduğu,

- ◆ Nakit Oranında; 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında değişim olmadığı, 2016 yılında ise artış olduğu, 2015 yılı baz alındığında da 2016 yılında artış olduğu,
- ◆ Yönetim Performansını Zamana Dayalı ölçümlene neticesinde; 2014 yılı baz alındığında, 2015 ve 2016 yıllarında 2014 yılına göre daha iyi bir yönetim performansı gösterdiği,
- ◆ Aralık 2014- 2015- 2016 Rasyolarının Sektör Rasyoları Ortalamaları ile mukayesesi neticesinde; Aralık 2014 yılı baz alındığında Aralık 2015 Rasyolarında az da olsa olumlu yönde bir değişim gösterdiği, Aralık 2014 ve Aralık 2015 Rasyoları baz alındığında ise Aralık 2016 Rasyolarında olumlu yönde bir değişim olduğu,
- ◆ Yönetiminin 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında iyi bir performans göstermediği, 2014 ve 2015 yılları baz alındığında ise 2016 yılında daha iyi performans gösterdiği,
- ◆ 2014 yılı mali verileri baz alındığında; 2015 yılı mali verilerinde önemli bir değişim olmadığı, 2014 ve 2015 yılları mali verileri baz alındığında ise 2016 yılı mali verilerinin olumlu yönde bir değişim gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Özel bir bankanın 2014 , 2015 ve 2016 yıllarına ilişkin temel mali tablolarına mali analiz teknikleri kullanarak yönetimin finansal performansını ölçmeye yönelik oluşturulan yönetim analizi modeli uygulanması neticesinde elde edilen yönetim analiz sonuçları; işbu özel bankada yönetim kurulu seçiminin 2015 yılında yapılmış olması halinde; hissedarların, 2015 yılında eski yönetim kurulunu seçmeyerek yeni yönetim kurulu seçme yoluna gidecekleri, ellerindeki hisseleri elden çıkartarak başkaca işletmelerin hisse senetlerini almaya yönelecekleri, yönetim kurulu seçiminin 2015 yılında değil de 2016 yılında yapılmış olması halinde ise; hissedarların, mevcut yönetime olumlu yönde oy vererek yönetim kurulunu değiştirmeyecekleri, hisse senetlerini ellerinde tutacakları, hatta yeni hisse senetleri satın alma yoluna gidecekleri yönünde karar vereceklerini göstermektedir.

Bu araştırma ile; hissedarların, mali tablolar analiz teknikleri kullanılarak yönetimin finansal performansını ölçmeye yönelik oluşturulan modelle yönetim analizi yapmaları halinde; finansal performansı başarılı yöneticiler seçmelerine, kurumsal yönetimin gelişmesine, tüm şirketlerde iyi yönetim uygulamalarının gelişmesine, şirketlerin iyi yönetilmesine, hissedarların sermayelerini etkin kullanmalarına, hissedarların doğru ve faydalı yatırımlar yapmalarına faydalı olunmak amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKDOĞAN NALAN, TANKER NEJAT, Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri, 13.Baskı, Ankara, 2010

AKGÜÇ ÖZTİN, Mali Tablolar Analizi, Birinci 15.Baskı, Basım İstanbul 2013.

AKGÜÇ ÖZTİN, Ticaret Bankalarının Yönetimi, Birinci Baskı, Arayış Basım Yayıncılık, İstanbul, 2011

AKYILDIZ FATİH, Göstergeler Ne Anlatır ? Türkiye İçin İktisadi Göstergeler Rehberi, Basım, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2017-10

ARAT EMİN, ÇETİN AYTEN, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Finansal Durum Tabloları Analizi, M.Ü. Nihad Sayar Eğitim Vakfı, Yayılım Matbası, İstanbul Nisan 2011.

ATAMAN ÜMİT, Genel Muhasebe, Muhasebe Dönem İçi İşlemleri, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2010

AYDIN NURHAN, BAŞAR MEHMET, ÇOŞKUN METİN, Finansal Yönetim, 5. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2017

ÇABUK ADEM. – LAZOL İBRAHİM, Mali Tablolar Analizi, Uludağ Üniversitesi, Ekin Yayınevi Dağıtım , 16. Baskı, Bursa, 2016

ÇETİNER ERTUĞRUL, İşletmelerde Mali Analiz, Gazi Kitabevi, Ankara,2007.

ELİTAŞ CEMAL, Türkiye Muhasebe Standartları Türkiye Finansal Raporlama Standartları Üzerine Yorumlar ve Örnek Uygulamalar, Gazi Kitabevi, Ankara, 2010

GÜNAL MEHMET, Para, Banka ve Finansal Sistem, Yeni Dönem Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2007

GÜNEY ALPTEKİN, Banka İşlemleri, İstanbul Beta Basım Yayım, 10. Baskı, Şubat 2017.

KALENDEROĞLU MAHMUT, Genel Muhasebe ve Mali Tablolar Analizi, Agon Bilgi Akademisi, 2009

KAYA FERUDUN. (Editörü), Bankacılık Giriş ve İlkeleri, Beta Basım Yayım A.Ş., 3. Baskı, İstanbul, 2014

TROY A. ADAİR MARCİA MILLION CORNETTT, NOFSINGER JR JOHN, HILL MC GRAW, FİNANS – Finance, Yayınevi: Nobel Akademik Yayıncılık, 2. Basımdan Çeviri, Ankara, 2016

ÖRTEN REMZİ, KAVAL HASAN, KARABINAR AYDIN, Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007

SAYILGAN GÜVEN, Soru ve Yanıtlarıyla İşletme Finansmanı, 3. Baskı, Ankara, 2008

GÜLTEN SELÇUJ, ÖZÇALIK İSMAİL, T.D.H.P. Uyumlu Mali Tablolarda Mali Analiz Teknikleri Mali Analiz Teknikleri, Ücretsiz E Kitap, Basım 11, Temmuz 2015

SERAL L., TEKİN V. N., İşletme: Kavramlar, İlkeler, İşlevler, Ankara, Seçkin Kitabevi, 2007

SEVİM ŞERAFETTİN, Mali Tablolar Analizi, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2011

SÜRMEYEN YUSUF, Muhasebe 2, Akademi Yayın evi Kitapları, Trabzon, 2007

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ (2008), 50 . Yılında Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye' de bankacılık Sistemi (1958-2007), TBB Yayın No:282, İstanbul, Kasım 2008

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ, Bankalarımız 2014, Yayın No:311, G.M. Matbacılık ve Ticaret A.Ş. İstanbul, Mayıs 2015

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ, Bankalarımız 2016, Yayın No:321, G.M. Matbacılık ve Ticaret A.Ş. İstanbul, Mayıs 2017

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, Yayın No: 2746, Açık Öğretim Fakültesi Yayın No: 1704, Bankaların Yönetimi Ve Denetimi, 1. Baskı, Eskişehir, Basım 2013

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ, Yayın No: 2996, Finansal Tablolar Analizi, Acıköğretim Faakültesi Yayın No:1949, Eskişehir, Kasım 2013

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, Muhasebe ve Finansman Alanı, Mali Tablolar, 344MV0052, Anakara, 2011

DERGİLER

PAMUKCU FATMA, PAMUKCU NEVZAT, Bilanço Tarihinden Sonraki Olaylar (TMS-10) ve Finansal Tablolara Etkiler, Mali Çözüm Dergisi, Cilt 1, Sayı: 91, İstanbul, 2009

BÜLTENLER

ÖZKAN SERDAR, ERDENER ECE, Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Finansal Tabloların Analizinde Dikkat Edilmesi Gereken Özelikli Alanlar, XII. Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, Kıbrıs, 2008

TEZLER

ATMACA METİN, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Vergi Yasalarına Göre Düzenlenen Temel Mali Tabloların Finansal Analiz Açısından Karşılaştırmalı

Olarak İncelenmesi ve Türkiye Uygulaması, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Finansman ABD, Doktora Tezi, İstanbul 2010

KANUNLAR

Bankalar Kanunu, Kanun Numarası. : 5411

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu, Kanun No: 1211

Türk Ticaret Kanunu, Kanun No: 6102

İNTERNET KAYNAKLARI

Mali Tabloların Özellikleri,

<https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=16366> (Erişim Tarihi: 18.10.2017)

Mali Analizin Başarı Koşulları,

<http://www.baskent.edu.tr/~ferhan/MaliTablolar/Mali%20Analiz%20Teknikleri.pdf> (Erişim Tarihi: 15.10.2017)

Net Faiz Marjı, https://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/Kurumsal_Yonetim_Teorisi, (Erişim Tarihi: 06.08.2017)

<http://www.canaktan.org/yonetim/kurumsal-yonetim/sirket-performansi.htm>

Mali Tablolarda Değişimlerin İncelenmesi (Erişim Tarihi: 05.7.2017)

http://cbuadmin.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/MaliTablolarAnalizi.pdf (Erişim Tarihi: 08.8.2017)

Mali Tablolarda Değişimlerin İncelenmesi,

www.cu.edu.tr/insanlar/mceker/.../BANKA%20HUKUKUNUN%20TARİHÇESİ.doc (Erişim Tarihi: 18.1.2018)

Yaratılan Ekonomik Katma Değer,

<http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/1268/1044> (Erişim Tarihi: 10.12.2017)

Mali Analizin Tarihi, <http://docplayer.biz.tr/5975400-T-d-h-p-uyumlu-mali-tablolarda-mali-analiz-teknikleri.html> (Erişim Tarihi: 19.01.2018)

Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlama,

<http://www.ekonomist.8m.net/m14.html>

Bankacılık Terimleri,

<https://eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/hazine/turev-urunler/forward> (Erişim Tarihi: 11.08.2017)

Mali Tabloların Hazırlanma Ana Amaçları, <https://www.ismmmo.org.tr/Mevzuat/III-Mali-Tablolar-Ilkeleri---4001>

Mali Tabloların Düzenlenmesi, <https://www.ismmmo.org.tr/.../II-MUHASEBE-POLITIKALARININ-ACIKLANMASI> (Erişim Tarihi: 13.7.2017)

Nakit Akım Tablosu,
www.megep.meb.gov.tr/mte_program.../Finansal%20Tablo%20Ve%20Raporlar.pdf

Finansman Süreci, <http://www.mufad.org.tr/journal/attachments/article/536/16.pdf>
(Erişim Tarihi: 27.5.2017)

Kurumsal Şirket Yönetimi,
https://www.researchgate.net/publication/318672280_KURUMSAL_SIRKET_YONETIMI (Erişim Tarihi: 27.01.2018)

Mali Analizin Tanımı, Yöneticinin Görevleri,
www.sakaryasmmmo.org.tr/dosyalar/1323816181-7-2-2011.doc (Erişim Tarihi: 04.04.2017)

Mali Tablolarda Değişim Nedenlerinin Açıklanması,
www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/074/mali%20tablolar%20analizi.pdf (Erişim Tarihi: 05.6.2017)

Banka Mali Tabloları,
https://www.tbb.org.tr/modules/banka-ileri/banka_Listesi.asp?tarih=21/1/2018

Genel Standart Oranlar, <http://www3.tcmb.gov.tr/sector/2014/menu.php>

Bankacılık Terimleri (Erişim Tarihi: 11.09.2017)
<http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkinda/Egitim-Akademik/Terimler+Sozlugu/> (Erişim Tarihi: 11.09.2017)

Kâr Dağıtım Tablosu, <http://www.vmhk.org.tr/donem-sonunda-duzenlenmesi-gereken-mali-tablosu> (Erişim Tarihi: 15.08.2017)